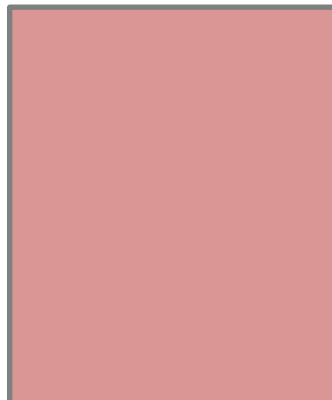
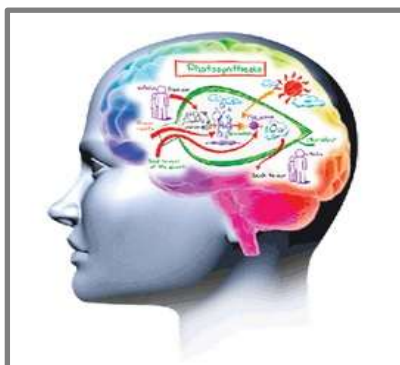
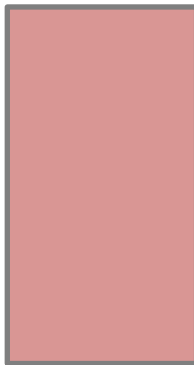

KINDERGARTE

Subject number 3400-0014

By. Piyawut Panyapee

เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา การอนุบาลเด็ก รหัสวิชา 3400-0014 เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนในรายวิชาดังกล่าว โดยแบ่งหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 6 ส่วนประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการอนุบาลและดูแลเด็ก พัฒนาการเบื้องต้นของเด็ก การดูแลด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุ การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการปฐมพยาบาล การทำของเล่นสำหรับเด็ก และการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความประหยัดในการใช้ทรัพยากร มีความสนใจใฝ่รู้ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองให้เป็นที่กำลังของประเทศชาติที่ดีต่อไป

เอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ศึกษา และผู้ที่สนใจในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียบเรียงหวังว่าเอกสารเล่มนี้คงเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย

ปิยะวุฒิ ปัญญาพี
28 มีนาคม 2560

	หน้า
คำนำ	ก
คำอธิบายรายวิชา	ค
หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการอนุบาลและดูแลเด็ก	
1.1 ความหมายของการอนุบาลและดูแลเด็ก	2
1.2 พัฒนาการเด็กตามช่วงอายุ	2
หน่วยที่ 2 พัฒนาการเบื้องต้นของเด็ก	
2.1 การดูแลเด็กตามพัฒนาการต่างๆ	12
2.2 ความต้องการตามวัยต่างๆ	17
หน่วยที่ 3 การดูแลด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุ	
3.1 การดูแลเด็กด้านอาหาร	35
3.2 การดูแลเด็กด้านสุขภาพอนามัย	38
3.3 การดูแลเด็กด้านอุบัติเหตุ	40
3.4 การดูแลเด็กด้านการปฐมพยาบาล	43
หน่วยที่ 4 การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการปฐมพยาบาล	
4.1 ลักษณะสำคัญของนันทนาการ	52
4.2 กิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน	54
4.3 กิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นในสถานศึกษา	55
หน่วยที่ 5 การทำของเล่นสำหรับเด็ก	
5.1 การทำของเล่นสำหรับเด็ก	58
บทที่ 6 การจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก	
6.1 การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในการควบคุมของรัฐบาล	63
6.2 การขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล)	66
6.3 การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน	67
บรรณานุกรม	

คำอธิบาย
รายวิชาการอนุบาลเด็ก
รหัสวิชา 3400-0014

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กวัยต่าง ๆ การเลี้ยงอบรมเด็ก การดูแล ด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุและการปฐมพยาบาล การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการทำของเล่นสำหรับเด็ก การจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. สามารถดูแลเด็ก ทำของเล่นสำหรับเด็ก จัดกิจกรรมนันทนาการ และจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก
3. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ชยัน อดทน สะอาด เสียสละ เอื้อเฟื้อ และมีเมตตาต่อเด็ก

สมรรถนะรายวิชา เพื่อให้

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กวัยต่าง ๆ วิธีเลี้ยงอบรมเด็ก การดูแล ด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุและวิธีปฐมพยาบาล จัดกิจกรรมนันทนาการ การทำของเล่นสำหรับเด็ก จัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. ดูแลเด็ก ทำของเล่นสำหรับเด็ก จัดกิจกรรมนันทนาการ และจัดสถานรับเลี้ยงเด็กตามหลักการ
3. ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ อดทน สะอาด เสียสละ เอื้อเฟื้อ และมีเมตตาต่อเด็ก

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับลักษณะการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กวัยต่าง ๆ การเลี้ยงอบรมเด็ก การดูแลด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุและการปฐมพยาบาล การจัดกิจกรรมนันทนาการและการทำของเล่นสำหรับเด็ก การจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก ดูแลเด็ก

หน่วยที่ 1

ความรู้เกี่ยวกับการอนุบาลและดูแลเด็ก

วิชา การอนุบาลเด็ก

หน่วยที่ 1 ความหมายและความสำคัญของการอนุบาลและดูแลเด็ก

ตอนที่

- 1.1 ความหมายของการอนุบาลและดูแลเด็ก
- 1.2 พัฒนาการของเด็กตามช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 ปี

แนวคิด

1. การอนุบาล คือ การดูแลผู้ที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองให้ปลอดภัยจากอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ตัวเองได้เนื่องจากยังไม่สามารถแยแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์สิ่งใดเป็นโทษ(ยังไร้เดียงสา) เช่นเด็กและผู้ใหญ่ที่เสียสติเมื่อสามีภรรยาแยกทางกันและทั้งสองมีลูกเล็กภรรยาต้องเป็นผู้อนุบาลดูแลการเจริญเติบโตด้วยการให้อาหารให้เครื่องดื่มอาบน้ำซักเสื้อผ้ารักษาเมื่อยามเจ็บป่วยเป็นต้นส่วนค่าใช้จ่ายในการอนุบาลนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก
2. พัฒนาการเด็กตามช่วงอายุวัยแรกเกิด หมายถึง ทารกที่คลอดใหม่จนถึง 1 เดือน หรือ 4 สัปดาห์ ซึ่งเป็นวัยที่มีความสำคัญมากของมนุษย์และเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้ที่จะเข้าใจหรือไม่เข้าใจในสภาพแวดล้อม การเจริญเติบโตในวัยทารกนี้มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การเจริญเติบโตและการพัฒนาต่างๆ

วัตถุประสงค์

- เมื่อศึกษาหน่วยที่ 1 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ
1. อธิบายความหมายของการอนุบาลและดูแลเด็กได้
 2. บอกพัฒนาการของเด็กตามช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 ปีได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 1
3. ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในเอกสาร
4. ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน
2. VDR การอนุบาลและดูแลเด็ก

แบบประเมิน

- 1.แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน
- 2.ประเมินผลจากการสอบประจำภาค

ตอนที่ 1.1

ความหมายของการอนุบาลและดูแลเด็ก

การอนุบาล คือ การดูแลผู้ที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองให้ปลอดภัยจากภยันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ตัวเองได้เนื่องจากยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์สิ่งใดเป็นโทษ(ยังไร้เดียงสา) เช่นเด็กและผู้ใหญ่ที่เสียสติเมื่อสามีภรรยาแยกทางกันและทั้งสองมีลูกเล็กภรรยาต้องเป็นผู้อนุบาลดูแลการเจริญเติบโตด้วยการให้อาหารให้ เครื่องดื่มอาบน้ำซักเสื้อผ้ารักษาเมื่อยามเจ็บป่วยเป็นต้นส่วนค่าใช้จ่ายในการอนุบาลนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก (ผู้มีหน้าที่จ่ายปัจจัยยังชีพให้แก่เด็กอันได้แก่พ่อของเด็ก) หากผู้เป็นภรรยาไม่ยอมอนุบาลลูกให้ผู้เป็นแม่ของภรรยาเป็นผู้อนุบาลแทนผู้เป็นภรรยาต้องให้การดูแลจนทารกน้อยมีอายุครบเจ็ดขวบ(เพราะเด็กจะรู้เดียงสาเมื่อถึงวัย 7 ขวบ)

ตอนที่ 1.2

พัฒนาการเด็กตามช่วงอายุ

วัยแรกเกิด หมายถึง ทารกที่คลอดใหม่จนถึง 1 เดือน หรือ 4 สัปดาห์ ซึ่งเป็นวัยที่มีความสำคัญมากของมนุษย์และเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้ที่จะเข้าใจหรือไม่ไว้ในสภาพแวดล้อม การเจริญเติบโตในวัยทารกนี้มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การเจริญเติบโตและการพัฒนาต่างๆ ซึ่งจะกล่าวเรียงลำดับดังนี้

ตารางการพัฒนาการเด็กตามช่วงอายุ

ช่วงการเจริญเติบโต	การเจริญเติบโต		
	การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย/อื่นๆ	การออกเสียงและด้านร่างกาย/การนอนหลับ/ภูมิคุ้มกันต้านโรค	การออกเสียงและด้านสังคม/พัฒนาการทางด้านจิตใจ
2.1 วัยแรกเกิด (The Newborn)	<p><u>การเจริญเติบโตทางร่างกาย</u></p> <p>น้ำหนัก (Weight) เด็กคลอดครบกำหนดจะมีน้ำหนักแรกเกิดของเด็กไทยเฉลี่ย 2500-3000 กรัม ในระยะ 2-3 วันแรกของชีวิตน้ำหนักจะลดลงได้ประมาณ 5-10 % ของน้ำหนักตัวแรกเกิด ทั้งนี้เนื่องจากทารกได้อาหารน้อย มีการเสียน้ำออกจากร่างกายมาก ทั้งทางอุจจาระ ปัสสาวะ เหงื่อ และการหายใจ และจะเริ่มขึ้นเมื่ออายุได้ 3 วันไปแล้ว และจะขึ้นเท่าน้ำหนักแรกเกิดเมื่ออายุประมาณ 7-10 วัน ต่อไปน้ำหนักจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ</p>	<p><u>การนอนหลับ</u></p> <p>เด็กแรกเกิดส่วนใหญ่จะนอนวันละประมาณ 15-20 ชม. จะตื่นเป็นระยะเวลาสั้นๆ เมื่อได้รับการกระตุ้นจากภายใน เช่น หิว เจ็บปวด หรือกระตุ้นจากภายนอก เช่น เปียกและ เป็นต้น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะตื่นนานขึ้น</p> <p><u>ภูมิคุ้มกันต้านโรค</u></p> <p>แอนติบอดี ของโรคต่าง ๆ จะผ่านทารก ไปยังเด็กระหว่างที่เด็กอยู่ในครรภ์มารดา เช่น ฝัดดาษ, คางทูม, คอตีบ และหัด</p>	<p><u>พัฒนาการทางด้านจิตใจ</u></p> <p>เด็กแต่ละคนมีลักษณะพื้นฐานทางนิสัยที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดเป็นแบบประจำตัวของแต่ละคนไม่เหมือนกัน แม้ในที่ท้องเดียวกันก็ยังมีนิสัยต่างกันไป การเจริญเติบโตทางจิตใจเป็นผลเนื่องมาจากการเลี้ยงดูอบรมเด็กได้รับจากบิดามารดาหรือสภาพแวดล้อม มารดาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด สำหรับ เด็ก ทุก วัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ จึงเป็นวัยที่อุปนิสัยใจคอเริ่มก่อตัวฝังแน่น</p>

ช่วงการเจริญเติบโต	การเจริญเติบโต		
	การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย/อื่นๆ	การออกเสียงและด้านร่างกาย/การนอนหลับ/ภูมิคุ้มกันต้านทานโรค	การออกเสียงและด้านสังคม/พัฒนาการทางด้านจิตใจ
	ใน 3 เดือนแรกจะขึ้นประมาณวันละ 1 ออนซ์ หรือ 30 กรัม	ถ้ามารดาเคยเป็นโรคดังกล่าวมาก่อน ภูมิคุ้มกันที่ได้รับจากมารดาจะอยู่ประมาณ 2-3 สัปดาห์จนถึงหลายเดือน เด็กแรกเกิดอาจเกิดโรคสุกใส และไอกรนได้ เนื่องจากมีภูมิคุ้มกันต้านทานโรคเพียงเล็กน้อย ในเด็กแรกเกิดจะเกิดการติดเชื้อลูกกลมและมีโรคแทรกซ้อนได้ง่าย	อยู่ในใจของเด็ก เด็กต้องการความรักเท่า ๆ กับอาหาร เด็กเจ็บป่วยเพราะถูกทอดทิ้งก็มี มากบางคนป่วยเพราะต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากแม่ หรือเพราะแม่ให้ไม่เพียงพอ การพัฒนาทางด้านอารมณ์ จะทำให้เราเห็นการสนองตอบที่ไม่เหมือนกัน เมื่อเด็กก้าวจากวัยหนึ่ง มาสู่วัยหนึ่ง การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์ที่ปกติจะนำไปสู่ความเป็นผู้มีบุคลิกดี คือเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง เป็นผู้ใหญ่เพียงพอ รู้ตัวเมื่อทำอะไรผิดพลาด อยู่ในสังคมได้ด้วยความสุข และเป็นตัวของตัวเอง
2.2 อายุ 1 เดือน	การเคลื่อนไหว (Motor Control) - คอยังไม่แข็ง ต้องช่วยพยุงขณะอุ้ม เมื่อจับทารกนอนคว่ำ ทารกจะพยายามยกศีรษะขึ้นได้เล็กน้อย - มองวัตถุที่เคลื่อนไหวได้แต่อยู่ในสายตาเท่านั้น การมองรอบ ๆ ตัวยังไม่มีความหมายเพราะการพัฒนายังไม่ดีพอ	การออกเสียงและด้านร่างกาย - ออกเสียงได้บ้างแต่อยู่ในลำคอ การยิ้มยังไม่มีความหมาย จะร้องไห้เมื่อรู้สึกหิว หรือผ้าอ้อมเปียกชื้น ทารกจะนอนเสียเป็นส่วนใหญ่	การออกเสียงและด้านสังคม - ถ้าจับนอนคว่ำจะใช้เท้าถีบที่นอน - เมื่อจับทารกยืนจะแสดงคานซรีเฟลกซ์ - จะแสดงโทนิคเนกรีเฟลกซ์
2.3 อายุ 2 เดือน	การเจริญเติบโตทางร่างกาย - น้ำหนัก 4.8 – 5.1 กิโลกรัม - ความสูง 58 เซนติเมตร - กระทบอัมหลังปิด	การเคลื่อนไหว (Motor Control) - จับนอนคว่ำจะยกศีรษะขึ้น - โทนิคเนค และ มอโรรีเฟลกซ์ จะหายไป - สามารถพลิกตะแคงตัวได้ - ถือของเล่นได้ไม่นานนัก - มองตามแสงหรือวัตถุ	การออกเสียงและด้านสังคม - ยิ้มอย่างมีความหมาย และจะยิ้มตอบเมื่อมารดายิ้มให้ก่อน - สามารถเรียนรู้การเรียกร้อง ความสนใจจากมารดา เช่น เมื่อร้องไห้ จะมีผู้มาหา และสนองตอบความต้องการของเขา เสียงของร้องไห้จะแตกต่างกันไปตามเหตุผล และจะร้องไห้เมื่อหิวว่างนอน เจ็บปวด - เมื่อมีผู้คุยด้วยจะสนใจ

ช่วงการเจริญเติบโต	การเจริญเติบโต		
	การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย/อื่นๆ	การออกเสียงและด้านร่างกาย/การนอนหลับ/ภูมิคุ้มกันต้านทานโรค	การออกเสียงและด้านสังคม/พัฒนาการทางด้านจิตใจ
2.4 อายุ 3 เดือน	<p><u>การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย</u></p> <p>-จะมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น มีการเอื้อมมือไปหาวัตถุใกล้ ๆ แต่นิ้วมือยังไม่ทำงาน นับเป็นการเคลื่อนไหว เริ่มแรกที่แสดงถึงความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมมาก ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้ช่วยทางด้านการเคลื่อนไหวของทารกแรกเกิดแล้วจะปรากฏว่าลักษณะเอื้อมไปสู่สิ่งของจะไม่ปรากฏเป็นเวลาถึง 5 เดือน ในระยะเวลา 3 เดือนนี้เป็นการปรับตัวของเส้นชั้นยันต์ตาจะมีความสมบูรณ์ที่สุด</p> <p>-สามารถชันคอได้ มีคนหยอกล้อด้วยจะยิ้มรับ</p> <p>-เล่นมือและนิ้วได้</p>	-	-
2.5. อายุ 4 เดือน	<p><u>การเคลื่อนไหว</u></p> <p>-จะมีการกิ้งตัวจากด้านหลังมาด้านหน้า พลิกตะแคงตัวได้คล่อง</p> <p>-สามารถชันคอได้ คอแข็งเมื่อจับนั่ง</p> <p>-จับของใส่ปากได้</p>	<p><u>การออกเสียง</u></p> <p>-หัวเราะเสียงดัง ยิ้มตอบเมื่อมีผู้ยิ้มให้</p> <p>-ชอบคุยอ้อแอ้ และมีความสุขเมื่อมีผู้มาคุยด้วย</p> <p>-ต้องการความสนใจจากสมาชิกในครอบครัว</p>	<p><u>ด้านสังคม</u></p> <p>-มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เช่น คุยและร้องไห้</p>
2.6. อายุ 5 เดือน	<p><u>การเคลื่อนไหว</u></p> <p>-จับทารกให้นั่งตักได้</p> <p>-ถือขวดนมดูดเองได้</p> <p>-พลิกคว่ำได้</p> <p>-เล่นของเล่นมากขึ้น</p>	<p><u>การออกเสียง</u></p> <p>-ชอบออกเสียงอ้อ ๆ แอ้ ๆ</p> <p>-จะร้องไห้แสดงความไม่พอใจ</p>	<p><u>ด้านสังคม</u></p> <p>-เมื่อไม่ได้ของตามต้องการจะร้อง และตื่น</p> <p>-จะแยกออกว่าผู้ใดคุ้นเคยหน้าและไม่คุ้นหน้า</p>

ช่วงการเจริญเติบโต	การเจริญเติบโต		
	การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย/อื่นๆ	การออกเสียงและด้านร่างกาย/การนอนหลับ/ภูมิด้านทานโรค	การออกเสียงและด้านสังคม/พัฒนาการทางด้านจิตใจ
2.7. อายุ 6 เดือน	การเคลื่อนไหว <ul style="list-style-type: none"> - ทารกจะหมุนได้รอบตัว เริ่มคืบและนอนคว่ำได้ - เอื้อมมือสัมผัสสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัวได้ - ชอบถือและเขย่าของเล่นที่มีเสียงดัง 	การออกเสียง <ul style="list-style-type: none"> - จะมีการแสดงออกของอารมณ์รื่นเริง เช่น หัวเราะหรือทำเสียงอ้อ แอ้ จะร้องให้แสดงความไม่พอใจ 	ด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - เริ่มรู้จักคนแปลกหน้า แต่จะเกิดความกลัวคนแปลกหน้า - อยากให้บุคคลที่ตนรู้จักมาอยู่ใกล้ ๆ
2.8 อายุ 7 เดือน	การเคลื่อนไหว <ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งเองได้ตามลำพังแต่นั่งได้ประเดี๋ยวเดียว - ชอบเล่นเท้าและจับเท้าใส่ปาก - เอื้อมมือไปจับของเล่นและมือด้วยมือเดียว - เปลี่ยนมือกันถือของได้ - พลิกคว่ำพลิกหงายตัวได้เอง 	การออกเสียง <ul style="list-style-type: none"> - ชอบทำเสียง อ้อ ๆ แอ้ ๆ 	ด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - เวลาร้องไห้ ออกเสียง “แม - แม - แม”
2.9 อายุ 8 เดือน	การเคลื่อนไหว <ul style="list-style-type: none"> - นั่งได้เองและนาน - คืบได้โดยดันตัวไปข้างหน้าด้วยแขนทั้ง 2 ข้าง - ใช้นิ้วได้อย่างเต็มที่ โดยใช้ นิ้วมือหยิบวัตถุ - หัดป้อนอาหารตนเองได้โดยใช้ช้อน 	การออกเสียง <ul style="list-style-type: none"> - อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว 	ด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - แสดงความรักด้วยการโอบกอด
2.10 อายุ 9 เดือน	การเคลื่อนไหว <ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งได้และมีการประสานงานของกล้ามเนื้อได้ดี - ใช้มือถือขวดนมใส่ปากได้ สามารถดึงหัวนมเข้าและออกจากปากได้ตามความต้องการ - แสดงความถนัดของมือข้างใดข้างหนึ่ง - สามารถใช้มือยึดเก้าอี้และโต๊ะได้ 	การออกเสียง <ul style="list-style-type: none"> - แสดงการออกเสียงแบบด้วยการพูด จ๊ะ - จำ และออกเสียงอื่น 	ด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - สนองตอบต่อผู้ที่แสดงความไม่พอใจโกรธเมื่อถูกดุจะร้องไห้

ช่วงการเจริญเติบโต	การเจริญเติบโต		
	การเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย/อื่นๆ	การออกเสียงและด้านร่างกาย/การนอนหลับ/ภูมิคุ้มกันต้านทานโรค	การออกเสียงและด้านสังคม/พัฒนาการทางด้านจิตใจ
2.11 อายุ 10 เดือน	<p>การเคลื่อนไหว</p> <ul style="list-style-type: none"> -นั่งเป็นเวลานาน ไม่ชอบนอน ยกเว้นเมื่อง่วงนอน -หัดเดินเมื่อมีคนช่วย จึงสามารถยืนเกาะได้ถ้ามีสิ่งยึด -สามารถคลานได้อย่างรวดเร็ว และเกาะเดินตามลูกกรงเตียงได้สามารถเก็บและจับวัตถุมาถือได้ และใช้นิ้วมือเหยยหรือเคาะเล่นได้ -สามารถหยิบขนมหรืออาหารอื่น ๆ เข้าปากได้ 	<p>การออกเสียง</p> <ul style="list-style-type: none"> -พูดได้ 1 คำหรือ 2 คำ ตามคนเลี้ยง 	<p>ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> -สนใจเมื่อมีผู้เรียกชื่อตนเอง -เล่นเกมส่งาย ๆ ได้ โบกมือไปมาได้
2.12 อายุ 11 เดือน	<p>การเคลื่อนไหว</p> <ul style="list-style-type: none"> -ยืนได้โดยจับมือมารดา หรือหัดยืนด้วยตนเอง -สามารถนั่งเล่นตามลำพังได้เป็นเวลานานๆ 		
2.13 อายุ 12 เดือน	<p>การเคลื่อนไหว</p> <ul style="list-style-type: none"> -ยืนได้ตามลำพัง -เดินได้เมื่อมีคนจูงเดิน เกาะเก้าอี้เดินได้ -จับดิน สอ สี และ ชีต บนกระดาษได้ 	<p>การออกเสียง</p> <ul style="list-style-type: none"> -สามารถพูดได้ 2 คำ ติดต่อกัน เช่น “พ่อ พ่อ” “แม่ แม่” -จำชื่อตนเองได้ -ชอบพูดคุยคนเดียวหรือกับคนที่อยู่ใกล้ตัวเขา 	<p>ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> -เข้าใจคำห้ามต่าง ๆ เช่น อย่า, ไม่ -สนใจต่อตนเองเท่านั้น -แสดงความอิจฉา พอใจโกรธ

“นมแม่” เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับลูก เนื่องจากมีปริมาณสารอาหารต่างๆ ที่ร่างกายดูดซึมและนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่ายในปริมาณที่พอเหมาะแก่การเจริญเติบโต อีกทั้งนมแมียังให้ภูมิคุ้มกันต่างๆ ที่ช่วยป้องกันมิให้ลูกเจ็บป่วยง่าย จึงเป็นข้อสนับสนุนว่าแม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตั้งแต่แรกคลอด และสามารถให้นมแม่ได้จนลูกอายุหนึ่งขวบครึ่งถึงสองปี

อย่างไรก็ตามเมื่อลูกมีอายุมากขึ้น ความต้องการสารอาหารต่างๆจะเพิ่มขึ้น ดังนั้นลูกควรได้อาหารอื่นๆ เสริมเพิ่มเติมจากนมแม่ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ร่างกายและสมองของลูกมีพัฒนาการอย่างเต็มที่ในระยะแรกเกิดถึง 4 เดือนแรก ลูกควรได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียว เมื่อลูกอายุครบ 4 เดือน จึงเริ่มให้อาหารอื่นในลักษณะกึ่งแข็งกึ่งเหลว เช่น กล้วยสุกครูดหรือข้าวบด ไม่ควรให้ก่อนอายุครบ 4 เดือน เพราะระบบการกลืนและการย่อยของลูกยังไม่พร้อมจะทำให้ลูกกินนมได้น้อยลงและมีปัญหาท้องอืดจากการให้อาหารมากเกินไป

1. การให้นม

1. เริ่มให้ทีละน้อย ทีละชนิด และสังเกตการแพ้อาหารของลูกด้วย
2. เตรียมอาหารให้เหมาะสมกับอายุของลูก เช่น บดอาหารให้ละเอียดในช่วงแรก เมื่อเริ่มมีฟันแล้วจึงให้ อาหารที่หยาบขึ้น
3. ไม่ควรปรุงอาหารรสจัด เช่น เค็มจัด หวานจัด ให้ลูก
4. อย่าบังคับให้ลูกกิน ควรจะค่อยๆ ให้ลูกลองและยอมรับอาหาร
5. ไม่ควรให้น้ำหวานแก่ลูก เพราะจะทำให้ลูกติดรสหวานและเบื่ออาหารได้
6. ก่อนให้อาหาร 1-2 ชั่วโมง ไม่ควรให้ลูกกินขนมหรือของกินเล่น เพราะจะทำให้ลูกอิ่มจนกินอาหารมื้อหลักไม่ได้
7. จะต้องระวังเรื่องความสะอาดให้มาก ทั้งภาชนะ การเตรียมและการปรุง เมื่อปรุงเสร็จแล้วก็ควรปิดฝา ให้มิดชิด เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกท้องเสียได้
8. อาหารที่เตรียมให้ลูกควรเป็นอาหารสด ปรุงใหม่ๆ เพื่อให้คงคุณค่าไว้มากที่สุด
9. ควรสลับเปลี่ยนให้ลูกได้กินอาหารหลายๆชนิด เพื่อไม่ให้เกิดความจำเจ และให้ลูกชินกับอาหารชนิด ต่างๆ และควรให้อาหารที่หาได้ในท้องถิ่น หรือแบ่งจากอาหารผู้ใหญ่เพื่อเป็นการประหยัด
10. การให้อาหารทุกชนิดแก่ลูกมีความสำคัญมาก เพราะถ้าให้ในปริมาณที่ถูกต้อง และเพียงพอกับความ ต้องการของลูกแล้ว จะทำให้ลูกแข็งแรง และมีนิสัยในการกินที่ถูกต้องอีกด้วย

2. ลูกต้องกินอย่างไร

เมื่ออายุครบ 4 เดือนขึ้นไป

ข้าวบด 1 ช้อนเล็ก กับไข่แดงต้มสุก ¼ ฟอง สลับกับเนื้อปลาสุกบด หรือกล้วยน้ำว้าสุกครูด (ไม่เอาไส้) ½ ผล แล้วกินนมแม่ตามจนอิ่ม

เมื่ออายุ 5 เดือนขึ้นไป

ข้าวบด 3-4 ช้อนเล็ก กับถั่วต่างๆ ต้มสุกบด ใส่ผักใบเขียวกับน้ำแกงจืด สลับกับไข่แดง เนื้อปลา หรือ กล้วยน้ำว้าสุกบด แล้วให้กินนมแม่ตามจนอิ่ม

เมื่ออายุ 6-7 เดือน

ข้าวบดกับเนื้อสัตว์ต่างๆ บดสลับกับตับบด ใส่ผักใบเขียวกับน้ำแกงจืด แล้วให้นมแม่จนอิ่ม ให้อาหารแทน นมแม่ได้ 2 มื้อ และผลไม้วันละครึ่ง

เมื่ออายุ 10-12 เดือน

กินอาหารต่างๆ สลับกันไปเช่นเดียวกับเดือนที่ 8-9 แต่เพิ่มปริมาณมากขึ้นและหยาบขึ้น จนกระทั่งไม่ต้อง บด แล้วให้กินนมแม่ตามจนอิ่ม ให้อาหารแทนนมแม่ได้ 3 มื้อและผลไม้วันละครึ่ง

อาหารที่เตรียมให้ลูกนั้น สามารถเพิ่มพลังงานให้มากขึ้นได้ โดยการเติมน้ำมันพืช 1-2 ช้อนเล็ก ในอาหาร แล้วผสมให้เข้ากัน

3. สารอาหารอะไรบ้างที่ลูกต้องการ

สารอาหารหลักที่ลูกต้องการคือ พลังงานและโปรตีน โดยเฉพาะโปรตีนจะช่วยให้เจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ

อาหารโปรตีนได้จากเนื้อสัตว์ต่างๆ ไข่ นม ปลา และถั่วเมล็ดแห้ง

ธาตุเหล็ก คือ ธาตุเหล็กเป็นธาตุสำคัญที่ช่วยในการสร้างเม็ดเลือดแดง

การเพิ่มธาตุเหล็กทำได้โดยการเสริมไข่แดงสุกหรือตับดุกเมื่อลูกอายุ 4 เดือน เนื้อปลา เมื่ออายุ 5 เดือน และเนื้อสัตว์บดเมื่ออายุ 7 เดือน

วิตามินเอ มีความสำคัญมากในการสร้างเซลล์เนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ช่วยปรับสภาพการมองเห็นในที่มืด แหล่งของวิตามินเอมีมากมาย ได้แก่ ตับสัตว์ต่างๆ ผักใบเขียวและผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท หรือผลไม้ที่มีสีเหลือง เช่น มะละกอสุก มะม่วงสุก เป็นต้น

แคลเซียม เป็นส่วนประกอบของเซลล์กระดูก ซึ่งเป็นโครงสร้างของร่างกาย โดยทั่วไปทารกที่ได้รับนมแม่หรือนมผสมเพียงพอตามวัยก็จะได้รับแคลเซียมและฟอสฟอรัสในปริมาณที่เหมาะสมด้วยอยู่แล้ว แต่แม่อาจเพิ่มอาหารเสริมที่เป็นแหล่งของแคลเซียมสูง เช่น ปลาปน เต้าหู้ขาว ลงในอาหารของลูกได้

ไอโอดีน เป็นธาตุที่สำคัญช่วยให้ต่อมธัยรอยด์ทำงานอย่างเป็นปกติ การขาดไอโอดีนจะทำให้ลูกเรียนรู้ได้ช้า มีสติปัญญาต่ำกว่าปกติ การใช้เกลือไอโอดีนในอาหารจะช่วยให้ลูกได้รับไอโอดีนได้ ถึงแม้ว่าอาหารทะเลจะมีไอโอดีนเพียงพอ แต่ยังไม่แนะนำให้นำมาเตรียมเป็นอาหารให้ลูก เนื่องจากอาจเกิดการแพ้ได้

นอกจากนี้ วิตามิน บี 1 บี 2 บี 6 บี 12 โฟเลต ธาตุโซเดียม โพแทสเซียม สังกะสี และฟอสฟอรัส ก็มีผลต่อการเติบโตของลูกด้วย ซึ่งถ้าคุณแม่จัดเตรียมอาหารที่มีทั้งประเภทแป้ง เนื้อสัตว์ ไขมัน ผัก และผลไม้ ในแต่ละวันให้ลูก ก็สามารรถแน่ใจว่าลูกจะได้สารอาหารครบถ้วนแน่นอน

4. เมื่อจำเป็นต้องใช้นมผสมเลี้ยงทารกแทนนมแม่

กรณีที่แม่ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อาจจะต้องด้วยสาเหตุใดก็ตาม เช่น แม่เจ็บป่วยมีปัญหาหัวนมแตก น้ำนมไม่พอ ฯลฯ ก็อาจมีความจำเป็นต้องใช้นมผสมเลี้ยงลูก แม่ควรได้ปรึกษากุมารแพทย์หรือพยาบาลเพื่อให้สามารถเลือกชนิดของนมผสมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยของลูก โดยทั่วไปจะแบ่งนมผสมเป็น 3 ประเภท

1. นมผงดัดแปลงสำหรับทารก – เป็นนมที่ดัดแปลงให้มีสารอาหารใกล้เคียงนมแม่มากที่สุด เหมาะสำหรับทารกแรกเกิดถึง 6 เดือน

2. นมผงดัดแปลงสูตรต่อเนื่อง – เป็นนมดัดแปลงที่มีปริมาณโปรตีนสูงขึ้นและมีการเติมวิตามินและแร่ธาตุลงไป เหมาะสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 3 ปี

3. นมครบส่วน – ผลิตภัณฑ์นี้จะมีได้ทั้งที่เป็นนมผงและนมสดทั่วไป เช่น นมพาสเจอร์ไรส์ นมกล่องยูเอชที ฯลฯ เหมาะสำหรับเด็กอายุ 1 ปีขึ้นไป

เนื่องจากนมผงมีหลายประเภท และขนาดช้อนตวงแตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปช้อนตวงนมจะมี 2 ขนาดคือ

1. ช้อนตวงขนาดเล็ก (ขนาดประมาณ 4.5 กรัม) ให้ผสม 1 ต่อ 1 คือ นมผง 1 ช้อน ต่อน้ำ 30 มิลลิลิตร หรือ 1 ออนซ์

2. ช้อนตวงขนาดใหญ่ (ขนาด 7-8 กรัม) ให้ผสม 1 ต่อ 2 คือ นมผง 1 ช้อนต่อน้ำ 60 มิลลิลิตร หรือ 2 ออนซ์

การผสมนมใน 2 ลักษณะข้างต้นนี้จะมีส่วนผสมของนม โดย 1 ออนซ์จะให้พลังงาน 20 กิโลแคลอรี สิ่งสำคัญในการเตรียมนมผสม คือ เน้นความสะอาด ทั้งนี้เพื่อป้องกันอาการท้องเดินที่จะเกิดขึ้นได้

การเตรียมที่ถูกต้องควรเริ่มตั้งแต่การล้างทำความสะอาดขวดนมและจุกนม ไม่ให้มีคราบนมติดขวด จากนั้นต้มขวดนมในน้ำเดือด นาน 5-10 นาที ส่วนจุกยางให้ต้มในน้ำเดือดไม่เกิน 5 นาที (เพราะถ้าต้มนานจะทำให้จุกยางเสื่อม) เมื่อจะผสมนมให้ใส่น้ำสุกอุ่นๆ ลงในขวดจนได้ปริมาณตามต้องการ แล้วตวงนมผงใส่ลงในขวด ปิดจุกขวดเขย่าจนนมผงละลายหมด การเตรียมนมผสมควรเตรียมมือต่อมือแล้วใช้ทันที หากยังไม่ได้ใช้ทันที ควรเก็บนมที่ผสมแล้วไว้ในตู้เย็น

5. ใน 1 วัน ลูกน้อยควรได้รับอาหาร และปริมาณจำนวนต่อ 1 วัน

เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่ควรกำหนดตายตัวว่าลูกจะต้องได้รับอาหารแต่ละชนิดเป็นปริมาณเท่าไร ลูกอาจจะทานอาหารได้มากกว่าหรือน้อยกว่าที่แนะนำได้ แต่ต้องไม่ต่างจากที่แนะนำมากจนเกินไป อย่างไรก็ตามในระยะสองขวบปีแรกเด็กควรได้รับนมแม่ควบคู่ไปกับการได้รับอาหารเสริมตามวัย

เมื่อลูกน้อยมีอายุ 4-5 เดือน

ควรได้รับอาหารทารกตามวัยเพิ่มจากนมแม่ เป็นพลังงานจากอาหาร 76-188 กิโลแคลอรี โปรตีน 1.2-

4.1 กรัมต่อวัน

ดังนั้น อาหารที่ลูกวัยนี้ควรได้รับใน 1 วัน ได้แก่ ข้าวบดกับปลาหนึ่ง ประกอบด้วย ข้าวบด 3 ช้อนกินข้าว เนื้อปลา 1 ช้อนโต๊ะ และน้ำมันพืชครึ่งช้อนชา หรือ ข้าวบดกับไข่แดง ประกอบด้วย ข้าวบด 3 ช้อนกินข้าว ไข่แดงต้มสุกครึ่งฟอง และน้ำมันพืชครึ่งช้อนชา หรือ ฟักทองบดกับไข่แดง ประกอบด้วย ฟักทองบด 6 ช้อน กินข้าว ไข่แดงต้มสุกครึ่งฟอง และน้ำมันพืชครึ่งช้อนชา หรือ กลัวย่น้ำว้าครึ่งผล และไข่แดงครึ่งฟอง

เมื่อลูกอายุ 6-8 เดือน

ควรได้รับอาหารทารกตามวัยเพิ่มจากนมแม่ เป็นพลังงานจากอาหาร 269-371 กิโลแคลอรี โปรตีน 2.7-

5.4 กรัมต่อวัน ดังนั้นอาหารที่ควรได้รับใน 1 วัน ได้แก่ อาหาร 2 มื้อ

มื้อ	รายการอาหาร
เช้า	ข้าวต้มปลาช่อนตำลึง
บ่าย	มะละกอสุก 2-3 ช้อนกินข้าว
เย็น	ข้าวต้ม + ไข่ตุ๋นแครอท

หรือ

มื้อ	รายการอาหาร
เช้า	ข้าวต้มตับไก่ใส่ตำลึง
บ่าย	มะละกอสุก หรือมะม่วงสุก 2-3 ช้อนกินข้าว
เย็น	ข้าวต้มตับไก่ใส่ตำลึง

เมื่อลูกอายุ 9-12 เดือน

ควรได้รับอาหารทารกตามวัยเพิ่มจากนมแม่ เป็นพลังงานจากอาหาร 451-6545 กิโลแคลอรี โปรตีน 3.5-6.2 กรัมต่อวัน ดังนั้นอาหารที่ควรได้รับใน 1 วัน ได้แก่ อาหาร 3 มื้อ

มื้อ	รายการอาหาร
เช้า	ข้าวตุ๋น + ต้มจืดปลาใส่ตำลึงและผักทอง
กลางวัน	ข้าวตุ๋น + ต้มจืดปลาช่อนใส่ตำลึงและผักทอง
บ่าย	กล้วยน้ำว้าสุกครึ่งผล
เย็น	ข้าวตุ๋น + ไข่คั่วตำลึง

หรือ

มื้อ	รายการอาหาร
เช้า	ข้าวตุ๋น + แกงจืดผักกาดขาวเต้าหู้หมูสับ
กลางวัน	ข้าวผัดสามสี
บ่าย	มะละกอสุก 2-3 ช้อนกินข้าว
เย็น	ข้าวตุ๋น + แกงจืดผักกาดขาวเต้าหู้หมูสับ

แบบทดสอบหลังเรียน

ชื่อเรื่อง ความหมายของการอนุบาลและดูแลเด็ก
พัฒนาการเด็กตามช่วงอายุวัยแรกเกิด ถึง 12 เดือน

คำสั่ง จงเลือกอธิบายหัวข้อดังต่อไปนี้ให้ประโยคข้อความสมบูรณ์ที่สุด ลงในกระดาษคำตอบ

1. การอนุบาล คือ
2. วัยแรกเกิด หมายถึง
3. พัฒนาการของเด็กเริ่มขึ้นเมื่อใด
4. เมื่อเด็กทารกคลอดใหม่จะมีความสูงกี่เซนติเมตร
5. จากคำถามข้อที่ 4 เมื่อมีอายุครบ 3 เดือน ทารกจะมีความสูงเท่าใด
6. เด็กทารกวัย 4 เดือน ทักษะด้านการเคลื่อนไหวอย่างไร
7. ข้าวบดกับเนื้อสัตว์ ควรให้เด็กทารกวัยใดรับประทาน
8. เด็กวัยใดที่สามารถพูดได้ 2 คำ เช่น “พ่อ พ่อ “ “แม่ แม่ “
9. เด็กวัยใดที่ชีพจรเต้น 100-140 ครั้งต่อนาที
10. เมื่ออายุครบกี่เดือนควรให้อาหารเสริมได้

หน่วยที่ 2 พัฒนาการเบื้องต้นของเด็ก

วิชา การอนุบาลเด็ก

หน่วยที่ 2 พัฒนาการเบื้องต้นของเด็ก

ตอนที่

- 1.1 การดูแลเด็กตามพัฒนาการและความต้องการตามวัยต่างๆ
- 1.2 ประเภทของพัฒนาการของมนุษย์
- 1.3 ชั้นแห่งการพัฒนาการของมนุษย์
- 1.4 จุดเริ่มต้นของชีวิต
- 1.5 พัฒนาการของเด็กก่อนคลอด
- 1.6 การเกิดเป็นชายหรือหญิง
- 1.7 ลักษณะของพัฒนาการ
- 1.8 วุฒิภาวะและการเรียนรู้

แนวคิด

1. พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านโครงสร้าง (Structure) และแบบแผน (Pattern) ของร่างกายทุกส่วนอย่างมีขั้นตอนและเป็นระเบียบแบบแผน นับแต่เริ่มปฏิสนธิจนกระทั่งเสียชีวิต ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิง คุณภาพ (Quality) เพื่อให้บุคคลนั้นพร้อมจะแสดงความสามารถในการกระทำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับวัย
2. การที่พัฒนาการของคนจะสมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคคล 3 ประการ

วัตถุประสงค์

- เมื่อศึกษาหน่วยที่ 2 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ
1. อธิบายความหมายของการอนุบาลและดูแลเด็กได้
 2. อธิบายพัฒนาการของเด็กตามช่วงอายุ
 3. เปรียบเทียบพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 ปีได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 2
3. ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในเอกสาร
4. ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน

แบบประเมิน

1. แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากการสอบประจำภาค

ตอนที่ 2.1

การดูแลเด็กตามพัฒนาการต่างๆ

จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ทำให้เราเข้าใจถึงพฤติกรรมทั้งหลายนั้นมีสาเหตุและรู้จักค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมได้ดีขึ้น

พัฒนาการหมายถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในทางที่พึงปรารถนาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอารมณ์ทางสังคมและทางสติปัญญาซึ่งจะเกิดติดต่อกันไปเรื่อยๆ จากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่ง

2.1.1 ประเภทของพัฒนาการของมนุษย์

1. พัฒนาการด้านร่างกายหมายถึงความเจริญเติบโตและความเจริญงอกงามที่เกี่ยวกับโครงสร้างทางร่างกาย

2. พัฒนาด้านอารมณ์หมายถึงความเจริญงอกงามของอารมณ์หรือความรู้สึกต่างๆความสามารถในการควบคุมอารมณ์หรือความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่เกิดอารมณ์

3. พัฒนาการด้านสังคมหมายถึงความเจริญงอกงามที่เกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น

4. พัฒนาการด้านสติปัญญาหมายถึงความเจริญงอกงามที่เกี่ยวกับความสามารถเข้าใจในสิ่งที่เป็นรูปธรรมนามธรรมและความเจริญงอกงามที่เกี่ยวกับการคิด

ดังนั้นจิตวิทยาการเลี้ยงอบรมเด็กจึงต้องศึกษาเกี่ยวกับความเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากผู้ที่ เป็นพ่อแม่ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กทุกๆไปจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักธรรมชาติของเด็กเป็นพื้นฐานเพราะบุคคลต่างๆเหล่านี้มีหน้าที่ที่จะต้องอบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กถ้าหากว่าไม่ทราบถึงเรื่องความเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กเสียแล้วก็ยากที่จะให้การศึกษอบรมแก่เด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมจริงอยู่แม้ว่าหลักสำคัญของพัฒนาการของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกันก็ตามแต่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นไปตามแนวเดียวกันทั้งสิ้น

2.1.2 ชั้นแห่งพัฒนาการของมนุษย์ (Stage of Human Development)

โดยทั่วไปแล้วนักจิตวิทยามักแบ่งชั้นแห่งพัฒนาการของมนุษย์ออกตามระดับอายุและวุฒิภาวะดังต่อไปนี้

1. ระยะก่อนเกิด (Prenatal period) คือระยะตั้งแต่ชีวิตเริ่มปฏิสนธิจนถึงคลอดรวมเวลาประมาณ 280 วันซึ่งในระยะนี้มีการเปลี่ยนแปลงเป็น 3 ระยะคือ

ก. ระยะก่อนเกิด (Prenatal period) คือตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงปลายสัปดาห์ที่ 2

ข. ระยะที่เป็นตัวอ่อน (Embryo) มีระยะเวลาตั้งแต่หลังสัปดาห์ที่ 2 ถึงปลายสัปดาห์ที่ 10

ค. ระยะที่เป็นตัวเด็ก (Fetus) มีระยะเวลาตั้งแต่หลังสัปดาห์ที่ 10 ไปจนถึงคลอด

2. วัยทารกเริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 2 ปี

3. วัยเด็กเริ่มตั้งแต่อายุ 2-12 ปีแบ่งเป็น

ก. วัยเด็กตอนต้น (Early Childhood) ตั้งแต่อายุ 2-5 ปี

ข. วัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) ตั้งแต่อายุ 6-9 ปี

ค. วัยเด็กตอนปลาย (Late childhood) ตั้งแต่อายุ 10-12 ปี

4. วัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น (Puberty) หญิงเฉลี่ยอายุ 12 ปี ชายเฉลี่ยอายุ 14 ปี

5. วัยรุ่น (Adolescence) แบ่งเป็น

- ก. วัยรุ่นตอนต้น (Early Childhood) ตั้งแต่อายุ 13-15 ปี
- ข. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Childhood) ตั้งแต่อายุ 15-18 ปี
- ค. วัยรุ่นตอนปลาย (Late childhood) ตั้งแต่อายุ 18-21 ปี

6. วัยผู้ใหญ่ (adulthood) ตั้งแต่อายุ 21-40 ปี

7. วัยกลางคน (Middle age) ตั้งแต่อายุ 40-60 ปี

8. วัยชรา (Old age) ตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป

การเจริญเติบโตของเด็กได้แบ่งตามช่วงวัยดังนี้

1. วัยทารก คือ แรกเกิด – 2 ขวบ
2. วัยเด็กตอนต้นซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงวัย คือ
 - วัยเด็กเล็ก คือ วัย 2-4 ขวบ
 - วัยอนุบาล คือ วัย 4-6 ขวบ
3. วัยเด็กตอนกลาง คือ วัย 6-10 ขวบ
4. วัยเด็กตอนปลาย คือ วัย 10-12 ขวบ
5. เด็กวัยรุ่น คือ วัย 13-21 ปี

2.1.3. จุดเริ่มต้นของชีวิต (The Beginning of Life)

การสืบพันธุ์เป็นธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชสัตว์หรือมนุษย์เพื่อเป็นการดำรงชาติพันธุ์ของตนไว้ซึ่งในสังคมของมนุษย์เรานั้นย่อมเกิดจากความรักใคร่กันยินยอมพร้อมใจกันและเข้าใจซึ่งกันและกันของผู้ชายและผู้หญิงเพื่อจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวซึ่งจะมีบุตรธิดาเกิดมาในภายหลังเพื่อดำรงวงศ์ตระกูลของตนต่อไป

ชีวิตแต่ละชีวิตเริ่มต้นมาจากการผสมผสานระหว่างเซลล์สืบพันธุ์ 2 เซลล์เซลล์หนึ่งนั้นเป็นของฝ่ายชายที่มีชื่อเรียกว่าสเปิร์ม (Sperm) หรือตัวอสุจิมีขนาดเล็กมากจนมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นและอีกเซลล์หนึ่งเป็นของฝ่ายหญิงคือไข่ (Ovum) มีขนาดเล็กมากเช่นเดียวกัน

เมื่อเซลล์สืบพันธุ์ทั้ง 2 นี้รวมตัวกันเป็นเซลล์เดียวกันในครรภ์ของฝ่ายหญิงชีวิตใหม่ก็จะเริ่มขึ้นซึ่งเราเรียกว่าเกิดปฏิสนธิ (Fertilization) จุดที่ไข่กับสเปิร์มผสมกันเรียกว่า Conception ส่วนเซลล์ที่รวมกันตัวกันนั้นเราเรียกว่าZygote

2.1.4. พัฒนาการของเด็กก่อนคลอด (Prenatal Period)

หลังจากการปฏิสนธิประมาณ 1 วัน Zygote จะเริ่มแบ่งตัวออกจากหนึ่งเซลล์เป็น 2-4-8 และเรื่อยๆ ไปและเดินทางจาก Fallopian tube มายังมดลูกการเดินทางใช้เวลาประมาณ 9 วัน เมื่อถึงมดลูก Zygote จะเป็นลูกบอลกลางกลวงมีขนาดประมาณ 1/50 นิ้วและการเจริญเติบโตของทารกเริ่มต้นขึ้นบ้างแล้วโดยเซลล์จะเริ่มพัฒนาไปยังทิศทางหนึ่งคล้ายมือพร้อมที่จะฝังตัวลงยังที่มดลูก

ระยะ 2 สัปดาห์แรกเราเรียก Zygote ว่า Ovum เป็นระยะที่เซลล์มีการแบ่งตัวไปในลักษณะเดียวกันหมดและแบ่งทุกทิศทางไม่ได้มีการแบ่งเฉพาะที่ใดที่หนึ่ง

ถัดจากรยะ Ovum ก็มาถึงระยะ Embryo ระยะนี้จะกินเวลา 6 สัปดาห์และสิ้นสุดเมื่ออายุได้ 2 เดือนระยะนี้เซลล์เริ่มแบ่งแยก (differentiate) และแจกแจงหน้าที่ไปตามตำแหน่งที่เซลล์นั้นอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสารชีวเคมีในตัวเซลล์เองทำให้เซลล์พร้อมที่จะรับหน้าที่เจริญเติบโตออกไปเป็นอวัยวะต่างๆทั่วตัวเราการแบ่งแยกนี้เนื้อเยื่อออกเป็น 3 ชั้น คือ

1. ชั้นในสุด (Endoderm) ชั้นนี้จะเจริญเติบโตต่อไปเป็นอวัยวะย่อยอาหารคือกระเพาะลำไส้ปอดหัวใจ ฯลฯ
 2. ชั้นกลาง (Mesoderm) ชั้นนี้จะเจริญเป็นกล้ามเนื้อกระดูกเส้นเลือด
 3. ชั้นนอกสุด (Ectoderm) ชั้นนี้จะเจริญเป็นผิวหนังอวัยวะรับสัมผัส (sense organ) และระบบประสาท
- หลังจากระยะ Embryo คือ 2 เดือนหลังจากปฏิสนธิเซลล์และอวัยวะจะมีการเจริญเติบโตพอสมควรและรูปร่างพอที่จะมองเห็นอย่างหายาๆว่าเป็นมนุษย์

เมื่อทารกย่างเข้าสู่เดือนที่3ถึงคลอดเราเรียกระยะนี้ว่า Fetus ทารกในครรภ์จะเจริญขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็นเวลาประมาณ 9 เดือนหรือ 40 สัปดาห์หรือ 280 วันจึงจะคลอดออกจากครรภ์มารดาเข้าสู่โลกภายนอกระยะ Embryo นี้มีความสำคัญมากต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของทารกจึงเรียกระยะนี้ว่าเป็นระยะวิกฤติ (Critical period) ในระยะนี้ถ้ามารดาของเด็กเกิดเป็นโรคขึ้นในขณะที่ทารกยังอยู่ในครรภ์จะมีผลต่อทารกอย่างมากและก่อให้เกิดอันตรายแก่มารดาหรือสร้างความพิการในรูปต่างๆให้แก่ทารกทำให้การเจริญเติบโตและพัฒนาการต้องหยุดชะงักหรือไม่สมบูรณ์เมื่อเด็กคลอดออกมาอาจเสียชีวิตหรือเด็กปัญญาอ่อนหรือร่างกายไม่สมบูรณ์ดังนั้นมารดาจะต้องระมัดระวังไม่ให้ป่วยไข้ด้วยโรคต่างๆเพราะจะกระทบกระเทือนถึงทารกในครรภ์ด้วยเช่นถ้ามารดาเป็นโรคหัดเยอรมันจะทำให้ทารกเป็นโรคหัวใจพิการหรือมีอากาการหูหนวกได้

วงการแพทย์ได้พบว่ามารดาที่รับประทานยาระงับประสาทสำหรับผู้ที่ตั้งครรภ์ชื่อยาทาลิโดไมด์ (Thalidomide) ได้ทำให้ทารกไม่มีแขนและขาจำนวนมากๆอื่นๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อทารกในครรภ์ได้ก็คือ Sex Hormone บางชนิดเช่น Thyroid pill แม้แต่ยาแก้ปวดฟันยาระงับปวดถ้ากินมากก็เป็นอันตรายเพราะยาเหล่านี้จะไปทำลายหรือระงับการเจริญเติบโตของอวัยวะและระบบต่างๆของเด็กทารกทำให้เกิดความพิการขึ้น นอกจากนี้สตรีที่มีครรภ์ควรงดเว้นการสูบบุหรี่เพราะจะทำให้การเต้นของหัวใจของเด็กสูงกว่าปกติถึง 25 เปอร์เซ็นต์หรือทำให้เจ็บครรภ์และคลอดก่อนกำหนดได้จึงควรงดเด็ดขาดในทำนองเดียวกันเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เจือปนต้องงดด้วยเช่นกันเพราะจะเป็นอันตรายต่อไตของมารดา

2.1.5. การเกิดเป็นชายหรือหญิง (Sex Determination)

เซลล์ในร่างกายของมนุษย์แต่ละเซลล์ประกอบด้วยโครโมโซม 45 โครโมโซมโดยจับกันเป็นคู่ๆ 23 คู่ โครโมโซมในร่างกายเรามี 2 พวกคือ

1. โครโมโซมธรรมดาเราเรียก Autosomes
2. โครโมโซมเพศเราเรียก Sex Chromosome

ไข่และสเปิร์มต่างก็เป็นเซลล์ๆหนึ่งจึงมีโครโมโซมอย่างละ 23 คู่เป็นโครโมโซมธรรมดาเสีย 2 คู่อีก 1 คู่ในหญิงมีรูปร่างเหมือนกันเราเรียก X X chromosome แต่ในชายมีรูปร่างเหมือนตัวหนึ่งอีกตัวหนึ่งไม่เหมือนเราเรียกว่า X Y chromosome

ในขณะที่สเปิร์มและไข่ผสมกันนั้นต่างก็ลดจำนวนโครโมโซมลงครึ่งหนึ่งคือประกอบด้วยโครโมโซมจากพ่อ 23 โครโมโซมจากแม่ 23 โครโมโซมโครโมโซมจะจับกันเป็นคู่ๆถ้าบังเอิญ X โครโมโซมของชายไปผสมกับไข่ที่มี X โครโมโซมเด็กที่เกิดมาจะเป็นเพศหญิง

ถ้า Y โครโมโซมของชายไปผสมกับไข่ที่มี X โครโมโซมเด็กที่เกิดมาจะเป็นเพศชายดังไดอะแกรมข้างล่าง

2.1.5.1 เด็กฝาแฝด (Twins)

สาเหตุของการเกิดเด็กฝาแฝดนั้นยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่าเป็นเพราะสาเหตุใดแน่แต่จากการสำรวจค้นคว้าพบว่าแนวโน้มที่จะทำให้เกิดเด็กฝาแฝดนั้นเนื่องมาจากองค์ประกอบต่างๆดังต่อไปนี้

1. การล่าช้าในการแบ่งแยกเซลล์
2. การสืบทอดบางประการทางกรรมพันธุ์
3. การที่บิดามีอายุสูง
4. มักจะเกิดกับมารดาในระหว่างอายุ 30-38 ปี

เด็กฝาแฝดแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แฝดเอกลักษณะหรือแฝดเหมือน (Identical twins) บางทีเรียกว่าแฝดแท้เกิดจากไข่ฟองเดียวกันได้รับSperm ตัวเดียวเมื่อSperm ของชายผสมกับไข่ของหญิงแล้วมีอาจแบ่งเป็นส่วนย่อยได้จึงเกิดเป็น 2 ร่างในมดลูกของแม่และมักมีรูปร่างติดกัน

ฝาแฝดชนิดนี้จะมีรูปร่างหน้าตาและเพศเหมือนกันมีกลุ่มเลือดเดียวกันมีสีผมตาสีเดียวกันมีรอยพิมพ์นิ้วคล้ายกันและมีSkin transplantation คือนำเนื้อจากคนหนึ่งมาปะร่างอีกคนหนึ่งเนื้อใหม่จะประสานกับเนื้อเดิมเจริญต่อไปได้

2. แฝดพี่น้องหรือแฝดไม่เหมือน (Fraternal twin) เกิดจากไข่สุกพร้อมกันที่เดียว 2 ฟองหรือมากกว่านั้นแล้วถูกผสมด้วย Sperm ฟองละตัวหลังจากนั้นมีการแบ่งตัวและรวมตัวกันเป็นตามธรรมชาติจึงเกิดคู่แฝดหรือแฝดสามแฝดสี่ขึ้นไปมีลักษณะเป็นพี่น้องกันฝาแฝดชนิดนี้รูปร่างหน้าตาไม่จำเป็นต้องเหมือนกันอาจจะเป็นเพศเดียวกันหรือคนละเพศก็ได้

2.1.6 ลักษณะของพัฒนาการ (Characteristics of Development)

ลักษณะของพัฒนาการที่เด่นๆที่บิดามารดาครูหรือผู้สนใจควรทราบได้แก่

1. พัฒนาการเป็นไปตามแบบฉบับของมันเป็นเองไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์จะมีแบบฉบับของการพัฒนาที่เป็นของมันเองโดยเฉพาะมนุษย์หรือสัตว์ที่จัดอยู่ในพวกเดียวกันจะมีแบบแผนของการพัฒนาการคล้ายๆกัน ตัวอย่างเช่นเด็กทุกคนสามารถยืนก่อนที่จะเดินหรือสามารถคว้าได้ก่อนที่คลานการใช้กล้ามเนื้อก็เช่นเดียวกันเด็กสามารถที่จะใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้ก่อนที่จะใช้กล้ามเนื้อเล็กตัวอย่างเช่นเด็กสามารถเขียนรูปร่างกลมได้ก่อนเขียนรูปร่างสี่เหลี่ยม เป็นต้น

2. พัฒนาการไม่ว่าด้านใดก็ตามจะเริ่มจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนน้อยเช่นเด็กทารกจะเคลื่อนไหวทั้งตัวได้ก่อนส่วนอื่นๆของร่างกายเด็กสามารถใช้แขนเคลื่อนไหวไปมาได้ก่อนเคลื่อนไหวนิ้วมือ ทางสายตาคือเด็กเกิดใหม่จะมองเห็นวัตถุใหญ่ๆได้ก่อนวัตถุเล็กๆ เพราะว่าการเคลื่อนไหวสายตาของเด็กยังไม่ดีพอ

เมื่ออายุประมาณ 6 เดือนเด็กจะต้องใช้มือสองข้างหรือใช้ตัวเอื้อมช่วยหยิบสิ่งของแต่เมื่ออายุประมาณ 1 ขวบเด็กจึงจะสามารถหยิบสิ่งของต่างๆด้วยมือเพียงข้างเดียวได้ ในการพูดก็เช่นเดียวกันเด็กจะพูดอ้อๆออกก่อนที่จะพูดเป็นคำๆ

สำหรับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์เด็กจะแสดงอาการกลัวในเสียงต่างๆที่เกิดขึ้นแต่พอเด็กค่อยๆโตได้รับการเรียนรู้มากขึ้นเด็กจะเริ่มรู้ว่าสถานการณ์เช่นใดที่เด็กควรกลัวและไม่ควรกลัว เป็นต้น

3. พัฒนาการทั้งหลายเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกันไปพัฒนาการทุกขั้นได้ดำเนินมาก่อนแล้วก่อนที่จะมาถึงปัจจุบันและยังดำเนินต่อไปอีกฉะนั้นการที่จะเข้าใจการกระทำของเด็กจำเป็นที่จะต้องย้อนไปดูถึงการกระทำในอดีตของเด็กด้วยนั่นคือพัฒนาการไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทันทีทันใดแต่มันมีมาเรื่อยๆตั้งแต่ก่อนเด็กเกิดตัวอย่างเช่นฟันของเด็กที่เราเห็นว่ามันงอกออกมาเมื่ออายุประมาณ 6 เดือนนั้นที่จริงแล้วมันได้เริ่มพัฒนาการ

ตั้งแต่เด็กยังอยู่ในครรภ์การพูดของเด็กก็เช่นเดียวกันไม่ใช่จะเกิดขึ้นได้ทันทีทันใดแต่ได้มีการพัฒนาการมาทีละเล็กละน้อยจากการร้องหรือการที่เด็กทำเสียงอ้อๆออๆ นั่นเอง

เนื่องจากพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกันอยู่เสมอนี้เองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการในระยะต่อไปด้วยเช่นการที่เด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอในวัยเด็กจะทำให้ร่างกายและจิตใจของเด็กไม่เจริญเท่าที่ควรถึงแม้ว่าจะทดแทนในภายหลังก็ไม่ได้ผลเต็มที่ทางด้านอารมณ์ของเด็กก็เช่นเดียวกันถ้าเด็กได้รับความตึงเครียดจากสิ่งแวดล้อมทางบ้านอยู่เสมอจะทำให้บุคลิกลักษณะเปลี่ยนแปลงไป

ฉะนั้นผู้เป็นบิดามารดาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรตระหนักว่าพัฒนาการระยะหนึ่งๆจะเป็นรากฐานของพัฒนาการในระยะต่อไปการอบรมเลี้ยงดูจึงควรส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสได้พัฒนาการในแต่ละระยะอย่างเต็มที่

4. อัตราพัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันเป็นที่ทราบกันแล้วว่าธรรมชาติได้สร้างเด็กแต่ละคนให้มีลักษณะต่างๆกันเด็กบางคนเจริญเติบโตเร็วเด็กบางคนก็เจริญเติบโตช้าเด็กที่มีการเจริญเติบโตเร็วมาแต่เล็กก็จะยังคงเจริญเติบโตเร็วอยู่ตลอดไปในทุกๆด้านส่วนเด็กที่มีการเจริญเติบโตช้าก็ยังคงช้าอยู่ตลอดไปเช่นเดียวกัน

เราจะพบว่าบิดามารดามักวิตกเป็นทุกข์ในเรื่องการเจริญเติบโตของบุตรตนมากเช่นวิตกว่าทำไมบุตรของตนจึงพูดช้ากว่าบุตรคนอื่นๆที่มีอายุขนาดเดียวกันทำไมบุตรของตนจึงเดินช้าฟันขึ้นช้าๆเป็นต้น ดังนั้นลักษณะของพัฒนาการในเรื่องนี้จะทำให้บิดามารดาสบายขึ้นถ้าได้ทราบว่าเด็กแต่ละคนต่างกันเด็กแต่ละคนมีการเจริญเติบโตของตนโดยเฉพาะการที่จะพูดได้เดินได้เร็วเหมือนกันจึงเป็นไปได้เด็กแต่ละคนจะเรียนอ่านพูดเขียนหรือเจริญเติบโตทางร่างกายสมองอารมณ์และสังคมไปเป็นขั้นๆตามสภาพความพร้อมภายในตัวเด็กแต่ละคน

5. อัตราพัฒนาการส่วนต่างๆของร่างกายแตกต่างกันส่วนต่างๆของร่างกายไม่ได้เจริญในอัตราเดียวกันหมดส่วนต่างๆทั้งทางด้านสมองและร่างกายจะมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วบางส่วนเจริญเติบโตช้าตัวอย่างเช่นขนาดสมองจะเจริญถึงขีดสุดเมื่อเด็กอายุประมาณ 6-8 ขวบส่วนมือเท้าและจมูกจะเจริญถึงขีดสุดเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นหัวใจตับและระบบการย่อยอาหารจะเจริญอย่างรวดเร็วในระหว่างวัยรุ่น

สำหรับทางด้านความคิดคำนึงหรือความคิดสร้างสรรค์จะพัฒนาอย่างรวดเร็วในระหว่างวันเด็กและจะเจริญถึงขีดสุดเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาว

ในด้านการใช้เหตุผลจะพัฒนาค่อนข้างช้าส่วนด้านความจำบุคคลต่างๆไปจะจำสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้เร็วกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมและโดยทั่วไป สถิติปัญญาของคนโดยเฉลี่ยแล้วจะเจริญถึงขีดสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 14-16 ปี

6. พัฒนาการของคุณลักษณะต่างๆมักจะสัมพันธ์กันพัฒนาการต่างๆไม่ว่าจะเป็นด้านไหนมักจะมีความสัมพันธ์กันเช่นเด็กคนไหนที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็มักจะมีร่างกายสมบูรณ์ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างดีด้วยส่วนเด็กที่มีสติปัญญาต่ำก็จะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายหรือสังคมด้อยไปด้วยยกเว้นแต่ในกรณีที่เด็กมีการชดเชยเช่นเด็กที่มีสุขภาพไม่ดีไม่สามารถเล่นกีฬาได้เหมือนเพื่อนๆก็หันมาเอาใจใส่ในด้านการเรียนจนเรียนหนังสือได้เก่งเหมือนกันแต่จะมีอยู่น้อยราย

7. พัฒนาการของเด็กอาจทำนายได้เนื่องจากอัตราการพัฒนาการของเด็กคงที่พอสมควรเราจึงสามารถทำนายพฤติกรรมของเด็กได้ว่าจะมีพฤติกรรมของเด็กได้ว่าจะมีพฤติกรรมชนิดใดเกิดขึ้นเมื่อใด

8. พฤติกรรมบางชนิดที่ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแต่ที่จริงแล้วจัดเป็นพฤติกรรมที่ปกติของเด็กซึ่งเป็นไปตามลักษณะของพัฒนาการนั่นเองในระดับอายุหนึ่งๆเด็กอาจมีพฤติกรรมที่ใหญ่ไม่พอใจเกิดขึ้นซึ่งที่แท้แล้วเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามปกติของเด็กนั่นเองเช่นเด็กอายุประมาณ 3 ขวบครึ่งจะมีพฤติกรรมที่ไม่สมดุลง่ายๆเช่นความกลัวตกมาจากที่สูงชอบกัดเล็บมีอารมณ์ไม่มั่นคงต้องการให้ผู้ใหญ่สนใจอารมณ์กระตือรือร้นและรุนแรงเมื่อเด็กอายุมากขึ้นพฤติกรรมเหล่านี้ก็จะเปลี่ยนไปเข้าสู่สมดุลงั้นนั้นบิดามารดาจึง

ไม่ควรวิตกกังวลแต่อย่างไรเพราะว่าพฤติกรรมเหล่านี้มันจะเกิดขึ้นเพียงระยะหนึ่งเท่านั้นแล้วก็หายไปเมื่อเด็กผ่านพ้นวัยนั้นๆ

2.1.7. วุฒิภาวะและการเรียนรู้

องค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานี้ได้แก่

1. **วุฒิภาวะ (Maturation)** เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีกำหนดเวลาเป็นของตนเองเป็นการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพมีขึ้นลำดับอัตราแบบแผนเป็นการพร้อมที่จะทำได้เองตามธรรมชาติไม่ต้องมีการสอนและเราสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้อง

วุฒิภาวะของมนุษย์แต่ละบุคคลจะเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นขั้นๆ ลำดับวัยของธรรมชาติเริ่มตั้งแต่เด็กจะมีลักษณะอย่างหนึ่งๆออกมาให้เห็นเมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นในเด็กชายเราจะเห็นว่าเสียงแตกเริ่มมีขนมีหนวดมีเคราตามหน้าหรือแขนขา ฯลฯ ขึ้นมาอย่างฉับพลันแต่ที่จริงแล้วเด็กต้องผ่านกระบวนการเจริญเติบโตมาไม่รู้กี่ระยะทัศนคติที่มีต่อเพศตรงกันข้ามก็จะเริ่มเปลี่ยนแปลงซึ่งแต่เดิมเมื่ออายุประมาณ 6-7 ขวบเด็กชายและเด็กหญิงเข้ากันไม่ค่อยได้พออย่างเข้าสู่วัยรุ่นก็จะเริ่มมีความสนใจต่อกันหรืออีกตัวอย่างหนึ่งก็คือเด็กเมื่อถึงระยะหนึ่งก็จะคลานได้และเมื่อกล้ามเนื้อหรือโครงกระดูกเจริญแข็งแรงพอก็พร้อมจะอ่านหนังสือได้

ดังนั้นเราอาจจะสรุปได้ว่าวุฒิภาวะหมายถึงการบรรลุถึงขั้นถึงความเจริญเติบโตเต็มที่ในระยะใดระยะหนึ่งและพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้พอเหมาะสมกับวัยเช่นการที่เด็กสามารถเดินได้ในเวลาที่ควรจะได้เราเรียกว่าเด็กมีวุฒิภาวะพร้อมที่จะเดินเป็นต้น

2. **การเรียนรู้ (Learning)** หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องมีการเรียนการสอนมีแบบแผนมีประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆที่เด็กได้กระทำการเรียนของเด็กต้องการการฝึกหัดการทดลองเพื่อเปลี่ยนแปลงในด้านกิจกรรมซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางร่างกายและพฤติกรรมของเด็กอีกด้วย การเรียนทุกอย่างไม่ได้เป็นอย่างเดียวกันการเรียนบางอย่างถ้าเราได้ฝึกหัดบ่อยๆพฤติกรรมของเราอาจสมบูรณ์ได้เช่นการเล่าสก็่น้ำการชกมวยแต่การเรียนบางอย่างเช่นการพูดภาษาต่างประเทศเราอาจจะฝึกหัดสักเพียงใดก็ไม่อาจพูดได้อย่างสมบูรณ์การเรียนรู้อาจจะสมบูรณ์หรือไม่มีผลมาจากการฝึกหัดการฝึกฝนและต้องมีความมุ่งหมายของการเรียนนั้นๆรวมอยู่ด้วยจึงจะทำให้การเรียนของเราดีหรือไม่ดีอย่างไรก็ตามการฝึกฝนจะได้ผลดีเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อม (Readiness) ของแต่ละบุคคลความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญมากในการฝึกเมื่อร่างกายมีการเจริญเติบโตเต็มที่ก็ทำให้เกิดความพร้อมที่จะรับการฝึกหัดหรือฝึกฝนและเมื่อติดตามด้วยการเรียนรู้เด็กจะได้เร็วคือสิ้นเปลืองเวลาในการฝึกน้อยที่สุดการฝึกหัดจึงมักได้รับผลดีที่ติดตามโดยอะแกรมข้างล่าง

เมื่อเด็กพร้อมที่จะฝึกแล้วแต่ยังปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยไม่ตามด้วยการเรียนรู้เลยจะเป็นอย่างไรบ้างความพร้อมที่จะฝึกฝนการเรียนรู้ก็จะเสื่อมไปบ้างหรืออย่างไรมีการทดลองมากมายที่แสดงให้เห็นความสำคัญว่าเมื่อมีวุฒิภาวะแล้วไม่ได้มีการตามด้วยการเรียนรู้ทักษะในเรื่องนั้นจะไม่ได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรแต่ผลจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่เวลาที่ถูกหน่วงไว้ถ้ามีวุฒิภาวะแล้วไม่ตามด้วยการเรียนรู้เป็นระยะเวลาโดยปล่อยให้มันผ่านไปนานมากจึงมาการเรียนรู้ผลก็มักไม่ค่อยดีหรืออาจจะไม่ได้ผลเลยแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าระยะเวลาไม่นานมากเกินไปการเรียนรู้ซึ่งมาฝึกภายหลังก็อาจจะได้ผลดีพอสมควรมีการทดลองจากการตามประวัติชี้ให้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้เช่นในเรื่องการพัฒนาสังคมผู้ที่มีบุคลิกภาพประเภทชอบแยกตัวเองออกไปอยู่ตามลำพังประเภทหนึ่งพบว่าเมื่อเด็กขาดการสังสรรค์กับคนในวัยเดียวกันเนื่องจากสาเหตุใดก็ตามเมื่อเจริญเติบโตขึ้นคนพวกนี้มักขาดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นในวัยเดียวกันและไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับคนในวัยเดียวกันได้ในที่สุด

ตอนที่ 2.2

ความต้องการตามวัยต่างๆ

ลักษณะการเจริญเติบโตและพัฒนาการในเด็กวัยต่างๆ

ตามปกติเรามักจะจัดลำดับพัฒนาการของมนุษย์ตามวัยตั้งแต่ระยะหลังเกิดช่วงชีวิตของมนุษย์อาจแบ่งได้เป็น 5 ระยะใหญ่คือวัยทารกวัยเด็กวัยรุ่นวัยผู้ใหญ่และวัยชราโดยถือว่าแต่ละวัยเหล่านี้มีลักษณะพัฒนาการเฉพาะวัยแตกต่างจากวัยอื่นๆ

2.2.1. วัยทารก (INFANCY) ตั้งแต่แรกเกิด - 2 ปี

เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงขวบปีที่ 2 ซึ่งวัยนี้จะมีการเจริญเติบโตและเรียนรู้อย่างรวดเร็วไม่เพียงแต่โครงสร้างร่างกายเท่านั้นที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วบุคลิกลักษณะยังปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนมีรูปร่างหน้าตาเป็นของตัวเองมีความต้องการเฉพาะตัวเมื่อใกล้พ้นวัยทารกเราอาจทำนายได้กล่าวกันว่าเด็กผู้ที่มีสติปัญญาอยู่ในด้านใดมีคุณลักษณะพิเศษหรือข้อบกพร่องใดบ้างและมีบุคลิกภาพแบบใดตั้งนั้นการเจริญเติบโตและพฤติกรรมของเด็กวัยนี้เป็นที่น่าพิศวงเพราะพัฒนาการด้านต่างๆของวัยทารกเป็นรากฐานของการพัฒนาการในวัยต่างๆต่อไป

เด็กวัยนี้จะพัฒนาการอย่างรวดเร็วทางด้านร่างกายในปีแรกพัฒนาการทางร่างกายจะเพิ่มเป็นสองเท่าจากเมื่อแรกเกิดและในปีที่ 2 จะเพิ่มเพียง 30 เปอร์เซ็นต์ในขณะนี้เด็กทุกคนจะเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับและตามแบบแผนของการพัฒนาจะแตกต่างกันก็เฉพาะอัตราความเร็วเท่านั้น
พัฒนาการของเด็กวัยแรกเกิด - 1 ปี

2.2.2. เด็กวัยแรกเกิด - 1 ปี

มีเรียนรู้จากการมองเห็นการได้ยินและการสัมผัสสนใจวัตถุที่ยื่นเข้ามาใกล้วัตถุที่เคลื่อนไหววัตถุสีสดใสมีการเคลื่อนไหวร่างกายในท่าต่างๆเรียนรู้ในการทรงตัวทำนั้งทำยืนพัฒนาการเด็กวัยนี้ในแต่ละด้านเป็นดังนี้

พัฒนาการของเด็กวัย 1 - 2 ปีเด็กวัย 1 - 2 ปีจะเป็นวัยที่มีความต้องการเป็นตัวของตัวเองชอบเล่นเชิงสำรวจและชอบการเลียนแบบพัฒนาการเด็กในวัยนี้ในแต่ละด้านเป็นดังนี้

-พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวเดินได้เองเดินขึ้น / ลงบันไดพักเท้าแต่ละขั้นมือจับราวบันได

-พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญาสามารถขีดเขียนเส้นที่ไม่มีจุดหมายเป็นระเบียบลงบนกระดาษได้ใช้นิ้วมือได้คล่องขึ้นจับคู่วัตถุที่เหมือนกันต่อก่อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์เป็นหอสองได้และวางรูปในช่องกระดานรูปแบบได้

-พัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา

เลือกวัตถุและรูปภาพที่คุ้นเคยได้ตามสิ่งชี้ว้ระยะของร่างกายได้ 7 ส่วนทำตามคำสั่งง่ายๆได้ 3 อย่างมีความตั้งใจฟังนิทานเรื่องสั้นจนจบ

-พัฒนาการด้านการใช้ภาษาเลียนแบบการพูดและพูดเป็นคำๆให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้

-พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคมดื่มน้ำรับประทานอาหารได้เองโดยไม่หกถอดกางเกงเอว ยางยืดได้เริ่มถ่ายอุจจาระเป็นเวลาเริ่มกลั่นปัสสาวะได้ในช่วงเวลากลางวันสามารถเข้าไปเล่นกับเด็กคนอื่นแบบต่างคนต่างเล่นและปกป้องสิ่งของเมื่อถูกแย่ง

-พัฒนาการด้านการแสดงออกทางอารมณ์

เมื่อโกรธจะแสดงออกทางร่างกายอย่างรุนแรงพึงพอใจเมื่อได้รับคำตอบจากเรื่องที่ยากรู้กลัวสิ่งที่เกิดจากจินตนาการรักและเรียนรู้ที่จะสร้างความผูกพันกับคนใกล้ชิด

2.2.3.วัยเด็กตอนต้น

วัยเด็กตอนต้น (EARLY CHILDHOOD) เริ่มต้นตั้งแต่อายุประมาณ 2-6 ขวบซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ระยะคือ

อายุ 2-4 ปี เรียกว่าวัยเด็กเล็กหรือวัยก่อนเข้าเรียนPRESCHOOL CHILDREN

อายุ 4-6 ปี เรียกว่าวัยอนุบาลKinder garten หรือปฐมวัย

วัยเด็กตอนต้น เป็นวัยเด็กก่อนเข้าเรียนเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นเรียนรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวชอบเลียนแบบและเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางจะสังเกตได้จากคำพูดของเด็กมักจะมีคำว่า”ของฉัน”อยู่เสมอชอบพูดคุยคนเดียวต้องการเป็นอิสระและชอบช่วยตนเองแม้ว่าจะทำได้ไม่ดีนัก

การพัฒนาการของร่างกาย เป็นไปค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับระยะวัยทารกเด็กในวัยนี้จะมีการพัฒนาการเคลื่อนไหวของอวัยวะมากกว่าพัฒนาการในด้านขนาดของสมองเจริญเติบโตทางร่างกายเด็กจะเริ่มฝึกฝนพื้นฐานต่างๆเช่นฝึกทักษะการเล่นการนั่งการเดินการปีนป่ายการทรงตัวการขว้างปา เป็นต้น

การพัฒนาการทางอารมณ์จิตใจ เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอเมื่อพบประสบการณ์ใหม่ๆจะทำให้เด็กมีความรู้สึกวิตกกังวลรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยเด็กวัยก่อนเข้าเรียนมักจะเป็นคนเจ้าอารมณ์หงุดหงิดโกรธและโมโหง่ายโดยปราศจากเหตุผลที่อื่นกับพ่อแม่อยู่เสมอเมื่อเด็กได้เรียนรู้หรือคบหาสมาคมกับเพื่อนๆอารมณ์ดังกล่าวจะค่อยๆหายไปแต่ทั้งนี้การพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กจะมั่นคงเพียงใดขึ้นอยู่กับกรอบธรรมเลียงดูรวมทั้งการได้รับการเอาใจใส่ของพ่อแม่ด้วย

การพัฒนาการทางสังคม เริ่มรู้จักปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆให้ความร่วมมือยอมรับฟังเริ่มมีการแสดงออกของความเป็นผู้นำจะเริ่มแยกเพศโดยแบ่งการเล่นเพศชายเล่นกับเพศชายเด็กหญิงก็จะเข้ากลุ่มของเด็กหญิงเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอิสระและครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเด็กจะเติบโตด้วยความรู้สึกที่กล้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง

การพัฒนาการทางสติปัญญาจะเป็นไป อย่างดีตามวุฒิภาวะและพัฒนาการเด็กจะรวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ต่างๆมาเป็นความคิดรวบยอดเด็กในวัยนี้เริ่มจะรู้ในเรื่องของสีและขนาด

การพัฒนาการทางภาษา เมื่อเลยวัยทารกเด็กจะเริ่มใช้ภาษาโดยการพูดแต่ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ดีเท่าผู้ใหญ่จะใช้ภาษาและสำนวนได้ดีขึ้นในช่วงระยะวัยเด็กตอนต้นเมื่อสิ้นสุดระยะนี้ไม่ว่าเด็กช่วงใดจะสามารถพูดภาษาแม่ของตนได้ดีเท่าผู้ใหญ่วัย 6 ขวบเป็นระยะสุดท้ายของพัฒนาการภาษาพูดนอกจากภาษาพูดแล้วเด็กบางคนเริ่มพัฒนาภาษาเขียนและเริ่มรู้จักอ่านหนังสือการพัฒนาทางภาษามีประสิทธิภาพนี้เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญสำหรับชีวิตของเด็กเพราะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้วิชาต่างๆเมื่อเข้าโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการติดต่อสมาคมเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเป็นสื่อความรู้สึกนึกคิดระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นช่วยทำให้เข้าใจสังคมชีวิตและบุคลิกดีขึ้นกว่าวัยทารกเด็กในวัยนี้ชอบพูดถึงตนเองและพูดกับตัวเอง (ในบางครั้ง) ชอบพูดถึงกิจวัตรประจำวันของตนเองกิจกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับตนหรือผู้ที่ตนรู้จัก

ความผิดปกติในด้านพัฒนาการภาษาพูด อาจเกิดจากหลายสาเหตุเช่นอาการผิดปกติของระบบสมองและประสาทที่บังคับควบคุมอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูดอาการหูหนวกทำให้ไม่สามารถได้ยินเสียงที่ผู้อื่นพูดเมื่อไม่ได้ยินเสียงก็ไม่สามารถเลียนแบบการพูดได้เด็กบางคนอาจพูดติดอ่างการติดอ่างเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายประการเช่นเติบโตช้าผิดปกติสมองซีกซ้ายมีอารมณ์ประเภทต่างๆรุนแรงเกินสมควรเช่นตื่นเต้นหวาดกลัววิตกกังวลเศร้าโศกเสียใจระวังตัวเองมากเกินไปหรืออาจจะถูกล้อเลียนทำให้สูญเสียความมั่นใจประหม่าไม่แน่ใจเกิดความเครียดและถูกผู้ใหญ่กวัดข้นถูกวางอำนาจข่มขู่มากเกินไปการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียน

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางกายให้โอกาสเด็กได้แสดงออกตามพัฒนาการของเด็กเช่นเด็กชอบปีนป่ายกระโดดผู้ใหญ่คอยดูแลและเตือนให้เด็กระวังตัวเองแต่มีใช้ดูว่าหรือเตือนทุกฝีก้าวเพราะจะทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง

2. ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาเช่นการให้เด็กเล่าเรื่องสั้นๆนิทานสั้นๆกรณีเด็กไปทัศนศึกษาเมื่อกลับมาเราให้เด็กเล่าเรื่องที่เขาพบเห็นเป็นการฝึกให้เด็กกล้ามีความคิดรู้จักเรียบเรียงภาษาพยายามพูดคุยกับเด็กและตอบคำถามเด็กในประเทศอิสราเอลได้จัดทำโครงการให้พ่อแม่กับลูกตั้งแต่วัยทารกไม่ว่าจะทำสิ่งใดให้ลูกก็ให้พูดคุยกับลูกไปด้วยโดยให้คิดว่าลูกฟังรู้เรื่องซึ่งโครงการนี้พบว่าการกระตุ้นทางภาษาให้กับเด็กตั้งแต่วัยทารกทำให้เด็กฉลาดเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

3. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมเมื่อเด็กหกล้มเด็กต้องยอมรับความเจ็บปวดบ้างเด็กบางคนเจ็บนิดเดียวแต่ร้องเสียงลั่นผู้ใหญ่ควรแสดงความเห็นใจและปลอบโยนให้เด็กระมัดระวังครั้งต่อไปมิใช่โทษสิ่งอื่นถ้าโทษสิ่งอื่นไม่โทษตัวเองเด็กก็จะไม่ระวังตัว

เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กต้องเรียนรู้โลกกว้างขึ้นเขาต้องเรียนรู้กฎระเบียบของสังคมเด็กต้องรู้จักอดกลั้นบังคับตัวเองไม่ทำตามใจตนเองเด็กจะรู้สึกหงุดหงิดบ้างต่อต้านบ้างก็เป็นเรื่องปกติพ่อแม่ควรยอมรับบ้าง

4. พัฒนาการทางสติปัญญาเด็กวัยนี้จะสามารถเข้าใจเรื่องสิรูปรางใหญ่เล็กหนัก- เบาร้อนเย็นที่สูง-ต่ำเป็นต้นนอกจากนี้ควรให้เด็กมีโอกาสทำอะไรอย่างต่อเนื่องมีสมาธิในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จอย่าเข้มงวดจนเกินไปนักขณะที่เด็กกำลังใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

5. พัฒนาการด้านจริยธรรมเด็กวัย 3-5 ขวบจะรู้แต่เพียงว่าสิ่งที่ผู้ใหญ่บอกว่าดีสิ่งนั้นเป็นสิ่งดีถ้าผู้ใหญ่บอกว่าไม่ดีสิ่งนั้นเป็นสิ่งไม่ดีไม่ควรทำถ้าลูกมีความประพฤติดีพ่อแม่ควรให้ความรักและคำชมเชยพยายามให้เด็กเกิดแนวคิดที่ดีเกี่ยวกับตัวเองคนรอบข้างควรยกย่องชมเชยเมื่อเด็กทำถูกต้องคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กวัยก่อนเรียนมีดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัยเช่นเล่นแล้วเก็บของเป็นที่กินอาหารแล้วเก็บเศษอาหารไปทิ้ง
2. สุขนิสัยได้แก่การกินนอนและขับถ่ายการฝึกต้องให้ต่อเนื่อง
3. กิริยามารยาท
4. การเอื้อเฟื้อ
5. ความเป็นคนร่าเริงไม่เศร้าซึม
6. ความอดทน
7. มีเมตตารู้จักเห็นใจผู้อื่น

การวิเคราะห์เด็กว่ามีปัญหาหรือไม่ อาจแบ่งตามพฤติกรรมของเด็ก 3 กลุ่ม

1. พฤติกรรมที่พึงปรารถนาต้องฝึกบ่อยๆส่งเสริมให้มากให้ติดเป็นนิสัย
2. พฤติกรรมที่ไม่ต้องการเช่นการเศร้าซึมต้องพยายามหาสิ่งอื่นมาทดแทนได้แก่การให้ความรัก
3. พฤติกรรมที่ไม่ดีทางลบเช่นพูดปดขี้อิจฉาชอบทำลายต้องพยายามลดให้น้อยลง

พฤติกรรมที่ไม่ดีอาจเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเช่นการพูดปดเพราะความกลัวการพูดปดเพราะเลียนแบบถ้าหาสาเหตุพบจะแก้ไขได้

การเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆเด็กต่ำกว่า 8 ขวบจะยังไม่เข้าใจเรื่องนี้เด็กวัยนี้จะคิดว่าของใครก็ได้ตั้งนั้นผู้ปกครองควรจะค่อยๆชี้แจงเช่นการที่เด็กหยิบฉวยของเพื่อนมาเพราะความชอบใจ

ปัญหาที่พบในเด็กก่อนวัยเรียน

1. **ปัญหาทางภาษาพูดวัย 3-5** ขวบจะเรียนรู้คำได้มากขึ้นขณะที่เรียนรู้คำใหม่เด็กจะยังไม่สามารถนำคำมาติดต่อกันเด็กจะพูดซ้ำพ่อแม่ไม่ควรจะเร่งรัดเด็กจะติดอ่างสำหรับเด็กวัยนี้เป็นเรื่องปกติผู้ใหญ่ควรฟังเด็กด้วยความตั้งใจไม่ควรล้อเลียนเด็กและช่วยแก้ไขให้พูดเช่นการออกเสียง ร,บ,พ, พยายามให้เด็กสังเกตการเคลื่อนไหวอวัยวะในการออกเสียงและไม่ควรแสดงความเอ็นดูเมื่อเด็กพูดไม่ชัดเด็กจะคิดว่าการพูดไม่ชัดทำให้ผู้ใหญ่พอใจปัญหาเด็กพูดซ้ำเกิดขึ้นจากการได้ยินไม่ชัดเช่นเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีใครพูดด้วยเลยหรือเด็กหูตึงทำให้พูดซ้ำเด็กมีความวิตกกังวลถูกทอดทิ้งเด็กที่เคยพูดเก่งอาจจะกลายเป็นคนเงียบขรึมเพราะสภาพแวดล้อมนอกจากนี้เด็กที่มีสติปัญญาอ่อนทำให้พูดซ้ำ

2. ปัญหาเด็กชน เด็กไม่อยู่นิ่งหรือชนเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้

1. อยากรู้อยากเห็นอยากทดลองด้วยตนเอง
2. การเลียนแบบผู้ใหญ่เช่นเห็นคุณแม่แต่งตัวเด็กก็อยากทำตาม
3. การทำหายเช่นคุณแม่สั่งว่า“ห้ามไปเล่นตรงนี้โดยเด็กขาด” ทำให้เด็กอยากทำ
4. เรียกร้องความสนใจเกิดจากการที่ผู้ใหญ่ไม่ให้ความสนใจเด็กขณะที่เด็กทำดีผู้ใหญ่ไม่พูดไม่ชมเชยแต่พอเด็กทำผิดผู้ใหญ่จะดูว่าแสดงความสนใจเด็กแสดงว่าผู้ใหญ่เราสนใจเด็กเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
5. ไม่รู้ระเบียบวินัยมาก่อนเช่นพ่อแม่พาลูกไปเที่ยวบ้านผู้อื่นเมื่อเด็กพบสิ่งที่เด็กไม่เคยเห็นก็จะชนดังนั้นพ่อแม่ต้องสอนให้เด็กรู้ก่อนว่าต้องทำตัวอย่างไร
6. เด็กไม่มีความสุขหงุดหงิดไม่มีสมาธิจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวพาล
7. สมอพิการเป็นลมชักลมบ้าหมูเยื่อหุ้มสมองอักเสบเด็กจะชนมากเพราะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมได้ต้องให้แพทย์รักษา

(เรื่องที่ 1-6 ครูสามารถแก้ไขได้แต่เรื่องที่ 7 เป็นสิ่งที่เหลือวิสัยต้องส่งแพทย์)

2.2.4.ความต้องการของเด็กวัยก่อนเรียน

1. ความต้องการทางกายที่สำคัญมี 3-4 เรื่องเป็นต้นว่า

- 1.1 อาหารเด็กต้องได้อาหารครบถ้วนสมองจะเจริญเติบโตถ้าร่างกายไม่ได้รับอาหารที่เพียงพอสมองก็ไม่เจริญเติบโต
- 1.2 การออกกำลังกายเด็กชอบเล่นวิ่งปีนป่ายฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่เล็ก
- 1.3 การพักผ่อนต้องให้สมดุลกับการออกกำลังกายเด็กเล็กๆจำเป็นต้องนอนกลางวันด้วย

2. ความต้องการทางใจหรืออารมณ์

- 2.1 เด็กทุกคนต้องการความมั่นคงปลอดภัยความอบอุ่นมีพ่อแม่ที่ต้องการเขาต้องการบ้านที่แข็งแรงความมั่นคงในอารมณ์ทำให้เป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออก
- 2.2 เด็กต้องการความรักความเข้าใจเด็กไม่ต้องการให้พ่อแม่เปรียบเทียบกับผู้อื่นถ้าผู้ใหญ่ยอมรับในสิ่งที่เขาเป็นเขาจะรู้สึกว่าเขาเองมีค่าและรู้จักคนอื่นเช่นกันแต่ถ้าเขารู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่าเขาจะมองผู้อื่นไม่เป็นมิตร
- 2.3 เด็กต้องการคำยกย่องชมเชยทั้งด้วยวาจาและกิริยาเขาจะเกิดความภาคภูมิใจมีศักดิ์ศรีจะทำให้เด็กไม่กล้ากระทำการที่ผิดละอายต่อการทำผิด

พัฒนาการทางบุคลิกภาพ 5 ระยะของมนุษย์ที่สำคัญ ได้แก่

-วัยทารกมีสำนึกของความไว้วางใจ

-วัยเด็กเล็กมีสำนึกของความเป็นอิสระต้องการแสดงออก

-วัย 3-6 ขวบมีสำนึกของความคิดสร้างสรรค์ครูอนุบาลต้องกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิด

สร้างสรรค์

-วัยเรียนมีสำนึกของความสำเร็จไม่จับจดมีความมานะในการทำงานให้สำเร็จทำให้เด็ก

เกิดความภูมิใจถ้าไม่เคยทำอะไรสำเร็จเลยเด็กจะเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง

-วัยรุ่นมีสำนึกเรื่องความรักชื่อเสียงของตนเอง (ศักดิ์ศรี)

บุคลิกภาพที่ดีจะต้องเกิดตั้งแต่เด็กคนที่ขี้ขลาดไม่รักตัวเองและไม่รักผู้อื่นด้วยเด็กที่มีปัญหาไม่ได้รับความรักจะมีสติการฆ่าตัวตายสูงพบในต่างประเทศคือช่วงอายุ 4-7 ขวบในสังคมไทยไม่ค่อยพบพ่อแม่จะรักลูกทรมานมากแต่พ่อแม่อยู่ในวัยก่อนเรียนมักละเลยหรือให้ความรักความคุ้มครองแก่ลูกมากเกินไปจนถึง 3-4 ขวบทำให้เด็กไม่เป็นอิสระไม่กล้าแสดงออก

3. ความต้องการรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง

ต้องการทดลองทดสอบด้วยตนเองต้องการรู้ว่าเขาสามารถทำอะไรได้บ้างเด็กวัยนี้จะมีควมคล่องแคล่วและเคลื่อนไหวร่างกายอยู่เสมอได้แก่การพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ การใช้มือกับตาให้สัมพันธ์กันได้แก่การฝึกกล้ามเนื้อมือการบังคับนิ้วไปตามทิศทางต่างๆทำกิจกรรมต่างๆเป็นการประสานงานขั้นพื้นฐานที่จะเรียนรู้ต่อไป ถ้าเด็กมีพัฒนาการดีก็จะมีเชื่อมั่นในตนเองสูงกล้าคิดกล้าทำ

2.2.5. วัยเด็กตอนกลาง

วัยนี้จัดอยู่ในช่วงอายุประมาณ 6-10 ปีเป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของเด็ก เพราะเป็นระยะที่เด็กจะต้องเข้าโรงเรียนแม้จะยังไม่ถึงเกณฑ์บังคับก็ตามการเข้าโรงเรียนของเด็กเป็นครั้งแรกจัดเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของเด็กเด็กจะต้องปรับตัวมากขึ้นถ้าหากได้รับการฝึกฝนในด้านร่างกาย อารมณ์สติปัญญาและสังคมมาก่อนบ้างก็จะช่วยให้เด็กปรับตัวง่ายขึ้น

วันแรกที่เด็กไปโรงเรียนจัดเป็นวันสำคัญหนึ่งในชีวิตของเด็กเด็กจะรักโรงเรียนประสบความสำเร็จในการเล่าเรียนเพียงใดกล่าวกันว่าขึ้นอยู่กับวัยนี้เป็นประการสำคัญเพราะเป็นการวางรากฐานในการเรียนของเด็ก

ในวัยนี้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านเพื่อปรับปรุงตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่จึงจัดเป็นวัยที่ผู้ใหญ่ควรจะได้เอาใจใส่เป็นพิเศษเช่นเดียวกัน

วัยเด็กตอนกลางนี้มีการพัฒนาในด้านต่างๆที่สำคัญ 4 ด้านดังนี้ คือ

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
2. พัฒนาการด้านอารมณ์
3. พัฒนาการด้านสังคม
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

พัฒนาการทางร่างกาย

เมื่อเด็กชายอายุย่างเข้าปีที่ 6 อัตราความเจริญเติบโตจะช้าลงเล็กน้อยแต่ก็ยังเป็นไปอย่างสม่ำเสมอร่างกายของเด็กจะขยายออกทางส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้างลำตัวแบนแขนขายาวออกรูปร่างเปลี่ยนแปลงเข้าลักษณะผู้ใหญ่ทุกที่อวัยวะย่อยและระบบหมุนเวียนของโลหิตเจริญเกือบเต็มที่แต่หัวใจยังเจริญช้ากว่าอวัยวะเหล่านั้นมีพันธุกรรมขึ้นแทนพันธุกรรมเรื้อรังพันธุกรรมขึ้นก่อนพันธุกรรมโผล่พันธุกรรมขึ้นมาเพื่อเป็นตัวกันให้พันธุกรรมอื่น ๆ ขึ้นถูกต้องตามตำแหน่งของมันในระหว่างอายุ 6 ปีจะมีกรรมบด 4 ซึ่งสมองมีน้ำหนักสูงสุดมีกระดูกข้อมือ

6-7 ขึ้นยังไม่เจริญเต็มที่ลักษณะของต่ายยังไม่เจริญสูงสุดสายต่ายังเป็นสายตาอยู่ตาและมือยังคงเคลื่อนไหวอย่างประสานกันไม่สะดวกเพราะพัฒนาการของกล้ามเนื้อไม่เท่ากันกล้ามเนื้อตาของเด็กหญิงมักจะพัฒนาได้เร็วกว่าของเด็กชายเด็กวัยนี้มีพลังงานมากจึงไม่อยู่นิ่งชอบทำกิจกรรมและทำอย่างรวดเร็วไม่มีใครใช้ความระมัดระวังมากนักทำให้ประสบอุบัติเหตุบ่อยๆ

พัฒนาการทางกายของเด็กวัยตอนกลางจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมต่อไปนี้คือ

1. สภาพโภชนาการเด็กต้องการพลังงานมากเพื่อใช้สำหรับการสังเกตและสำรวจสภาพแวดล้อมของตนเพื่อการเรียนรู้ถ้าเด็กมีพลังงานน้อยย่อมไม่สามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้เต็มที่ทำให้เกิดทัศนคติไม่ดีเห็นทุกสิ่งเป็นศัตรูจำนวนเครื่องมือที่ต้องการขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำและขนาดโครงสร้างของร่างกาย

2. ความสนใจในการเล่นกลางแจ้งระดับวุฒิภาวะทางกายบุคลิกภาพการได้รับการกระตุ้นจากเด็กอื่นตามนิยามตามสมัยและประเพณีเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เด็กสนใจการเล่นเด็กที่สนใจการเล่นกลางแจ้งและเปลี่ยนวิธีเล่นอยู่เสมอทำให้สามารถควบคุมการใช้กล้ามเนื้อและการทรงตัวได้ดีขึ้นเรื่อยๆ

3. การฝึกทักษะในการใช้วัยวะเคลื่อนไหวจุดหมายสำคัญคือทำให้เด็กมีกิจกรรมทั้งทางกายและทางสมองซึ่งทำให้เด็กได้รับความพอใจทำให้เด็กมีประสบการณ์กับวัตถุและขบวนการในการประดิษฐ์ขึ้นเป็นของใช้ในชีวิตประจำวันความสำเร็จจะเร่งเร้าให้เด็กพยายามทำสิ่งที่ยากขึ้นไปอีกแต่การพลาดพลังจะตัดความต้องการที่จะเรียนรู้ดังนั้นการมีเครื่องมือที่เหมาะสมและคำแนะนำให้เกิดทักษะจึงจำเป็นต้องจัดให้เด็กด้วย

4. การไม่มีวัยวะบกพร่องการที่เด็กมีสภาพร่างกายเจ็บป่วยเสมอทำให้เด็กมีอาการไม่มั่นคงไปด้วยเกิดความอ่อนเพลียไม่เบิกบานท้อถอยการมีรูปร่างไม่น่าดูหรือมีความเจ็บป่วยอย่างรุนแรงทำให้เกิดความเจ็บปวดนั้นอาจจะเปลี่ยนความสนใจที่เคยมีไปมุ่งพะวงแต่ตัวเองทำให้เด็กเป็นคนหลบซ่อนไม่สู้หน้าคนเด็กวัยนี้มักฟันผุวิธีแก้ก็คือให้อาหารที่มีธาตุอาหารครบถ้วนให้กินผลไม้ไม่กินของหวานจัดและให้แปรงฟันหลังอาหาร

พัฒนาการทางอารมณ์

เด็กวัย 6 ปีเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเพราะเมื่อเข้าโรงเรียนเด็กต้องเรียนรู้การปรับตัวจากประสบการณ์เก่าเข้ากับประสบการณ์ใหม่เช่นครูบทเรียนสถานที่ระเบียบวินัย ฯลฯ สิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์

อารมณ์ คือ การแสดงออกของความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ซึ่งการพัฒนาทางอารมณ์นั้นเด็กจะต้องรู้จักยับยั้งใจไม่แสดงความรู้สึกออกมาเป็นพฤติกรรมไม่ดีทันทีรู้จักระงับความรู้สึกที่ผู้อื่นมีต่อตนอารมณ์กลัวดีขึ้นตามวัยที่ผ่านไปคือเลิกกลัวในสิ่งที่ไม่มีความอันตรายและปรากฏการณ์ธรรมชาติมาเป็นกลัวสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงเช่นกลัวความอดอยากกลัวไม่มีเพื่อนกลัวเรียนไม่ดี เป็นต้น

พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยเข้าเรียนตอนต้นพอจะกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. มีความต้องการเพิ่มขึ้นความต้องการทางอารมณ์ที่สำคัญของเด็กวัย 6 ปีนั้นก็คืออยากเป็นที่หนึ่งหรือเป็นคนแรกไม่ว่าจะทำสิ่งใดต้องการแสดงตนให้เป็นที่ชื่นชมของครูตามที่ได้พบเสมอและเห็นว่าเด็กวัยนี้ชอบคุยโอ้อวดและเปรียบสิ่งของตนมีหรือเปรียบเทียบความสูงกันเสมอความต้องการทางอารมณ์ที่สำคัญของเด็กวัยนี้คือต้องการทางด้านเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ต้องการพึ่งตนเองและต้องการได้รับความยอมรับเข้าเป็นหมู่คณะความต้องการเหล่านี้ทำให้เด็กพยายามที่จะเสาะแสวงหากิจกรรมใหม่ๆ แปลกๆ ทำอยู่เรื่อยๆ และสนใจกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำพยายามเข้าร่วมด้วยเพื่อให้มีประสบการณ์และจะกระวนกระวายเพราะกลัวจะไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ผู้ใหญ่ได้วางไว้ถ้าผู้ใหญ่ควบคุมมากเกินไปเด็กจะมีปฏิกิริยาต่อต้านทันที

2. เพิ่มทักษะในการใช้วัยวะเคลื่อนไหวการที่เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะส่วนต่างๆ ให้ทำงานประสานกันได้ดีขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับหมู่คณะได้ทำให้อารมณ์แจ่มใสเบิกบานทำกิจกรรมที่มีอย่างสนุกและทำให้เรียนรู้ที่จะยับยั้งใจไม่แสดงความรู้สึกที่จะกระทบกระเทือนผู้อื่นได้ดีขึ้น

3. มีการเรียนรู้กว้างขวางขึ้นและมีความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเองชัดเจนขึ้นเมื่อเด็กอ่านหนังสือได้คล่องขึ้นได้มีโอกาสอยู่ร่วมและทำกิจกรรมกับหมู่คณะอยู่เสมอเด็กจะมีความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเองถูกต้องขึ้นเด็กจะมีความสำนึกได้ว่าการอยู่ร่วมกับผู้อื่นนั้นต้องไม่ทำความลำบากหรือความเดือดร้อนให้เขาและรู้ว่าแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่ากันความเข้าใจเช่นนี้จะทำให้เด็กสามารถควบคุมความรู้สึกได้ดีเมื่อตนทำสิ่งใดพลาดพลั้งและขณะเดียวกันมีความรู้สึกเห็นใจผู้อื่นด้วยเด็กจะคิดหรือมองเห็นว่าตัวเองเป็นอย่างไรนั้นเขาก็เข้าใจเอาจากผลที่ตนได้รับจากการปฏิบัติของผู้ใหญ่นั้นเองถ้าผู้ใหญ่เอาแต่ยัดยี้โดยไม่ช่วยเหลือเด็กเลยหรือให้เพียงเล็กน้อยจะเป็นทางทำให้เด็กเป็นผู้ที่ช่วยตัวเองไม่ได้เป็นผู้ที่ไม่สามารถยับยั้งชั่งใจควบคุมอารมณ์ไม่ได้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเอาแต่ใจตัวเองที่เป็นเช่นนี้เพราะเด็กรู้สึกว่าเขาขาดความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัยทำให้แสวงหาทางอื่นที่ไม่ถูกต้องมาชดเชยความรู้สึกที่ตนขาดไปเด็กเมื่อได้รับการอบรมจากที่บ้านและทางโรงเรียนเด็กก็จะรับรู้ต่าง ๆ มากขึ้นและจะเริ่มรู้จักควบคุมอารมณ์รู้จักต้องการเพื่อนอยู่กันเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันได้

พัฒนาการทางสังคม

เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียนบางคนอาจมีปัญหาในการคบเพื่อนอยู่บ้างทั้งนี้แล้วแต่การอบรมที่จากที่บ้านถ้าทางบ้านเคยให้โอกาสเล่นกับเด็กผู้อื่นๆเด็กก็จะไม่ขลาดอายเพื่อนหน้าใหม่การปล่อยให้เด็กเล่นกับเพื่อนสมมุติอยู่เสมอจะทำให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยากเมื่อเข้าโรงเรียนแล้วเพราะเพื่อนเล่นสมมุตินั้นไม่มีชีวิตจิตใจไม่มีปฏิกิริยาตอบที่จะให้เด็กรู้ว่าตนควรจำทำอย่างไรเมื่อได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นการเล่นในวัยนี้ส่วนมากมักเอาแต่ใจตัวและต้องการชนะแต่ผู้เดียวเมื่อโตขึ้นจึงค่อยๆรู้จักยอมรับฟังและทำความเข้าใจของผู้อื่นด้วยเด็กชายชอบกิจกรรมที่มีโอกาสได้เคลื่อนไหวทั้งตัวส่วนเด็กหญิงชอบกิจกรรมที่ไม่ต้องการใช้กำลังสิ่งสำคัญที่ช่วยเด็กให้ปรับตัวทางสังคมได้ดีคือ

1. ประสบการณ์ทางบ้านเด็กที่สามารถปรับตัวได้ดีที่โรงเรียนคือเด็กที่เติบโตขึ้นในครอบครัวที่บรรยากาศอบอุ่นเป็นมิตรพ่อแม่แสดงความรักและยอมรับเด็กไม่ละเลยที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กเด็กที่มีบุคลิกภาพดีจะเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงมีทักษะในการใช้อวัยวะเคลื่อนไหวมีอารมณ์มั่นคงแจ่มใสโอปออารมณ์และให้ความร่วมมือแก่หมู่คณะเป็นผู้ที่มีเพื่อนมากเข้ากับใครก็ได้ไม่เป็นที่รำคาญของเพื่อนๆ

2. สนามที่เด็กวิ่งเล่นสนามนอกจากบ้านที่เด็กใช้วิ่งเล่นและทำกิจกรรมเพื่อความสนุกสนานแล้วยังเป็นที่ที่เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะรักษาสีของตนเองที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดีขึ้นเรื่อยๆการที่เด็กเมื่อเล่นมีการทะเลาะวิวาทข่มขู่เพราะเด็กยังมีความคิดถือเอาตัวเองเป็นใหญ่อยู่อย่างไรก็ดีการแสดงความก้าวร้าวและแย่งชิงของเด็กในวัยต้นๆเป็นสิ่งที่จำเป็นเหมือนกันเพราะช่วยให้เด็กเรียนรู้การรักษาสิทธิของตนเป็นการก้าวไปสู่การพึ่งตนเองและเรียนรู้เรื่องทำตนให้ได้มาตรฐานทางสังคมในเวลาต่อไป

3. บทบาทของครุครูในชั้นประถมตอนต้นมีอิทธิพลสูงที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมเป็นผู้ที่ช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ต่อพ่อแม่ผู้ใหญ่ผู้อื่นๆและเด็กด้วยกันเป็นผู้ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมรู้จักแก้ไขตนเองเพื่อให้เกิดความองงามซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการสังคมของเด็กในภายหน้าด้วยการจัดให้เด็กมีการเล่นหลายอย่างรวมทั้งให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยมีครูเป็นผู้แนะนำจัดเป็นการช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมได้เรียนรู้วิธีการเล่นตลอดจนการเป็นทั้งผู้ชนะและผู้แพ้ที่ดี

พัฒนาการทางสติปัญญา

พัฒนาการทางสติปัญญาหมายถึงการที่มีความสามารถทำกิจกรรมทางสมองให้บรรลุผลตามที่ตนต้องการหรือตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ได้คนที่มีเขาว์ปัญญาสูงคือคนที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆได้และรู้จักวางโครงการให้ตรงจุดประสงค์กับงานที่ตนทำอยู่ปัจจุบันที่ส่งเสริมการเพิ่มพูนความองงามทางสติปัญญามีดังนี้

1. แรงจูงใจแรงจูงใจของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนได้แก่ความปรารถนาที่จะให้ตนเป็นที่ยกย่องรักใคร่ของผู้อื่นให้ตนเป็นที่ยอมรับและมีเจ้าของและต้องการพึ่งตนเองเพื่อแสดงว่าตนมีความสามารถ

2. สิ่งเร้าสิ่งเร้าเหล่านั้นได้แก่ความสนใจการมีความต้องการการไม่ได้สิ่งที่ตนต้องการทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อเด็กสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กขวนขวายหาทางทำกิจกรรม

3. การได้ลงมือทำเองเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างจริงจังเพราะเด็กได้ประสบการณ์โดยตรงได้เห็นอุปสรรคข้อบกพร่องและช่องทางที่จะแก้ไขให้เกิดผลดีในคราวต่อไปได้

โดยทั่วไปเด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวก่อนในระหว่างวัย 7 ปีพัฒนาการทางด้านภาษาเจริญขึ้นรวดเร็วรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้นใช้ภาษาแสดงความคิดความรู้สึกได้อย่างดีความรู้สึกด้านจริยธรรมเพิ่มพัฒนาการในขณะนี้สามารถมีความรับผิดชอบได้บ้างบางอย่างเริ่มสนใจสิ่งถูกหรือสิ่งผิดแต่มีความรับผิดชอบได้บ้างบางอย่างเริ่มสนใจสิ่งต่างๆแต่ไม่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงเรื่องความจริงความสัตย์อาจหยิบสิ่งของของผู้อื่นมาโดยไม่ตั้งใจจะขโมยก็ได้

เมื่อพ้นวัยเด็กตอนกลางเด็กจะมีประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้นเนื่องจากมีสิ่งยั่วยุให้มีกิจกรรมทางสมองหลายประการเช่นภาพยนตร์วิทยุโทรทัศน์และภาพการ์ตูนซึ่งกลายเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งของวัยเด็กวัย 8 ปี พฤติกรรมใหม่ๆของเด็กวัย 9 ปี

1. การอ่านเด็กที่อ่านหนังสือไม่คล่องจะชอบอ่านหนังสือการ์ตูนวัย 9 ปีเป็นวัยที่ชอบอ่านมากทั้ง 2 เพศชอบอ่านหรือดูเรื่องเกี่ยวกับสัตว์เรื่องเด็กการผจญภัยและตลกขบขันโดยทั่วไปเด็กชายที่ฉลาดมากชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ประวัติศาสตร์และชีวประวัติต่างๆส่วนเด็กหญิงฉลาดจะไม่ชอบนิยายเกี่ยวกับอารมณ์มากนัก

2. เวลาวัยนี้เข้าใจเรื่องเวลาดีขึ้นสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเวลากับเหตุการณ์ประจำวันได้เช่นรู้เวลากินอาหารรู้เวลาโรงเรียนเข้ารู้เวลานอนแต่ยังไม่มีควมรับผิดชอบที่จะนอนเองหรือตื่นเองพ่อแม่ต้องเตือนกันอยู่บ้างทั้งยังมีความเข้าใจคำที่เป็นนามธรรมเช่นการตายอีกด้วย

3. การใช้เงินรู้จักเข้าใจการประหยัดเช่นเก็บเงินค่าขนมเพื่อของที่ตนอยากได้การที่ครูหรือพ่อแม่จะแนะนำเกี่ยวกับเรื่องนี้ต้องแนะนำในสิ่งที่เด็กพอจะเข้าใจเช่นบอกให้เก็บเงินก็เพื่อไว้เรียนต่อไปในมหาวิทยาลัย

4. การสะสมการสะสมของต่างๆเป็นกิจกรรมที่เด็กวัยนี้ชอบมากแต่ยังไม่รู้จักแยกประเภทของที่เก็บมาวิธีหนึ่งที่พอจะทำให้เด็กเริ่มต้นรักการสะสมคือสิ่งใดที่พ่อแม่ใช้แล้วให้เด็กเก็บไว้

5. ความสนใจความสนใจเปลี่ยนไปตามวัยได้เช่นเดียวกับความสามารถด้านอื่นๆความสนใจของเด็กวัยตอนกลางได้ขยายกว้างออกไปคือสนใจในสิ่งแปลกๆใหม่ๆในสีสรรที่สะดุดตาสนใจสัตว์เลี้ยงภาพระบายสีการเล่นที่ใช้กำลังแขนขาเมื่อเจริญวัยขึ้นจะเข้าสู่วัยเด็กตอนปลายความสนใจจะเปลี่ยนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยวิทยาศาสตร์เรื่องที่เกิดขึ้นจริงและเรื่องของเด็กวัยเดียวกันพัฒนาการทางปัญญาที่เห็นได้ชัดคือมีจินตนาการสูงขึ้นเพราะได้รากฐานการอ่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดที่จะทำและประดิษฐ์สิ่งต่างๆทั้งที่เป็นงานอดิเรกและกิจกรรมในชั้นเรียน

2.2.6. วัยเด็กตอนปลาย

โดยทั่วไปเด็กตอนปลายมีอายุระหว่าง 10-12 ปีแต่เราไม่อาจกำหนดตายตัวลงไปได้แน่นอนวัยนี้เป็นวัยคาบเกี่ยวกับระยะก่อนวัยรุ่นหรือวัยเริ่มแตกเนื้อสาววัยนี้ไม่แตกต่างกับเด็กวัยตอนกลางมากนักแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงในร่างกายเนื่องจากการทำงานของต่อมต่างๆมีการเปลี่ยนแปลงของโครงกระดูกและสัดส่วนของร่างกายเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น

พัฒนาการทางกาย

การเจริญเติบโตในวัยนี้เนื่องจากร่างกายได้รับอาหารอากาศแสงแดดพอพ้นวัยนี้แล้วกาเจริญเติบโตเกิดจากการทำงานของต่อมไร้ท่อต่างๆเด็กอายุ 9-10 ปีการเจริญเติบโตเป็นไปอย่างช้าฟันเขี้ยวที่ 1 และเขี้ยวที่ 2 ขึ้นถ้าพบว่าเด็กมีฟันเกหรือไม่เข้ารูปในระยะนี้ควรรับปรึกษาทันตแพทย์เพื่อแก้ไขทันที่ส่วนเด็กที่มีอายุ 10 ปีเป็นต้นไปจะเริ่มเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งส่วนสูงและน้ำหนักเด็กหญิงจะเติบโตเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปีทั้งทางด้านร่างกายและวุฒิภาวะ

เด็กหญิงลักษณะเพศชั้นที่สองปรากฏขึ้นเรื่อยๆตะโพกขยายออกทรวงอกเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงไปและมักจะจดจอกับทรวงอกของตัวเองที่เจริญออกไปรู้สึกกังวลว่าตะโพกของตัวเองใหญ่เกินไปจึงมักทำอะไรงุ่มง่ามก้ำก้างนอกจากนี้เด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนระหว่างอายุ 11-12 ปี

เด็กชายไหล่กว้างขึ้นมือและเท้าใหญ่ขึ้นเริ่มมีการหลั่งอสุจิระหว่างอายุ 12-16 ปีแสดงว่าวุฒิภาวะทางเพศเริ่มเจริญเต็มที่

พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์ของเด็กวัยนี้จัดอยู่ในระดับปานกลางคือไม่ดีหรือร้ายจนเกินไปซึ่งจะแบ่งกล่าวเป็นข้อๆได้ดังนี้

1. เด็กวัยนี้สามารถรักษาอารมณ์ไว้ได้ดีพอสมควรคือไม่โกรธง่ายและหายเร็วนัก
2. เวลาโกรธจะหาทางออกออกโดยใช้เสียงไม่มีพฤติกรรมแบบต่อสู้อหรือวางแผนแก้แค้นเงิบๆแต่ไม่ทำจริงหรือพูดร้ายกับสัตว์เลี้ยง
3. จะระมัดระวังไม่ทำให้ผู้อื่นกระทบกระเทือนใจ
4. สิ่งของเด็กวัยนี้กลัวที่สุดคือการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มไม่ยอมรับแข่งขันไม่ต้องการเด่นกว่าหรือด้อยกว่าเพื่อนฝูง
5. ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบเปรียบเทียบ
6. ต้องการความอบอุ่นมั่นคงในหมู่คณะและครอบครัว
7. เปลี่ยนแปลงความรู้สึกเร็วและง่ายเช่นตอนเข้าอยากทำการบ้านตอนบ่ายอยากนอนหรือเล่นหรือตอนเข้าอยากเที่ยวเล่นให้ชีวิตชีวาสดชื่นแจ่มใสพอตกปายอยากนอนเสียแล้ว
8. บางครั้งทำตัวเป็นผู้ใหญ่แต่บางครั้งก็ไม่กล้าทิ้งความเป็นเด็ก

เด็กในวัยนี้จึงมีการขัดแย้งกันทางด้านอารมณ์จนบางครั้งเด็กเกิดปัญหาครอบครัวกับสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญมากพ่อแม่เอาใจใส่คอยให้ความกระจำและฝึกความสามารถเฉพาะตัวเช่นเล่นกีฬาให้เก่งเพื่อให้เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มรับฟังความคิดเห็นให้ความไว้วางใจและให้อิสระแก่เด็กที่จะทำอะไรได้ตามใจเด็กบ้างเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ที่จะเลือกคิดตัดสินใจถูกต้องขึ้น

ความกลัวของเด็กที่มีอยู่ในวัยต้นๆจะเริ่มลดน้อยลงเปลี่ยนมาเป็นความกังวลใจกังวลกับเรื่องรูปร่างตนเองอยากให้แข็งแรงสวยงามกลัวอันตรายที่จะเกิดกับครอบครัวและตนเอง

ความต้องการเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆเด็กจึงมีความต้องการมากขึ้นคือต้องการ

- อาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย
- เล่นกีฬา
- พักผ่อนอย่างเพียงพอ

- เป็นที่รับรองในความสามารถและการให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มความรักความอบอุ่นและความยกย่องจากผู้ใหญ่เพื่อนฝูงและครูอาจารย์เงินเครื่องมือเครื่องใช้และหนังสือที่ช่วยให้ความคิดในการทำกิจกรรมริเริ่มสร้างสรรค์หรือใช้กำลังโดยผู้ใหญ่ไม่บังคับ

พัฒนาการทางสังคม

กลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้เด็กจะรู้สึกเป็นเจ้าของและซื้อสัตย์ต่อกลุ่มมีพฤติกรรมที่เหมือนกลุ่มทั้งการแสดงออกทางกายวาจาและการแต่งกายซึ่งเด็กชายจะรักษาความสนใจที่มีต่อกลุ่มได้มากกว่าเด็กหญิง

เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อนมากและต้องการเพื่อนประเภทที่ไว้วางใจได้มีอารมณ์คล้ายคลึงกันไม่ยอมอยู่คนเดียวไม่ชอบเล่นกับวัตถุเหมือนเมื่อสมัยยังเด็กๆอยู่ชอบเล่นกับตัวบุคคลเป็นหมู่

เด็กชายชอบเล่นใช้กำลังกล้ามเนื้อและกีฬาที่มีกฎเกณฑ์

เด็กหญิงชอบเล่นกับเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน

ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวพบว่าเด็กชายไม่มีใครใกล้ชิดกับพ่อติดกับเด็กหญิงซึ่งจะใกล้ชิดกับพ่อมากกว่าเดิมและสามารถทำตัวเข้ากับพี่น้องได้ดีกว่า

เนื่องจากเด็กหญิงมีการเจริญเติบโตทางด้านวุฒิภาวะได้เร็วกว่าเด็กชายทำให้เด็กหญิงเริ่มสนใจเด็กชายเร็วกว่ารู้จักแต่งตัวมากขึ้นและเอาใจใส่เรื่องราวของเด็กชายแต่เด็กชายยังไม่สนใจซึ่งทำให้เด็กหญิงคิดว่าตนมีการสังคมไม่ดีพอจึงหวนนี้ผู้ใหญ่ควรให้ความกระจ่างแก่เด็กและหาเด็กชายที่มีอายุมากกว่า 1-2 ปีมาทำกิจกรรมร่วมด้วยก็จะขจัดปัญหานี้ได้

พัฒนาการทางสติปัญญา

เด็กเริ่มมีสติปัญญากว้างขวางขึ้นจึงมีความสามารถคิดและแก้ปัญหาได้มากขึ้นเริ่มสนใจอ่านหนังสือต่างๆเพื่อที่จะร่วมอภิปรายหรือพูดคุยกับเพื่อนฝูงได้มีความคิดริเริ่มที่จำทำสิ่งใหม่ๆทำให้เกิดความมั่นคงและเชื่อมั่นในตนเองซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพให้ดีขึ้น

วัยนี้เด็กจะสนใจเรื่องที่เป็นจริงธรรมชาติและการเดินทางเด็กหญิงสนใจอ่านเรื่องประเภทรักเร็วกว่าเด็กชายเด็กเริ่มคิดและตัดสินใจเองรู้จักรับผิดชอบมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นรู้จักใช้เหตุผลมีความอยากรู้อยากเห็นเข้าใจสิ่งต่างๆได้เร็วลักษณะเด่นทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้คือมีความกระตือรือร้นรู้จักใช้เหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีการวางแผนโครงการไว้ล่วงหน้ารักษาความลับได้และรักษาสัญญาที่ให้ไว้ความสนใจทั้ง 2 เพศมีความสนใจที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ

ชายสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ดาราศาสตร์

หญิงสนใจเรื่องการครัวตัดเย็บเพราะมีรากฐานจากการสนใจรูปร่างของตนเองทั้ง 2 เพศจะสนใจเลี้ยงสัตว์ดูภาพยนตร์เที่ยวไกลๆและน่ายรายที่จะสนใจเรื่องของอาชีพ

2.2.7.เด็กวัยรุ่น

พัฒนาการต่างๆของวัยรุ่นเป็นเรื่องที่สำคัญหนึ่งที่ควรแก่การศึกษาเพราะจะทำให้ผู้ปกครองและผู้ที่ได้รับผิดชอบเด็กสามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมต่างๆของเด็กได้ดีขึ้นพัฒนาการที่สำคัญๆของวัยรุ่นมีดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านสรีรวิทยา
2. พัฒนาการทางร่างกายและกายวิภาค
3. พัฒนาการทางอารมณ์
4. พัฒนาการทางสติปัญญา
5. พัฒนาการทางสังคม

1. พัฒนาการทางด้านสรีรวิทยา

ระบบประสาทของระบบประสาทของเราเริ่มพัฒนาแล้วนับตั้งแต่เป็นตัวอ่อนอยู่ในครรภ์ภายหลัง 6 สัปดาห์ไปแล้วระบบประสาทของตัวอ่อนเริ่มมีเซลล์ประสาทประมาณ 12 ล้านเซลล์หรืออาจมากกว่านั้นก็ได้ เซลล์ประสาทบางชนิดเริ่มทำงานตั้งแต่เด็กทารกอยู่ในครรภ์ก็มีในขณะที่ตัวอ่อนเจริญเติบโตขึ้นเซลล์ประสาทก็จัดระบบของตัวเองและเริ่มทำงานตั้งแต่ระยะนั้นเมื่อเด็กพร้อมที่จะคลอดนั้นระบบประสาทก็พร้อมที่จะทำหน้าที่ของมัน

2. พัฒนาการทางร่างกายและกายวิภาควัยรุ่น

ในระยะต้นของวัยรุ่นจะเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางร่างกายอย่างรวดเร็วและมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางความเจริญงอกงามทางด้านอื่นๆให้ประสานตามไปด้วยเช่นพัฒนาการด้านอารมณ์และพฤติกรรมต่างๆที่วัยรุ่นแสดงออกมาเป็นต้น

พัฒนาการทางร่างกายในระยะนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อจากการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของเด็กมาเป็นลักษณะของความเป็นผู้ใหญ่โดยเราเรียกระยะนี้ว่าวัยรุ่นหนุ่มสาว

ลักษณะทั่วไปของวัยรุ่นหนุ่มสาว

1. เกิดการหลั่งอสุจิในเวลาหลับของเด็กชายซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีวุฒิภาวะในทางเพศแล้วซึ่งจะเป็นในรายอายุ 12-13 ปีโดยอวัยวะเพศจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วร่างกายสามารถผลิตน้ำอสุจิได้แล้วซึ่งแสดงว่าเด็กผู้ชายนั้นสามารถทำการสืบพันธุ์และพร้อมที่จะเป็นพ่อคนได้แล้ว

2. ในเด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนเป็นครั้งแรกโดยรังไข่เจริญเติบโตอย่างเต็มที่และสามารถผลิตไข่ออกมาได้โดยไข่ที่สุกและไม่ได้รับการผสมจะถูกขับออกมาจากร่างกายในรูปของประจำเดือนโดยมีระยะเวลาการหมุนอยู่ระหว่าง 28-30 วันโดยในระยะหนึ่งๆจะมีประมาณ 3-5 วันความเครียดต่างๆไปก่อนมีระดูจะน้อยลงแต่ก็มีอาการปวดศีรษะและอาการผื่นคันที่ผิวหนังก่อนมีประจำเดือนโดยเฉพาะที่บริเวณใบหน้า

3. มีขนเกิดขึ้นตามร่างกายในที่ต่างๆเช่นบริเวณรักแร้และบริเวณของลับเป็นต้น โดยเฉพาะในเด็กชายจะเริ่มเกิดหนวดเคราขึ้นโดยสิ่งนี้มักทำให้เกิดการรุ่มรวยใจและมักจะคอยให้ความสนใจเกี่ยวกับหนวดเคราเหล่านี้อยู่เสมอ

4. การเปลี่ยนแปลงทางรูปร่างและโครงสร้างของร่างกายโดยสัดส่วนของร่างกายเด็กมาเป็นรูปร่างของผู้ใหญ่

5. ในเด็กหญิงหน้าอกและสะโพกจะขยายใหญ่ขึ้นโดยจะมีฮอร์โมนเพศขับออกมาจากต่อมไร้ท่อซึ่งจะทำให้เด็กหญิงมีรูปร่างคล้ายผู้ใหญ่มากขึ้นโดยทรงอกจะขยายใหญ่มีขนาดใกล้เคียงกับผู้ใหญ่นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่นเช่นสะโพกผายออกเอวคอดเข้าเป็นต้น

6. เด็กผู้ชายจะมีน้ำเสียงเปลี่ยนแปลงแตกพร่าและห้าวขึ้นจะเป็นในราว 1-2 ปีเด็กจึงจะเริ่มบังคับเสียงได้และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายการเปลี่ยนแปลงของเสียงจะสิ้นสุดลงเด็กจะเริ่มมีเสียงนุ่มนวลขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเสียงอาจเป็นไปได้ช้าหรืออย่างรวดเร็วก็ได้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทันทีทันใดอาจทำให้เด็กเข้าใจผิดคิดว่าเป็นหวัดได้และการที่เสียงเปลี่ยนอาจทำให้เด็กบางคนตกใจกลัวและพะวงถึงแต่ภาวะทางเพศของตนจนไม่เป็นอันหลับนอน

3. การพัฒนาการทางอารมณ์วัยรุ่น

อารมณ์เป็นความรู้สึกหรือความสะเทือนใจที่เกิดจากร่างกายถูกสิ่งอื่นมาเร้าคนเรานั้นมักมีอารมณ์เกิดขึ้นเสมอทุกๆนาที่อารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่รุนแรงโดยที่เราเรียกว่าวัยนี้เป็นวัย “พายุบุกแคม” ซึ่งหมายถึงการมีอารมณ์ที่รุนแรงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเองในบางครั้งจึงมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่เสมอการที่เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้จึงเป็นเรื่องที่ง่ายต่อการยุแหย่หรือชักนำให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากลองดีทั้งในทางที่ดีและทางที่เลวความคิดชั่ววูบของอารมณ์วัยรุ่นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เขาแสดงพฤติกรรมผิดๆออกมาซึ่งอาจหมายถึงชีวิตและอนาคตของเขาเองเราสามารถแบ่งประเภทอารมณ์ของวัยรุ่นได้ดังนี้

1. ประเภทก้าวร้าวรุนแรงเช่นอารมณ์โกรธอิจฉาเกลียดชัง

2. ประเภทเก็บกดเอาไว้เช่นความกลัวความวิตกกังวลความเศร้าใจระอึกระอ่วนใจสลดหดหู่ขยะขยงเสียใจ

3. อารมณ์สนุกเช่นความรักชอบสุขสบายพอใจตื่นเต้น

เนื่องจากอารมณ์ต่างๆเหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษต่อบุคคลทั้งสิ้นและอารมณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่คงที่แน่นอนยากแก่การติดต่อดสัมพันธ์กับคนอื่นดังนั้นจึงสมควรจะได้ศึกษาและรู้จักอารมณ์ต่างๆของวัยรุ่นบ้างพอสมควรอารมณ์ต่างๆของวัยรุ่นที่ควรทราบมีดังนี้

4. พัฒนาการทางสติปัญญาวัยรุ่น

ในเด็กวัยรุ่นเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆมากมายทางร่างกายทำให้วัยรุ่นมีพลังมากมีความกระตือรือร้นและมีความสามารถต่างๆเพิ่มขึ้นทำให้วัยรุ่นรู้จักใช้ความคิดพิจารณาเหตุผลต่างๆสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกับคนอื่นรู้จักพิจารณาตนเองและสังเกตดูว่าคนอื่นเขามีความรู้สึกต่อเราอย่างไรทั้งพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้เป็นไปในทางที่สังคมยอมรับโดยจะพยายามเอาแบบอย่างบุคคลหรือสิ่งต่างๆที่ตนเห็นว่าดีซึ่งสิ่งนี้อาจได้มาจากคนใกล้ชิดภาพยนตร์หนังสืออ่านเล่น เป็นต้นดังนั้นเด็กในวัยนี้ชอบส่องกระจกดูตัวเองอยู่เสมอเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพและท่าทางให้เป็นไปตามแบบที่ต้องการ

สำหรับการรู้จักตนเองนั้นคือการพยายามดูตัวเองและรู้จักวิจารณ์ตนเองแต่ไม่บ่อยนักบางครั้งยอมรับความขี้เกียจของตนเองและพยายามเปรียบเทียบกับผู้อื่นและปรับตัวตามให้ได้สมดุล

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาในวัยรุ่นตอนต้นพัฒนาการเป็นไปอย่างรวดเร็วมากและพัฒนาการจะเจริญถึงสุดขีดเมื่ออายุประมาณ 16 ปีแล้วค่อยๆลดลงหลังจากอายุ 20 ปีแล้ว

ลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่น

1. ความจำดีมากแต่ไม่ค่อยใช้ความจำของตนเองให้เป็นประโยชน์เนื่องจากต้องการใช้ความคิดในการแสดงความคิดเห็นทางด้านต่างๆที่กว้างขวางโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของสังคมในวัยนี้จะพยายามคิดตัดสินใจว่าสิ่งใดดีกว่าและสิ่งใดที่ควรจะเป็นและควรเกิดขึ้นในสังคม

2. มีสมาธิดีโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจมากเป็นพิเศษก็จะมีสมาธิในการศึกษาค้นคว้าและพยายามค้นหาความจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นโดยไม่ยอมท้อถอยง่ายๆและมีความสามารถในการตั้งสมาธิควบคุมอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

3. มีความคิดเจริญกว้างขวางไปไกลพยายามแสวงหาความรู้ใหม่ๆเพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตัวเริ่มเข้าใจความสวยงามความไพเราะความเจริญในด้านนี้จะค่อยเป็นค่อยไปไม่มีการเร่งร้ำให้เกิดขึ้นในวัยหนึ่งวัยใดโดยเฉพาะเด็กที่ฉลาดอาจเจริญดีกว่าเด็กโง่

4. มีจินตนาการมากมักชอบนั่งคิดฝันสร้างวิมานในอากาศอยู่คนเดียวเป็นเวลานานๆการฝันกลางวันวัยรุ่นมักเกี่ยวกับเรื่องเพื่อนต่างเพศความรักและเรื่องเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จในชีวิตในอนาคตของตนเองโดยอยากเป็นอย่างนั้นอย่างนี้แล้วแต่ใจของตนจะปรารถนาความนึกฝันดังกล่าวนี้ถ้ามิได้รับการแนะนำ

ให้กระทำถูกทางหรือเพิกเฉยละเลยแล้วก็จะทำให้วัยรุ่นเกิดความฉลาดไม่กล้าเผชิญกับอุปสรรคในชีวิตและอาจก่อให้เกิดความชิงชังสังคมแต่ถ้าได้รับการแนะนำและสนับสนุนให้มีโอกาสได้กระทำกิจกรรมคู่กันแล้วก็จะเป็นการส่งเสริมการสร้างบุคลิกภาพให้ดียิ่งขึ้น

5. ความเชื่อมั่นต่างๆเป็นไปอย่างรุนแรงโดยเมื่อปักใจเชื่ออะไรแล้วมักเชื่ออย่างจริงจังและถ้าไม่ยอมเชื่ออะไรแล้วก็ยากที่จะทำให้เชื่อได้ง่ายๆนอกจากจะมีหลักฐานมาอ้างอิงซึ่งสิ่งเหล่านี้นับว่ามีทั้งประโยชน์และโทษเพราะถ้าเด็กวัยรุ่นเชื่อมั่นไปในสิ่งที่ติดย่อมเกิดประโยชน์เป็นอย่างมากแต่ถ้าไปหลงเชื่อมั่นในสิ่งที่ผิดแล้วอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ดังจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่เริ่มก่ออาชญากรรมต่างๆซึ่งจะกลายเป็นอาชญากรต่อไปเพราะนิสัยใจคอต่างๆที่ก่อสร้างขึ้นในวัยนี้จะเป็นชนวนของการเกิดพฤติกรรมครั้งต่อไป

5. พัฒนาการทางสังคมวัยรุ่น

เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาทางร่างกายและจิตใจแล้วเรายังพบว่าเด็กยังมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับสถานะความเป็นอยู่ภายในครอบครัวด้วยดังจะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้ต้องการเป็นอิสระและการเป็นตัวของตัวเองชอบอยู่ตามลำพังมีห้องอยู่เป็นสัดส่วนมีของใช้ส่วนตัวซึ่งถ้าเราเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงอันนี้เราอาจจะช่วยเหลือเด็กได้ด้วยการจัดหาห้องส่วนตัวให้เขาได้อยู่ตามลำพังและใช้ความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระซึ่งจะช่วยได้มากในการปรับตัวเข้ากับสังคมของเขาในโอกาสต่อไป

ในวัยรุ่นนี้เด็กกำลังมีความต้องการอย่างรุนแรงในการที่จะทำตนเองให้เป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนและบุคคลในวงสังคมโดยจะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างอย่างสุดความสามารถเพื่อจะให้ได้มาซึ่งสถานะดังกล่าวโดยเราสามารถสังเกตได้จาก

ก. การแต่งตัวพิถีพิถันเป็นพิเศษ

ข. เอาใจใส่ในกิริยาของตนเองและบุคคลในครอบครัว

ค. ต้องการให้ทุกคนยอมรับว่าตนเป็นผู้ใหญ่

ง. มีการรวมกลุ่มระหว่างเพื่อนสนิทในเพศเดียวกันในรูปของ “แก๊งค์” แต่ในระยะต่อมามีเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามโดยจะมีสมาชิกต่างเพศเข้าร่วมกลุ่มด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

วัยรุ่นพยายามที่จะหาเพื่อนที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกันมีรสนิยมเหมือนกันเพื่อจะได้เอาใจไว้คบหาสมาคมพูดคุยสังสรรค์กันกลุ่มของเด็กวัยรุ่นนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติการแต่งกายกิริยาท่าทางมีการพยายามเลียนแบบกันเพื่อให้เกิดเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่มขึ้นแม้ว่าการกระทำบางอย่างที่ตนทำเพื่อความโก้และเพื่อก่อให้เกิดเป็นจุดเด่นขึ้นนั้นจะขัดต่อสายตาของผู้ใหญ่ก็ตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ

เด็กวัยรุ่นมักมีความกังวลใจและลำบากใจอย่างมากในการที่จะทำให้อาสาสามารถเข้ากับเพื่อนต่างเพศของตนได้ความสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นกับเพื่อนต่างเพศนั้นมีทั้งในสภาพที่เป็นเพื่อนฝูงชอบพอกันและในด้านความสัมพันธ์ในฐานะจะร่วมชีวิตต่อไปในอนาคตสิ่งที่สำคัญคือไม่ควรห้ามขาดมิใช่เด็กหญิงชายคบหาสมาคมกันเพราะแทนที่จะทำให้เด็กเลิกคบหากันกลับพยายามหาทางหลบซ่อนมาพบกันเองโดยมิให้ผู้ใหญ่ล่วงรู้และความกดดันที่ถูกกีดกันอาจผลักดันให้เกิดความพลัดไปในทางที่ผิดได้ทางที่ดีควรสนับสนุนให้เด็กหญิงชายคบหาเป็นเพื่อนกันได้ภายในขอบเขตโดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมที่เห็นว่าเหมาะสมในบางกรณีเด็กหญิงชายอาจเกิดรักใคร่ชอบพอกันได้ซึ่งตามปกติผู้ใหญ่มักวิตกกังวลว่ายังไม่ถึงเวลาอันสมควรแต่เราไม่ควรถือว่าความรักในระยะวัยรุ่นนั้นเป็นสิ่งที่จริงจังนักเพราะเป็นเรื่องธรรมดาที่เด็กวัยรุ่นมักเกิดความคิดฝันในเรื่องรักใคร่ๆซึ่งมักได้รับการกระตุ้นจากหนังสือภาพยนตร์และการชู้ชบิบินินาซึ่งเกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อนฝูงซึ่งเมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้ออกมาสิ่งที่เขาต้องการมากที่สุดในขณะที่นั้นคือต้องการได้เป็นที่รักโดยจะเป็นที่รักของใครหรือจะรักใคร่นั้นไม่สำคัญขอ

เพียงให้ได้มีความรักเท่านั้นเพราะคิดว่าจะทำให้ชีวิตของตนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเหมือนคนอื่นเท่านั้นวัยรุ่นมักจะมี ความหลงใหลใฝ่ฝันบุคคลที่มีความเก่งและชื่อเสียงในด้านต่างๆซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ยั่งยืนพอนานๆเข้าเมื่อมีความคิดเป็น ผู้ใหญ่มากขึ้นก็จะรู้สึกว่สิ่งที่ตนเคยคิดและเคยปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่เหลวไหลเหลือเกิน ในด้านความสัมพันธ์กับ เพื่อนต่างเพศเราสามารถแบ่งออกเป็นขั้นๆตามอายุได้ 7 ขั้นคือ

1. วัยทารกและในวัยเด็กทั้งเด็กชายและเด็กหญิงต่างสนใจตัวเอง
2. วัยเด็กตอนต้นทั้งสองเพศเริ่มแสวงหาเพื่อนโดยไม่จำกัดเพศ
3. เมื่ออายุประมาณ 8 ขวบทั้งเด็กชายและเด็กหญิงต่างชอบเล่นชอบเพื่อนเพศเดียวกับ ตน
4. เมื่ออายุประมาณ 10-12 ขวบเด็กชายและเด็กหญิงเริ่มจับกลุ่มภายในเพศเดียวกัน และแสดงความเป็นอริกับเพศตรงข้าม
5. เมื่ออายุประมาณ 13-14 ปีเด็กหญิงเริ่มสนใจเด็กชายและพยายามทำทุกอย่างที่จะ เรียกความสนใจจากเด็กชายแต่เด็กชายยังเฉยอยู่
6. อายุประมาณ 14-16 ปีเด็กชายเริ่มสนใจในเด็กหญิงขึ้นบ้างและบางคนเริ่มแยกตัวไป สนทนากับเพศตรงข้าม
7. อายุประมาณ 16-17 ปีหรือมากกว่าเด็กชายและเด็กหญิงจะเริ่มจับกันเป็นคู่ๆ

ความต้องการของวัยรุ่น

ความต้องการคือความรู้สึกอยากได้ซึ่งทำให้เกิดแรงผลักดันแรงจูงใจและก่อให้เกิด พฤติกรรมต่างๆที่พยายามให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของความต้องการ เราสามารถแบ่งความต้องการของวัยรุ่นออกได้เป็น 5 ความต้องการหลักๆได้แก่

1. ความต้องการทางเพศเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นเด็กวัยรุ่นมักพยายามดิ้นรนที่จะคบหาเพื่อน ต่างเพศซึ่งมักได้รับการกีดกันจากผู้ใหญ่เนื่องจากเกรงจะเกิดเรื่องเสียหายและคำครหาในทางซึ่งก่อให้เกิดความ กัดดันทางธรรมชาติเนื่องจากในระยะนี้ต่อมต่างๆภายในร่างกายกำลังทำงานเต็มที่โดยเฉพาะต่อมเพศที่ผลิต ฮอโมนออกมาเพื่อควบคุมการถึงวุฒิภาวะทางเพศทำให้วัยรุ่นพยายามหาทางออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ไม่ว่าทางใด ก็ทางหนึ่ง

ในปัจจุบันเราถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรแก้ไขโดยพยายามหาทางให้ชายหญิงได้ มีโอกาสรู้จักกันพอสมควรในสภาพการณ์ที่เหมาะสมเช่นจัดตั้งโรงเรียนแบบสหศึกษาขึ้นเพื่อให้เด็กชายหญิงได้มี โอกาสพบปะสังสรรค์กันบ้างซึ่งสิ่งนี้จะช่วยลดปัญหาความต้องการด้านนี้ได้มากอีกประการหนึ่งควรมีการให้ ความรู้ด้านเพศศึกษากับเด็กด้วยเพราะการปกปิดอาจทำให้เด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นพยายามทดลอง ความจริงด้วยตนเองซึ่งอาจทำให้ประสบความเสียหายได้อย่างหนักในภายหลังถ้าได้รับความรู้ที่ผิดๆไป

2. ความต้องการได้รับอิสระเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์ชนิดที่พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ลูก ซึ่งไม่สามารถดูแลตัวเองได้ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พ่อแม่มีความใกล้ชิดและห่วงหาของตนคอยพิทักษ์รักษาไม่ยอม ปล่อยให้ทำอะไรตามลำพังซึ่งตอนอยู่ในวัยเด็กก็ไม่มีปัญหาอะไรแต่พอถึงวัยรุ่นเด็กจะพยายามแสวงหาความจริง และพยายามยืนหยัดอยู่ด้วยลำแข้งของตนเองพ่อแม่ที่ฉลาดควรรู้จักผ่อนปรนปล่อยให้ลูกเป็นตัวของตัวเองบ้างซึ่ง จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองการพยายามกีดกันเด็กให้ทำตามที่เราต้องการนั้นทำให้เด็กไม่กล้าที่จะ ตัดสินใจทำอะไรต่างๆด้วยตนเองซึ่งบางครั้งจะเห็นได้ว่าแม้เด็กมีอายุพอที่จะรับผิดชอบด้วยตนเองแล้วก็ยังมีสภาพ จิตใจและกิริยาท่าทางที่เป็นเด็กอยู่

3. ความต้องการที่จะหาเลี้ยงตนเองเด็กหนุ่มสาวเริ่มมีความคิดที่จะหาเลี้ยงตนเองแทนที่ จะต้องอาศัยพ่อแม่ทั้งนี้เพราะคิดว่าการหาเงินได้ด้วยตนเองทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจการใช้เงินในการจับจ่าย สิ่งต่างๆเป็นไปได้อย่างสบายใจโดยไม่ต้องเกรงใจใครเพราะเป็นเงินที่หามาได้จากน้ำพักน้ำแรงของตนเองและอีก

ประการหนึ่งเพื่อเป็นการพิสูจน์ให้ผู้ปกครองของตนเองเห็นว่าตนนั้นโตแล้วควรที่จะมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นแทนที่จะต้องถูกควบคุมเหมือนแต่ก่อน

4. ความต้องการที่จะได้รับความนับถือจากสังคมเด็กต้องการให้สังคมยอมรับนับถือว่าตนเป็นผู้ใหญ่แล้วโดยพยายามทำตนให้เหมือนผู้ใหญ่ดังนั้นจึงเป็นที่พบเห็นอยู่เสมอว่าเด็กหนุ่มสาวบางคนพยายามตี้มเหล็กหรือสูบบุหรี่เพื่ออวดความเป็นผู้ใหญ่ของตนส่วนผู้หญิงมักพยายามแต่งตัวแต่งหน้าใส่รองเท้าส้นสูงทาปากเขียนคิ้ว เป็นต้น

5. ความต้องการในปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจเด็กวัยรุ่นจะถามเรื่องราวที่ตนอยากรู้อย่างมีเหตุผลถ้าได้รับคำตอบที่ไม่พึงพอใจก็จะพยายามซักถามจนกว่าจะได้คำตอบที่พอใจโดยไม่ยอมเลิกถามความสงสัยง่าย ๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องส่งเสริมเด็กให้ได้สร้างปรัชญาชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพของสังคมและควรรู้จักวิธีการแนะนำส่วนบุคคลด้วยเพื่อช่วยให้เด็กรู้จักสร้างมาตรฐานของศีลธรรมให้แก่ตนเองได้ นอกจากนี้ที่กล่าวมานี้สมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้ค้นพบความต้องการของวัยรุ่น 10 ประการคือ

1. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่จะปรับปรุงสมรรถภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อจะได้มีส่วนในการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค
2. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่จะรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์
3. เด็กหนุ่มสาวทุกคนมีความต้องการที่จะเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
4. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่จะเข้าใจความสำคัญของครอบครัวและปัจจัยต่างๆที่จะนำมาซึ่งความสุขแห่งครอบครัว
5. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการทราบถึงวิธีจ่ายและใช้สิ่งของตลอดจนบริการต่างๆอย่างฉลาด
6. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่จะเข้าใจวิธีการทางวิทยาศาสตร์ความเจริญและความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เราตลอดจนความจริงต่างๆตามธรรมชาติ
7. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่ซาบซึ้งในรสแห่งวรรณคดีดนตรีและศิลปะ กล่าวคือต้องการรู้ถึงคุณค่ามองเห็นความงดงามและความไพเราะของสิ่งเหล่านั้น
8. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่จะมีความสามารถในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เป็นอย่างดีและรู้จักแบ่งสันทนส่วนให้สมดุลกับกิจกรรมต่างๆของเขา
9. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการที่ปรับปรุงความเคารพต่อผู้อื่นและมีความสามารถดำรงชีวิตอยู่และทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
10. เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการปรับปรุงความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและมีความสามารถในการที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างแจ่มแจ้งสามารถอ่านและฟังได้อย่างเข้าใจ

ปัญหาพัฒนาการของวัยรุ่น

ในวัยรุ่นนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการอย่างสูงเป็นสภาพหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายความคิดจิตใจอารมณ์และสังคมซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่างๆเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบกระเทือนและก่อปัญหาให้กับวัยรุ่นบ้างไม่มากก็น้อยซึ่งปัญหาต่างๆเราพอสรุปเฉพาะที่สำคัญๆได้ดังนี้

1. ปัญหาความเจริญทางด้านร่างกาย

ก. น้ำเสียงเด็กชายเริ่มรู้สึกตนเองว่าเสียงเปลี่ยนไปก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นอยากไม่กล้าพูดเพราะกลัวคนหัวเราะเยาะในเด็กบางคนเสียงอาจเปลี่ยนแปลงช้าโดยยังคงมีเสียงเล็กแหลมอยู่แต่พอ

อายุมากขึ้นเสียงยังไม่ยอมเปลี่ยนซึ่งผิดกับคนอื่นๆก็อาจจะทำให้เกิดความกระตาคายและเก็บตัวอยู่เงียบๆในเด็กหญิงบางคนอาจมีเสียงใหญ่ที่คล้ายผู้ชายทำให้เก็บตัวอยู่เงียบๆและไม่ยอมคบหาสมาคมกับเพศตรงข้าม

ข. การเกิดขนตามร่างกายเมื่อเริ่มมีขนขึ้นตามร่างกายในที่ต่างๆโดยเฉพาะบริเวณรักแร้หน้าอกและบริเวณอวัยวะเพศทำให้รู้สึกกระตาคายในเพศหญิงบางคนมีฮอร์โมนผิดปกติจะเกิดขึ้นขึ้นบริเวณริมฝีปากคล้ายหนวดทำให้เกิดปมด้อยไม่ยากเข้าสมาคมกับเพื่อนๆและชอบเก็บตัวเงียบๆบางคนพยายามกำจัดขนที่เกิดขึ้นซึ่งบางคนทำไปในทางที่ไม่ถูกแทนที่จะลดน้อยลงกลับยิ่งเพิ่มมากขึ้นและอาจทำให้เด็กเกิดความลำบากใจมากยิ่งขึ้น

ค. ปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักตัวเด็กชายที่มีรูปร่างเล็กผอมแห้งแรงน้อยมักมีความรู้สึกไม่สบายใจบางคนจะเกิดปมด้อยและพยายามหลบหน้าเพื่อนไปอยู่ตามลำพังกลายเป็นเด็กขี้อายไม่ค่อยยอมแสดงออกบางคนพยายามสร้างปมเด่นด้วยการก้าวร้าวเป็นอันธพาลคอยรังแกคนอื่นเด็กชายที่อ้วนมากมักอารมณ์ดีเป็นตัวตลกในกลุ่มเพื่อนและมักถูกล้อเลียนอยู่เสมอ

เด็กหญิงจะมีการวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องน้ำหนักตัวมากเมื่อรู้ว่าตัวมีน้ำหนักมากก็จะลดความอ้วนด้วยวิธีการต่างๆดังจะเห็นได้ว่าการสอบถามถึงวิธีลดความอ้วนจากคอลัมน์และรายการสำหรับพฤติกรรมกรรมการพัฒนาการและปัญหาของวัยรุ่นในครอบครัวหรือบ้านที่มีปัญหาย่อมมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาวัยรุ่นซึ่งปัญหาสำคัญๆเหล่านี้มักได้แก่

ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

การอยู่ร่วมกันและทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มจะเป็นวิธีช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมได้ดีในวัยเรียนเด็กยอมสนใจในสิ่งที่ยอยู่นอกบ้านมากกว่าสิ่งที่ยู่ในบ้านพ่อแม่จะเป็นสะพานอันดีในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกบ้านและกิจกรรมในบ้านเข้าด้วยกันทำให้เราได้ทราบถึงปัญหาที่ลูกกำลังเผชิญอยู่และช่วยแก้ไขความคิดที่ขัดแย้งของพ่อแม่กับลูก

ในชั้นประถมสิ่งที่เชื่อมโยงกับโรงเรียนได้อย่างดีก็คือครูอาจารย์และสมาคมผู้ปกครองนักเรียนเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นพ่อแม่อาจเชื่อมความสัมพันธ์กับลูกได้โดยจัดบ้านเป็นแหล่งสนทนากับเพื่อนๆได้ลูกควรได้รับอนุญาตให้จัดงานเลี้ยงและสนุกกับเพื่อนที่บ้านได้ในบางครั้งบางคราวโดยมีพ่อแม่เป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือเพื่อให้ลูกเกิดความรู้สึกนึกคิดว่าตนก็มีส่วนในบ้านและมีส่วนเป็นเจ้าของบ้านด้วยผู้หนึ่ง

การที่พ่อแม่ผู้ปกครองและโรงเรียนได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างดีนั้นจะช่วยให้เราได้ทราบพฤติกรรมของเด็กตลอดเวลาขณะที่อยู่ในบ้านในโรงเรียนเวลาเรียนเวลาเล่นสนุกสนานและความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงทำให้ได้รู้ถึงปัญหาต่างๆของเด็กที่เกิดขึ้นซึ่งจะได้มีการร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการช่วยแก้ไขปัญหานั้นซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือเด็กในทางตรงแล้วยังมีส่วนในการช่วยลดปัญหาของเด็กวัยรุ่นด้วย

การที่พ่อแม่ได้ช่วยเหลือลูกในการพัฒนาการทางสังคมนี้ทำให้เด็กรักบ้านไม่ออกจากบ้านบ่อยครั้งหรือเบื่อบ้านอีกประการหนึ่งแทนที่เด็กจะเข้าหน้าพ่อแม่ไม่ติดหรือพ่อแม่เกิดความรำคาญในลูกกลับเข้าใจและสนใจต่อกันเป็นอย่างดีเด็กที่มีพ่อแม่เช่นนี้มีบ้านที่เปิดรับเพื่อนฝูงอยู่เสมออย่างน้อยก็จะก่อให้เกิดปัญหาซึ่งการเลี้ยงลูกแบบนี้อาจจะป็นงานหนักแต่ก็ให้ผลคุ้มค่าต่อการพัฒนาการเด็กเป็นอย่างมาก

ดังนั้น การศึกษาเรื่องความเจริญเติบโตและพัฒนาการเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคมในแต่ละระยะของชีวิตตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิวัยทารกวัยเด็กวัยรุ่นวัยผู้ใหญ่และวัยชราทำให้เราสามารถเข้าใจตัวเองและบุคคลอื่นได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาปัญหาต่างๆทางด้านจิตวิทยา มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องความเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์อยู่เสมอเพราะเป็นความจริงที่ว่า การสำรวจการตีความหมายหรืออธิบายพฤติกรรมจะทำได้ยากหากเราไม่เข้าใจลักษณะและพัฒนาการอันเป็นพื้นฐานสำคัญของพฤติกรรมเหล่านั้นความเจริญเติบโตและพัฒนาการในระยะแรกของชีวิตอาศัยสิ่งที่ได้รับถ่ายทอดจากพันธุกรรมซึ่งกำหนดให้มนุษย์มีวุฒิภาวะ (Maturation) ในการ

รับรู้จากสิ่งแวดล้อมมนุษย์จะรู้จักเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตต่อในสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเขาอยู่พัฒนาการทุกวัยของบุคคลย่อมต่อเนื่องเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่สุขภาพทั้งทางกายและทางใจของบุคคลในวัยผู้ใหญ่และวัยชราก็เป็นผลมาจากสุขภาพทางกายและทางใจจากวัยแรกของชีวิต การพิจารณาหาทางช่วยเหลือหรือส่งเสริมพัฒนาการของมนุษย์จึงต้องคำนึงถึงวัยแรกของชีวิต

แบบทดสอบหลังเรียน

ชื่อเรื่อง การดูแลเด็กตามพัฒนาการและความต้องการตามวัยต่างๆ
 ประเภทของพัฒนาการของมนุษย์
 ชั้นแห่งการพัฒนาการของมนุษย์
 จุดเริ่มต้นของชีวิต
 พัฒนาการของเด็กก่อนคลอด
 การเกิดเป็นชายหรือหญิง
 ลักษณะของพัฒนาการ
 วุฒิภาวะและการเรียนรู้

คำสั่ง จงเลือกอธิบายหัวข้อดังต่อไปนี้ให้ประโยคข้อความสมบูรณ์ที่สุด ลงในกระดาษคำตอบ

1. พัฒนาการ หมายถึง
2. ประเภทของการพัฒนาแบ่งออกเป็นกี่ประเภท

จากข้อความต่อไปนี้จึงตอบคำถามข้อที่ 3-6

ก. พัฒนาการทางด้านร่างกาย	ข. พัฒนาการทางสังคม
ค. พัฒนาการทางอารมณ์	ง. พัฒนาการทางสติปัญญา

3. ความเจริญงอกงามเกี่ยวกับความสามารถและการปรับตัว
4. ความเจริญเติบโตและความเจริญงอกงามด้านโครงสร้าง
5. ความเจริญงอกงามของอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ
6. ความเจริญงอกงามที่เกี่ยวกับความสามารถเข้าใจในสิ่งที่เป็นรูปธรรมนามธรรม
7. ชั้นแห่งการพัฒนาของมนุษย์ มีทั้งหมดกี่ชั้น
8. จากคำถามข้อที่ 7 นักเรียนคิดว่านักเรียนจัดอยู่ในชั้นใด
9. วัยเด็ก แบ่งออกเป็นอีกกี่ชั้นของช่วงอายุ
10. วัยรุ่น แบ่งออกเป็นอีกกี่ชั้นของช่วงอายุ

หน่วยที่ 3

การดูแลด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุ

วิชา การอนุบาลเด็ก

หน่วยที่ 3 การดูแลด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุ และการปฐมพยาบาล

ตอนที่

- 1.1 การดูแลเด็กด้านอาหาร
- 1.2 การดูแลเด็กด้านสุขภาพอนามัย
- 1.3 การดูแลเด็กด้านอุบัติเหตุ
- 1.4 การปฐมพยาบาล

แนวคิด

1. โภชนาการและอนามัยที่มีต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การดูแลอาหารและการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของร่างกาย การส่งเสริมและการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยเด็ก การจัดโครงการบริการอาหารในสถานศึกษาระดับปฐมวัย บทบาทของครูและผู้ปกครองในการป้องกันโรคและการดูแลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น แนวทางในการปฏิบัติ และการปลูกฝังให้มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย
2. สุขภาพและความปลอดภัยในเด็กปฐมวัย (Health and Safety for Early Childhood Children) มีความสำคัญต่อการเติบโตและพัฒนาของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ครูและผู้ปกครองจึงต้องให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพอนามัย รวมถึงเฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิตของเด็ก เพื่อขจัดเงื่อนไขที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตและพัฒนาเด็กตั้งแต่ต้น

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 3 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. ความหมายของการดูแลเด็กด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้
2. มีทักษะในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 3
3. ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในเอกสาร
4. ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน

แบบประเมิน

1. แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากการสอบประจำภาค

ตอนที่ 3.1 การดูแลเด็กด้านอาหาร

โภชนาการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

โภชนาการเป็นสิ่งสำคัญในเด็ก หากมีสิ่งใดมาทำให้การเจริญเติบโตต้องชะงักไป จะเป็นผลเสียต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง อาจทำให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้อยไปได้ เด็กจึงควรได้รับพลังงานและสารอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย การให้อาหารเด็กอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ครบทั้ง 5 หมู่ จะทำให้การเจริญเติบโตหยุดชะงัก มีระดับสติปัญญาไม่ดีเท่าที่ควร และเจ็บป่วยบ่อย เด็กควรได้กินอาหารหลักครบทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละชนิด ควรกินให้หลากหลายชนิด วันละ 3 มื้อ และดื่มนมเป็นอาหารเสริม

อาหารเด็กวัยก่อนเรียน 1 – 3 ปี

เด็กเมื่อพ้นอายุ 1 ปีขึ้นไป จนถึงอายุ 6 ปี จัดอยู่ในวัยก่อนเรียนซึ่งแบนมแม่ยังมีคุณภาพดี แต่ปริมาณไม่พอเป็น 1 – 3 ปี และ 4 – 6 ปี เด็กวัยนี้ร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างช้าๆ แต่การเจริญเติบโตทางสังคมลักษณะนิสัย และทางอารมณ์ เกิดขึ้นอย่างมากในวัยนี้ พฤติกรรมการบริโภคจะพัฒนาในช่วงวัยเด็กและจะติดตัวไปจนเป็นวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น การสร้างนิสัยการกินที่ดีตั้งแต่เด็กจะส่งผลต่อไปในอนาคต เด็กวัยก่อนเรียนอายุ 1 – 3 ปี ควรมีน้ำหนัก 13 กิโลกรัม สูง 90 เซนติเมตร ควรได้รับพลังงานและสารอาหารใน 1 วัน เพื่อให้เด็กวัยก่อนเรียนอายุ 1 – 3 ปี ได้รับพลังงานและสารอาหารเพียงพอใน 1 วัน ควรได้รับอาหาร ดังนี้

ไข่ เป็นไข่เป็ด หรือไข่ไก่ก็ได้แต่ควรปรุงให้สุก ควรให้เด็กดื่มนมรสจืด

เนื้อสัตว์ต่างๆ ถั่วเมล็ดแห้ง ให้กินเนื้อสัตว์หลากหลาย หมุนเวียนกันไปควรให้กินเนื้อสัตว์ไม่ติดมัน ถ้าเป็นปลาต้องระวังในเรื่องก้าง และถ้าเป็นปลาทะเลเด็กก็จะได้รับไอโอดีนด้วย

ข้าวสุก ก๋วยเตี๋ยว มักกะโรนี ขนมปัง อาหารในกลุ่มนี้ให้กินข้าวเป็นหลัก ถ้าเป็นไปได้ให้กินข้าวไม่ขัดสีจนขาว จะได้ประโยชน์มากกว่าข้าวที่ขัดสีจนขาว และให้กินอย่างอื่นสลับบ้างเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อ

ผักใบเขียว ผักสีส้ม สีเหลือง อาจเป็นผักสดหรือทำให้สุก ผักให้วิตามินเกลือแร่ และใยอาหารซึ่งใยอาหารจะช่วยในการขับถ่าย

ผลไม้สด ควรเป็นผลไม้ตามฤดูกาล และเลือกผลไม้ที่ไม่หวานจัด

น้ำมันจากพืช จากสัตว์ เนย กะทิ ควรเลือกใช้น้ำมันจากพืชที่มีกรดไขมันไม่อิ่มตัวสูง

อาหารเด็กวัยก่อนเรียนช่วงอายุ 4-6 ปี

เด็กเป็นวัยที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโตเป็นวัยที่มีการเรียนรู้ และสั่งสมประสบการณ์ ตลอดจนมีกิจกรรมการเล่นหรือการออกกำลังกายสูงกว่าวัยอื่น ๆ ร่างกายจึงมีความต้องการสารอาหารต่าง ๆ ในปริมาณสูง การมีโภชนาการที่ดีเพียงพอกับความต้องการของร่างกายในวัยนี้จะช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ และมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง

โภชนาการที่เหมาะสมนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมพัฒนาการของลูกน้อย เพราะเด็กจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งทางร่างกายและสมองโดยเฉพาะการเจริญเติบโตของสมอง ยังเป็นไปอย่างรวดเร็ว อาหารสำหรับเด็กวัยก่อนวัยเรียน จึงเป็นการวางรากฐานชีวิตที่ดีสำหรับเด็กทั้งในขณะที่อยู่ในวัยนี้ และระยะต่อไป การขาดอาหารในระยะนี้จะส่งผลให้เด็กมีสติปัญญาการเรียนรู้ด้อยลง การเจริญเติบโตชะงักทำให้ร่างกายแคระแกรน ไม่แข็งแรง เจ็บป่วย และติดเชื้อง่าย มีอัตราการเสียชีวิตสูงพ่อแม่จึงควรให้ความสำคัญกับการเลือกอาหารอย่างถูกต้องและเพียงพอตามความต้องการตามวัยด้วย

อาหารที่เด็กวัยก่อนเรียน (อายุ 4- ปี) ควรได้รับในแต่ละวัน

หมวดข้าว ขนมปัง ก๋วยเตี๋ยว และแป้งเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญซึ่งร่างกายควรได้รับวันละ 6 ทัพพี เด็กก่อนวัยเรียนเริ่มอยากกินอาหารของผู้ใหญ่ ชอบข้าวสวยนิ่ม ๆ มากกว่าข้าวต้ม อาจมีแกงจืดเล็กน้อย เพื่อช่วยให้เด็กกลืนง่ายขึ้น

ผักใบเขียว และผักอื่น ๆ เด็กมักจะชอบผักที่มีสีสรรดึงดูดสายตา เช่น แครอท เมล็ดถั่วลันเตา หรือผักบางชนิดเช่น กะหล่ำปลี ดอกกะหล่ำ บร็อคโคลี่ หน่อไม้ฝรั่ง ผักกาดขาวซึ่งเมื่อต้มสุกจะนิ่มและมีรสหวาน ในปริมาณวันละ 3 ทัพพี หรืออาจจะเป็น 1 ทัพพีในแต่ละมื้อ

ผลไม้ คุณแม่ควรให้ลูกได้เลือกรับประทานผลไม้สดตามฤดูกาล ในปริมาณ 2 ส่วน (1 ส่วนของผลไม้แต่ละชนิดไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับขนาด เช่น กล้วยน้ำว้า 1 ผล ส้มเขียวหวาน 1 ผลกลาง มะม่วงสุกครึ่งผลเล็ก มะละกอสุก 6 ชิ้นพอคำ) เพื่อช่วยให้เด็กได้รับวิตามินซี วิตามินเอ โยอาหาร น้ำผลไม้ควรจำกัดปริมาณเมื่อดื่มให้ดื่มเป็นน้ำผลไม้ร้อยเปอร์เซ็นต์ (120 มิลลิลิตร คิดเท่ากับผลไม้ 1 ส่วน)

นมเด็ก ควรดื่มนมเป็นประจำวันละ 2-3 แก้วควรเลือกนมชนิดจืด เพื่อฝึกเด็กให้คุ้นเคยกับรสธรรมชาติ ถ้าเด็กปฏิเสธการดื่มนมอาจลองอาหารธัญพืช เช่น ข้าวโอ๊ตซีเรียล ซึ่งต้องกินกับนมหรืออาจเลือกอาหารที่มีส่วนผสมของนม เช่น โยเกิร์ตชีส เป็นต้น นม 1 แก้วของเด็กก่อนวัยเรียน ขนาด 180 มิลลิลิตร หรือชีสขนาด 50-60 กรัม หรือโยเกิร์ต 3/4 ถ้วยตวง และหลังจากที่เด็กอายุ 2 ขวบไปแล้ว อาจเลือกผลิตภัณฑ์พร่องมันเนย

ไขมัน ใช้น้ำมันพืชปรุงอาหาร ลดปริมาณของทอดหรือของมัน ให้ไขมันอิ่มตัวไม่ติดมัน และผลิตภัณฑ์นมพร่องไขมันหรือถ้าเป็นนมที่มีไขมันมาก ของว่างที่ผลิตจากโรงงานอาหารควรอ่านฉลากอาหารประกอบ

การส่งเสริมภาวะโภชนาการสำหรับเด็ก

การเพิ่มขนาดของร่างกายเป็นสิ่งบอกการเจริญเติบโต ร่างกายของอวัยวะต่างๆ และเนื้อเยื่อมีการเพิ่มจำนวนหรือขนาดของเซลล์ซึ่งการเจริญเติบโตขึ้นกับอิทธิพลของพันธุกรรม พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมฮอร์โมน และองค์ประกอบด้านโภชนาการ ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมภาวะโภชนาการของเด็กในทุกด้านซึ่งต้องอาศัยความรู้ของบุคลากรทางด้านความต้องการภาวะโภชนาการของเด็กแต่ละวัย สภาพความสามารถของร่างกายที่จะรับสารอาหารในรูปแบบต่างๆ เช่น พลังงาน โปรตีนหรือวิตามินเพื่อที่จะนำสิ่งเหล่านี้ไปปรับใช้ให้ร่างกายเกิดความสมดุลอย่างสูงสุด สิ่งบอกการเจริญเติบโต คือ การเพิ่มขนาด หรือจำนวน/ของอวัยวะและเนื้อเยื่อต่างๆของร่างกายซึ่งขึ้นกับ พฤติกรรม สิ่งแวดล้อม ฮอร์โมนและองค์ประกอบด้านโภชนาการ

การสร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่ดีแก่เด็กก่อนวัยเรียน

เด็กมีการเจริญเติบโตของร่างกาย และมีการเล่นออกกำลังกาย ทำให้สูญเสียพลังงานไป จึงต้องจัดอาหารให้เพียงพอ และให้เพิ่มเมื่อเด็กต้องการ ไม่ควรบังคับหรือฝืนใจเด็ก ควรหาวิธีปรุงอาหารตามที่เด็กชอบ การสร้างนิสัยการรับประทานอาหารที่ดีแก่เด็กมีแนวทางดังนี้

ควรฝึกให้เด็กในวัยนี้ได้รับประทานอาหารหลักวันละ 3 มื้อ ให้มีอาหารว่างระหว่างมื้อเช้าและบ่าย จะเป็นนมสดหรือนมถั่วเหลือง วันละ 2-3 แก้ว

เด็กในวัยนี้ ต้องการอาหารเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่ควรเพิ่มปริมาณสารอาหารให้มากกว่าเดิม เพราะมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่ต้องให้อาหารโปรตีนเพิ่มมากขึ้น จึงต้องปรุงอาหารด้วยเนื้อสัตว์ต่างๆบ้าง เพราะเด็กสามารถเคี้ยวได้แล้ว

ควรหัดให้เด็กได้รับประทานอาหารทุกชนิด ผักและ ผลไม้สดควรมีทุกวัน โดยให้เด็กหัดรับประทานเล่นๆ เช่น แดงกวา มะละกอสุก ส้ม ฯลฯ เพื่อให้เด็กได้รับสารอาหารครบถ้วนเพียงพอกับความ ต้องการของร่างกาย การตักอาหารให้เด็กควรตักทีละน้อย และเพิ่มให้อีกเมื่อต้องการ

การให้เด็กลองรับประทานอาหารใหม่ ควรให้ครั้งละน้อยๆ ปรุงรส มีสีกลิ่นตามความชอบของเด็ก ค่อยๆ ปรับปรุงให้เหมาะสมตามความต้องการของเด็ก ไม่ควรให้รางวัลใจให้เด็กรับประทานอาหารเป็นการสร้างนิสัยที่ไม่ถูกต้อง

ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร เพราะเด็กชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ ไม่ควรปรุงอาหารรสจัดสำหรับเด็ก ควรเป็นอาหารย่อยง่ายสะดวกต่อการรับประทานอาหารของเด็ก

ควรหาวิธีการ หรือ เทคนิคในการจูงใจ ให้เด็กรับประทานอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ โดยไม่ต้องบังคับให้เด็กรับประทานอาหาร โดยการปรุงแต่ง รูป รส ของอาหารให้น่ารับประทาน เช่น เด็กไม่กินผัก ควรจะนำมาชุบแป้งทอดกรอบ แล้วจัดให้ดูน่ากิน

จัดอาหารให้น่ารับประทาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการรับประทานอาหารที่มีสีกลิ่นสวยงามขึ้นที่พอดีคำ แม้แต่เด็ก การจัดอาหารย่อมต้องสวยงามเพื่อให้มองแล้วอึ้งแบบผู้ใหญ่ และจัดเป็นคำๆ ไม่ใหญ่เกินไป เด็กจะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร

ลักษณะและรสชาติของอาหารต้องอร่อยแต่ไม่ควรเค็มจัดหรือหวานจัดเกินไป บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีผลต่อการรับประทานอาหาร เช่น รับประทานอาหารพร้อมผู้ใหญ่ในบรรยากาศที่สนุก ไม่เคร่งเครียด สถานที่ไม่อับจนเกินไป แต่ไม่ควรเดินป้อนเพราะจะทำให้เด็กขาดระเบียบและไม่รู้จักเวลาในการดำเนินชีวิตต่อไป ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษามารยาทในโต๊ะอาหาร เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเตรียมโต๊ะอาหาร เช่น การจัดโต๊ะ ซ้อนส้อม และให้

เด็กมีส่วนร่วมในการปรุงอาหารได้บ้าง เช่น ขนมปังทาแยม ให้เด็กเป็นคนทาแยม ทอดไข่อาจให้เด็กช่วยตอกไข่ใส่จาน หรือการหั่นผัก เตรียมผัก ผู้ใหญ่ควรพิจารณาความสามารถที่เหมาะสมกับอายุของเด็กด้วย

ดังนั้น โภชนาการในเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการส่งเสริมภาวะโภชนาการเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดภาวะทุพโภชนาการ อาหารที่จัดให้ควรเป็นอาหารที่เหมาะสมกับวัย ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เพียงพอกับความ ต้องการและตรงกับลักษณะนิสัยของเด็ก โดยเน้นอาหารหลัก 5หมู่ อาหารเสริม เนื่องจากเด็กก่อนวัยเรียนมีความ ต้องการพลังงานและสารอาหารในปริมาณค่อนข้างสูงจากการที่ร่างกายของเด็กกำลังเจริญเติบโต หากได้รับไม่ เพียงพอกับความ ต้องการของร่างกาย อาจทำให้เด็กเกิดปัญหาทางโภชนาการขึ้น ซึ่งปัญหาทางโภชนาการที่พบ บ่อย ได้แก่ โรคขาดโปรตีนและพลังงาน โรคขาดสารไอโอดีน โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก และโรคขาด วิตามินเอ ซึ่งโรคเหล่านี้เป็นโรคที่ป้องกันได้โดยการให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและ ปลอดภัยต่อการบริโภค ตลอดจนมีปริมาณพอเพียงและเหมาะสมกับความต้องการของร่างกายร่วมกับการให้โภชน ศึกษแก่พ่อแม่ และการเฝ้าระวังทางโภชนาการ โดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ทุก 3 เดือน แล้วนำน้ำหนัก ส่วนสูง ไปเทียบกับกราฟมาตรฐาน ซึ่งเป็นกราฟแสดงเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโตของเด็กไทย จะเห็นได้ว่าโภชนาการ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็ก เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมภาวะโภชนาการอย่างถูกต้อง เพื่อให้มีการเจริญเติบโตและ พัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้ในอนาคต

ตอนที่ 3.2

การดูแลเด็กด้านสุขภาพอนามัย

การดูแลสุขภาพเด็ก เป็นการฝึกอนามัยให้ลูกน้อย การปลูกฝังให้เด็กรู้จักดูแลตนเองและฝึกนิสัยให้เด็ก รู้จักการรักษาความสะอาด เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร แปรงฟันให้เป็นเวลา เป็นต้น คุณแม่สามารถ ช่วยเหลือลูกน้อยในช่วงแรกเพื่อให้เขาทำความคุ้นเคยกับการดูแลตนเอง ปลูกฝังให้ลูกน้อยรักการออกกำลังกาย การออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬากลางแจ้งที่ลูกน้อยชื่นชอบ นอกจากจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อใน แต่ส่วนแล้ว ยังมีผลกระทบต่อถึงความแข็งแรงของระบบการทำงานภายในร่างกาย เช่น การออกกำลังกายช่วยให้ หัวใจเต้นเร็วขึ้นและช่วยให้เลือดสูบฉีดและไหลเวียนในร่างกายได้ดีขึ้น การออกกำลังกายยังดีต่อระบบการย่อย อาหาร ช่วยให้เด็กขับถ่ายได้สะดวกและป้องกันปัญหาของโรคท้องผูก คุณแม่สามารถหากิจกรรมที่เสริมสร้างการ ออกกำลังกาย เช่น พาลูกน้อยไปฝึกว่ายน้ำ วิ่งออกกำลังกายในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือสนับสนุนการร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับกีฬาที่โรงเรียน วิธีนี้นอกจากเด็กจะได้รับความสนุกสนานกับเพื่อนๆ แล้ว ยังเป็นการปลูกฝังความคิด เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ดีให้กับลูกน้อยอีกด้วย

การรับประทานอาหารให้ครบ 3 มื้อโดยเฉพาะการรับประทานอาหารในมื้อเช้า เพราะเวลาในช่วงเช้าเป็น เวลาที่สมองต้องการสารอาหารในการเติมพลังงานให้แก่ร่างกายเพื่อความพร้อมในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมี ประสิทธิภาพ การรับประทานอาหารไม่ครบ 3 มื้อสามารถส่งผลเสียต่อตัวเด็ก ทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนหรือทำ กิจกรรมต่างๆ หงุดหงิดง่าย และอาจเป็นสาเหตุของการเป็นโรคกระเพาะได้

การเปลี่ยนจากการทานขนมและน้ำอัดลมมาเป็นการรับประทานผักและผลไม้ คุณแม่สามารถเลือกผลไม้ สีสันสดใสนชนิดต่างๆ มาหั่นไว้ทำเป็นฟรุ๊ตสลัด หรือนำผักที่มีรสชาติไม่ขมหรือมีกลิ่นแรงมากมาปั่นกับผลไม้แล้วใส่ ไว้ในตู้เย็น ให้ลูกทานแทนของว่างจำพวกเค้ก หรือไอศกรีมที่มีปริมาณไขมันและน้ำตาลสูงซึ่งสามารถสะสมใน ร่างกายของเด็ก และสร้างปัญหาในการเจริญเติบโตของลูกน้อย

การมอบอิสระในการเรียนรู้ให้แก่ลูกน้อยประสบการณ์ชีวิตที่ดีจากการเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับ ผู้อื่นส่งผลกระทบดีต่อจิตใจของเด็กน้อย เด็กควรได้มีโอกาสเรียนรู้การเข้าสังคมกับผู้อื่น คุณควรให้ลูกได้มีโอกาส ทำกิจกรรมหลังเลิกเรียน หรือหากิจกรรมทำร่วมกับลูกน้อยเมื่อมีเวลาว่าง คุณสามารถหากิจกรรมสำหรับเด็ก สนุกๆ ได้ที่นี่!

อาหารเกี่ยวกับสุขภาพเด็ก

สำหรับอาหารเกี่ยวกับสุขภาพเด็กในแต่ละมื้อ คุณแม่ควรเลือกสารอาหารให้ครบ 5 หมู่และควรหลีกเลี่ยง อาหารที่มีไขมันอิ่มตัว อาหารที่ดีสำหรับเด็กนั้นสามารถช่วยพัฒนาการทางสมอง และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของ ลูกน้อย รวมถึงสติปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก การรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพเด็กนั้นยังสามารถช่วยป้องกัน ปัญหาน้ำหนักเกินมาตรฐานในวัยเด็กอันเป็นสาเหตุของโรคเรื้อรังต่างๆ สิ่งที่คุณแม่ควรทำเป็นประจำเพื่อฝึกการ รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ลูกน้อยสามารถทำได้ง่ายๆ ดังนี้

- รับประทานผักที่มีประโยชน์และผลไม้ในอาหารที่รับประทานทุกมื้อ
- ดื่มน้ำเปล่าให้มากๆ แทนน้ำอัดลมหรือน้ำหวาน
- รับประทานธัญพืชเป็นอาหารว่างแทน เช่น ถั่วหลากหลายชนิด ซึ่งอุดมไปด้วยโปรตีนแทนขนม ขบเคี้ยวที่มีระดับไขมัน น้ำตาล และแคลอรีที่สูง
- รับประทานโยเกิร์ตและนมเปรี้ยว ซึ่งถือเป็นอาหารที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางโภชนาการเท่าเทียม กับนมสด และเต็มไปด้วยวิตามินบี อีกทั้งยังช่วยให้การทำงานของระบบทางเดินอาหารทำงานได้สะดวกขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพเด็ก

เด็กที่มีปัญหาด้านสุขภาพมีหลายสาเหตุดังนี้ ขาดสารอาหารและเติบโตช้า ร่างกายอ่อนแอ เจ็บไข้ได้ป่วยได้ง่าย เป็นโรคอันเกิดจากการติดเชื้อ มีโรคแทรกซ้อน มีอาการแพ้ หรือเป็นโรคมุมิแพ้ อาเจียน มีอาการชัก หมดสติ หยุดหายใจ โครงสร้างร่างกายและพัฒนาร่างกายต่างๆ ไม่สมวัย มีปัญหาทางสุขภาพเรื้อรัง 2.ปัญหาด้านความปลอดภัยสำหรับลักษณะของเด็กที่มีปัญหาด้านความปลอดภัย อาจเกิดจากการได้รับอุบัติเหตุ มีลักษณะดังต่อไปนี้ มีแผลไหม้ หรือพุพอง จากการถูกน้ำร้อนลวก หรือถูกไฟไหม้ มีแผลจากการถูกของมีคมบาด มีอาการแพ้หรือเป็นพิษจากการได้รับสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย เช่น ยา และน้ำยาทำความสะอาด กระจกหัก เคล็ดขัดยอก หรือศีรษะได้รับการกระทบกระเทือนจากการตกจากเครื่องเล่นหรือที่สูง ปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยในเด็กปฐมวัยมีสาเหตุมาจาก

1. สาเหตุจากปัจจัยภายในปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก เกิดได้จากหลากหลายสาเหตุ ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ สาเหตุอันเกิดจากปัจจัยภายใน ซึ่งเกิดขึ้นจากความผิดปกติในตัวเด็กเอง โดยปัญหาของเด็กมักเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ เด็กมีภูมิคุ้มกันโรคต่ำ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะระบบภูมิคุ้มกันของเด็กยังไม่พัฒนาโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้อาจเกิดจากความผิดปกติทางร่างกายของเด็กเอง โรคมุมิแพ้หรืออาการแพ้ประเภทต่างๆ เช่น แพ้อาหาร แพ้ยา แพ้สัตว์ปีก ซึ่งอาจทำให้เด็กต้องได้รับการรักษาอย่างเร่งด่วนในบางกรณี 2. สาเหตุจากปัจจัยภายนอก สำหรับปัจจัยภายนอก สิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กส่วนใหญ่ มักเกิดจากเหตุดังต่อไปนี้ การติดเชื้อ การติดเชื้อส่วนใหญ่เกิดจากสิ่งมีชีวิตจำพวกแบคทีเรียหรือไวรัส ซึ่งสามารถแพร่จากคนสู่คนได้อย่างง่ายดายผ่านการสัมผัส (Cross-infection) การเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง ตั้งแต่หลังคลอด ซึ่งครอบคลุมทั้งเรื่องของการกิน ไปจนถึงการดูแลเรื่องความปลอดภัยในชีวิตประจำวันของลูก เด็กขาดประสบการณ์หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อุบัติเหตุประเภทต่างๆ ซึ่งอาจเกิดจากการหกล้มเพียงเล็กน้อย หรืออาจรุนแรงถึงอุบัติเหตุที่อาจนำไปสู่การสูญเสียอวัยวะหรือชีวิต การได้รับสารพิษ การรักษาความสะอาดที่ไม่ดีพอ การช่วยเหลือและแก้ไขเด็กที่มีปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยมีความสำคัญ

อาจกล่าวได้ว่าสุขภาพและความปลอดภัย เมื่อนำมาพิจารณารวมกันแล้ว ย่อมหมายถึง “ทั้งชีวิตของเด็ก” ดังนั้นหากเกิดปัญหาขึ้นกับสุขภาพและความปลอดภัย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบ ตัว นอกจากนี้ยังขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็กในทุกๆด้านอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก ยังรวมถึงความผิดปกติที่อาจติดตัวเด็กไปได้ตลอดชีวิต อาทิเช่น เด็กที่เป็นโรคขาดสารอาหารมักมีอัตราการเสียชีวิตที่สูง หรืออาจมีร่างกายแคระแกรน ไม่เจริญเติบโต และมีพัฒนาการที่ไม่สมวัยแต่ในทางกลับกัน หากเด็กที่มีปัญหาสุขภาพหลังคลอด ได้รับการช่วยเหลือหรือรักษา ดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมมีแนวโน้มที่เด็กจะหายขาดจากความผิดปกติได้มากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยในเด็กย่อมมีความสำคัญต่อชีวิตและอนาคตของเด็ก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทุกครอบครัวประสงค์ให้เด็กทุกคนได้กินคืออยู่ดี มีที่อยู่ ที่หลับนอนที่ปลอดภัย แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีอีกหลายครอบครัวที่รายได้ไม่เพียงพอจนเจอสมาชิกใหม่ในครอบครัว ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อยหรือมีถิ่นที่อยู่อาศัยในสภาวะแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก ครอบครัวเหล่านี้จึงมีข้อจำกัดในการเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตขึ้นมาได้อย่างเหมาะสม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเด็กโตขึ้น นอกจากจะมีปัญหาสุขภาพแล้ว พวกเขาเหล่านั้นยังอาจถ่ายทอดการเลี้ยงดูในแบบที่ตนเองได้รับไปสู่ลูกหลาน เป็นวงจรที่สร้างปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยไม่สิ้นสุด และไม่อาจได้รับการแก้ไขได้ จนกว่าชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวเหล่านั้นจะดีขึ้นพ่อแม่ ผู้ปกครองจะช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพและความปลอดภัยในเด็กปฐมวัยได้อย่างไร?

บ้านคือหัวใจสำคัญสำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย ผู้ปกครองย่อมประสงค์ให้บ้านเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการสร้างสุขภาพที่ดีของลูก ทั้งนี้ผู้ปกครองสามารถทำบ้านให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของลูกได้ และยังสามารถสนับสนุนการมีสุขภาพและความปลอดภัยให้แก่ลูกได้อย่างเต็มที่ ด้วยการปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้ ประกอบอาหารที่สะอาดและมีสารอาหารครบถ้วนให้แก่ลูก ฝึกให้ลูกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผักและผลไม้ เพราะหากลูกสามารถรับประทานผักและผลไม้ได้ตั้งแต่ยังเล็ก ย่อมเป็นหลักประกันว่าลูกจะไม่เลือกทานเฉพาะเนื้อสัตว์ และจะได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ต่อไปในอนาคต หากครอบครัวมีข้อจำกัดทางการเงิน และไม่สามารถให้ลูกรับประทานเนื้อสัตว์ได้บ่อยเท่าที่ควร ควรหาอาหารโปรตีนสูงประเภทอื่น เพื่อทดแทนสารอาหารที่ร่างกายเด็กต้องการ ในกรณีนี้ “โปรตีนเกษตร” ถือเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญแหล่งหนึ่งได้เช่นกัน ส่งเสริมการมีสุขภาพดีของทุกคนในครอบครัว โดยการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมกลางแจ้งร่วมกัน รวมถึงไปพบแพทย์อย่างสม่ำเสมอ สมาชิกในครอบครัวไม่ควรสูบบุหรี่ในขณะที่อยู่ใกล้เด็ก เพราะอาจเป็นจุดเริ่มต้นของโรคร้ายในตัวเอง รวมถึงไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะอาจทำให้ขาดสติ และก่อความรุนแรงแก่เด็กได้ สร้างสิ่งแวดล้อมทั้งในบ้านและนอกบ้านให้ปลอดภัย โดยการจัดบ้านให้เป็นระเบียบ กล่าวคือ เก็บอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก อันได้แก่ อุปกรณ์ทำความสะอาดโดยเฉพาะที่อาจเป็นพิษต่อร่างกาย มีด และของมีคมให้พ้นจากมือเด็ก หรือปิดประตูห้องน้ำทุกครั้งหลังใช้งาน สำหรับภายนอกบ้านนั้น ผู้ปกครองควรจัดให้โล่ง เพื่อป้องกันการมาอยู่อาศัยของสัตว์ร้าย รวมถึงเป็นการป้องกันอุบัติเหตุอันเกิดจากสิ่งกีดขวางทางในสนามเล่น เป็นต้น ไม่ปล่อยให้ลูกเล่นเพียงลำพังหรืออยู่นอกสายตาโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่ด้วย ผู้ปกครองควรให้การดูแลลูกอย่างเหมาะสมและใกล้ชิดตลอดเวลา สอนหลักในการประพฤติตัว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิต และเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมสร้างเสริมความปลอดภัย เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่เหมาะสมให้กับลูก ทำความเข้าใจกับพัฒนาการ ความสามารถ และความต้องการของลูก หมั่นสังเกตพฤติกรรมของลูกในขณะประกอบกิจวัตรประจำวันว่า มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ มีความปลอดภัยหรือถูกสุขลักษณะหรือไม่ เลือกเครื่องมือเครื่องใช้ให้เหมาะสมกับอายุและช่วงของการเจริญเติบโตของลูก เลือกสิ่งที่มีมาตรฐานและปลอดภัยให้กับลูก ไม่ว่าจะเป็นของเล่น เครื่องใช้ไฟฟ้า หรืออุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น ใช้อุปกรณ์ที่สะอาด และสร้างกิจวัตรที่ส่งเสริมความสะอาดและปลอดภัยให้กับลูก เช่น เลือกใช้ถุงมือหรือผ้ากันเปื้อนแบบที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เลือกใช้ถังขยะที่เหมาะสมสำหรับขยะอันตราย และแยกให้เป็นสัดส่วน เพื่อให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของลูก ต้องดำเนินไปควบคู่กับการมอบอิสระในการเรียนรู้ และการทดลองสิ่งต่างๆรอบตัว ซึ่งมักเป็นเรื่องท้าทายสำหรับเด็ก อย่างไรก็ตาม สมดุลของทั้งสองส่วน ย่อมเกิดขึ้นได้ หากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมีความปลอดภัย อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งรอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการมอบโอกาสให้เด็กประสบความสำเร็จ และมีความมั่นใจจากการได้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ดังนั้น จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองจะต้องแสดงออกถึงความเชื่อมั่นและยอมรับในตัวลูก และในขณะเดียวกัน ก็ควรถือโอกาสเรียนรู้วิธีการสร้างเสริมสุขภาพและความปลอดภัยไปพร้อมกับทุกก้าวของการเจริญเติบโตของลูกเช่นกัน

ตอนที่ 3.3 การดูแลเด็กด้านอุบัติเหตุ

การเล่น คือ การเรียนรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับเด็ก “สนามเด็กเล่น” คือสถานที่ที่สำคัญแห่งหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กไม่ว่าจะเป็นสนามเด็กเล่นที่อยู่ในสวนสาธารณะ ตามรั้วโรงเรียนหรือตามห้างสรรพสินค้าก็ตาม ด้วยรูปแบบอันหลากหลายของเครื่องเล่นล้วนส่งผลดีต่อพัฒนาการของเด็กหากแต่ว่าสิ่งที่เป็นผลดีที่สุดในการเล่นในสนามเด็กเล่นก็คือ การได้วิ่งเล่นได้ปีนป่ายเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ ในสนามเด็กเล่นนั่นเอง

สนามเด็กเล่น สถานที่เล็กๆ ที่บรรดาเด็กๆ ได้เล่นกันอย่างสนุกสนาน เต็มเปี่ยมไปด้วยรอยยิ้มนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กๆ แล้วยังสามารถที่จะนำมาภัยมาสู่บุตรหลานของเราได้ในหลายครั้งเรามักจะได้ข่าวเด็กประสบอุบัติเหตุจากเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นบางคนแค่บาดเจ็บเล็กน้อย แต่ก็มีเด็กบางคนโชคร้ายบาดเจ็บสาหัสและบางรายถึงกับเสียชีวิตทั้งนี้ ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็กภาควิชากุมารเวชศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีได้มีการออกมาตรฐานข้อกำหนดของอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามวัสดุการเลือกใช้ การจัดเตรียมพื้นสนามเด็กเล่น และรายละเอียดย่อยของอุปกรณ์ปีนป่ายอุปกรณ์เคลื่อนไหวชิงช้า กระดานลื่น และเครื่องเล่นชุด รวมทั้งแนวของการติดตั้งตรวจสอบ บำรุงรักษา และผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นไว้เบื้องต้นเพื่อเป็นข้อกำหนดให้ยึดปฏิบัติกันแต่ก็ยังมีสนามเด็กเล่นหลายแห่งยังไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร

ดังนั้นผู้ปกครองอย่างเราควรมีวิธีป้องกันและดูแลลูกหลานของเราให้เล่นสนุกอย่างปลอดภัยกันโดยมีวิธีง่ายๆ แต่ได้ผลดังนี้

1. สังเกตดูว่าเครื่องเล่นเหล่านั้นปลอดภัยหรือไม่ก่อนอื่นต้องดูที่ความแข็งแรงของเครื่องเล่นโดยเครื่องเล่นที่ดีต้องไม่ชำรุดเสียหายอุปกรณ์ทุกชิ้นต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานความแข็งแรงในการยึดหรือฝังฐานของเครื่องเล่นสนามถือเป็นหัวใจสำคัญในการติดตั้งเครื่องเล่นสนามแต่ละชนิดจะถูกออกแบบฐานรากที่มีขนาดความลึกที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับน้ำหนักและแรงที่กระทำในเครื่องเล่นสนามนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เครื่องเล่นเอนล้มลงมาทับเด็กได้

2. ระยะความสูงจากพื้นสนามถึงพื้นยกระดับของเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นไม่ควรสูงเกิน 1.20 – 1.80 เมตร แต่ถ้าเครื่องเล่นที่มีความสูงเกินกว่า 50 – 70 เซนติเมตรจะต้องมีราวกันตกหรือผนังกันตก เพื่อป้องกันการบาดเจ็บจากการตกและก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่รุนแรง

3. พวงเครื่องเล่นที่ออกแบบให้มีลักษณะเป็นรูหรือเป็นช่องจะต้องเล็กเกินกว่าศีรษะของเด็กจะลอดเข้าไปหรือใหญ่พอที่ศีรษะเด็กไม่เข้าไปติดค้างอยู่ รวมทั้งช่องรูต่าง ๆ ต้องมีขนาดที่สามารถป้องกันนิ้วเด็กไม่ให้เข้าไปติดด้วย เพราะเด็กในวัยนี้ชอบสำรวจจอมชนบางคนอดใจไม่ได้ที่จะแหงนนิ้วเข้าไปตามรูตามช่องต่างๆ และพื้นที่เดินจะต้องมีขนาดช่องว่างที่สามารถป้องกันไม่ให้เท้าหรือขาเข้าไปติดได้เล่นกันทั้งนี้ อุปกรณ์เครื่องเล่นแต่ละอัน ควรมีระยะห่างในการติดตั้งพอสมควร ไม่แออัดเพื่อหลีกเลี่ยงการชนกันหรือกระแทกกันของเด็กเวลาเล่น

4. อุปกรณ์เคลื่อนไหวอย่างชิงช้าจะต้องทำด้วยวัสดุที่แข็ง ป้องกันการกระแทกได้ดีสีที่ทาต้องไม่หลุดลอกติดมือ รวมทั้งไม่เป็นสนิมอีกด้วยขนาดจากนิ้ววัสดุที่ใช้ต้องไม่เป็นพิษและมีสารโลหะหนักเจือปนไม่เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในของเล่นนอติที่ใช้ในการยึดเครื่องเล่นสนามเช่นกัน ควรเป็นระบบกันคลายและต้องออกแบบให้ซ่อนหัวนอต หรือปลายตัดหัวนอต

5. พื้นสนามเด็กเล่นที่ดี ต้องประกอบด้วยวัสดุที่อ่อนนิ่ม ดูดซับพลังงานได้ซึ่งพื้นสนามที่ดีควรปูลาดด้วยทรายหนาไม่ต่ำกว่า 20 เซนติเมตรซึ่งอาจจะมากกว่านั้นได้แล้วแต่ระดับความสูงของเครื่องเล่นหรือพื้นสนามอาจทำได้ด้วยยางสังเคราะห์ เวลาเด็กหกล้มหรือตกลงจากเครื่องเล่นจะได้ไม่บาดเจ็บมากจนเกินไป

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กในปัจจุบัน

เด็กตกตึก

โลกยุคข่าวสารข้อมูลอย่างทุกวันนี้ ทุกครั้งที่เปิดอินเทอร์เน็ตสายตาก็มักจะไปจับจ้องที่ตัวเลขและสถิติที่มีอยู่อย่างมากมายจนลานตาไปหมดแล้ววันนี้ก็ได้ไปเจอสถิติจากเครือข่าย(26รพ.)ฝ่ายระวังการบาดเจ็บฯ ที่ระบุว่า...ปี2546 มีคนไทยได้รับบาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มถึง 20,002 คน และ ตาย 652 คน ถัดมาอีก 1ปีคือปี 2547 ยอดผู้บาดเจ็บก็เพิ่มขึ้นเป็น 21,524 และ ตาย 685 คนโดยตัวเลขผู้ที่บาดเจ็บสูงสุดคือ 5 - 15 ปี และผู้ใหญ่ในวัย 60 ขึ้นไป

1.เด็กถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่พ่อแม่ต่างออกทำงานด้วยกันทั้งคู่ด้วยลักษณะครอบครัวเดี่ยวที่ห่างเหินจากปู่ ย่า ตา ยายและที่สำคัญก็คือความไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กในวัยที่เสี่ยงเกินไปหากจะปล่อยให้อยู่คนเดียวโดยลำพังหลายรายที่ลูกไว้ ในขณะที่เขาหลับหรือกำลังเผลอพอรู้สึกตัวก็ร้องไห้จ้าตกใจกลัวและหาพ่อแม่ให้จ้ลละหวั่นประตูก็โดนล๊อคจากภายนอก ทางเดียวก็คือหน้าต่างด้วยวัยเพียงเท่านี้การได้ชะโงกหน้าต่างไปมองพ่อแม่ที่หายไป ก็น่าจะทำให้หายขวัญเสียแล้วก็น่าแปลกใจที่แทบทุกรายมักจะตั้งเฟอร์นิเจอร์ (โซฟา , โต๊ะ)ไว้ติดหน้าต่างโดยประเมินฝีมือการ “ป็น”ของลูกต่ำกว่าความเป็นจริง เช่นในรายที่ตกตึกชั้น 10 เด็กถึงกับป็นขึ้นไปยืนบนลำโพงวิทยุ (มีรอยเท้าเด็กปรากฏอยู่)ที่วางอยู่บนโต๊ะที่ตั้งติดหน้าต่าง ส่วนลักษณะหน้าต่างก็มักจะเป็นบานเลื่อนที่ผลักออกได้โดยง่าย และไร้ลูกกรงเหล็กตัด(ซึ่งก็คงเป็นข้อถกเถียงกันต่อไปว่าไอ้เจ้าเหล็กตัดควรจะมี

2.คลาดสายตาจากเด็ก เด็กยิ่งเล็กเท่าใดก็ยิ่งห้ามให้คลาดสายตานั้นน่าจะเป็นคติประจำใจในการดูแลเด็กกรณีแม่ที่ชายของเพลินจนเผลอปล่อยให้ลูก 2 ขวบวิ่งเล่นในห้าง(ที่มักเน้นที่ความหรูหรามากกว่าความปลอดภัย)จนลอดลูกกรงดึงลงมาจากชั้น 3เช่นเดียวกับรายคุณยายที่นั่งทานข้าวกับคุณป้า ในขณะที่หลานวัย 3 ขวบเดินไปป็นโซฟาแล้วก็ร่วงลงไปจากหน้าต่างชั้น 21การคลาดสายตาจากเด็กได้ทำให้พ่อแม่ต้องประสบกับความสูญเสียมานักแล้วไม่เฉพาะแต่ตกตึกตกเตียงขณะไปหยิบแปรงหรือสีระของลูกที่มลงไปในอ่างอาบน้ำ ขณะที่พี่เลี้ยงเดินไปรับโทรศัพท์หรือลูกลุกขึ้นยืนบนรถเข็นเด็กแล้วตกกระแทกพื้น ขณะที่พ่อแม่ไปหยิบขวดนม

3.ไม่เข้าใจพัฒนาการทางกายของเด็ก เด็กทารกนั้นมีพลังในการถีบ,การเดิน และการพลิกตัวอย่างที่พ่อแม่อาจคาดไม่ถึงถึงเด็กวัย 6 เดือนจะคว่ำและหงายได้แล้วจึงไม่เหมาะแนถ้าเราจะปล่อยให้เขากลิ่งไปกลิ้งมาเช่นนั้น อยู่บนเตียงโดยไม่มีใครดูแลหลายคนไม่เข้าใจแต่มีอีกหลายคนก็ไม่ยอมรับความจริง ซ้ำยังเข้าข้างตนเองอีกว่า “ไม่เป็นไรหรอกน่า...แค่แป็บเดียว” ดังนั้นจึงมักเกิดกรณีที่ปล่อยเด็กทารกไว้บนโต๊ะ, บนเตียง, บนบันไดโดยลำพังหรือทิ้งเด็กให้อยู่ในบ้าน,ในห้องพักเพียงคนเดียว เด็กวัย 7 เดือน จะคืบได้ ... 9 เดือนคลานได้ ...11 เดือนตั้งไข่และ 1ขวบก็เดินได้ทั้งหมดนี้คือพัฒนาการของลูกที่นายินดีจึงควรเปิดโอกาสให้เขาใช้ศักยภาพนั้นให้เต็มที่ โดยพิจารณาให้เหมาะสม (เช่นเด็กเล็กยังไม่เหมาะกับการสอนข้ามถนน หรือปีนป่ายเครื่องเล่นสูงๆ)และที่สำคัญก็คือ ...ห้ามคลาดสายตาจากลูกอย่างเด็ดขาด

4.ไม่ได้คำนึงถึงจุดเสี่ยง การป้องกันโดยสิ้นเชิง ...คู่รักมักจะรู้สึกว่ ชีวิตครอบครัวสมบูรณ์ขึ้นเมื่อเขามีลูก และรู้สึกภูมิใจที่ได้เปลี่ยนสถานะเป็นคุณพ่อคุณแม่แต่คุณพ่อคุณแม่หลายคนกลับไม่ยอมเปลี่ยนแปลงใดๆโดยเฉพาะยังเคยชินกับสภาพแวดล้อมเดิมๆทั้งๆที่ลัวแล้วแต่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของลูกลองคิดภาพพ่อแม่ที่อุ้มลูกน้อยหรือลูกที่คลานหรือเดินเตาะเตาะได้แล้วแต่...พื้นบ้านมักจะเปียกน้ำ ...พื้นห้องครัวลื่นจากคราบน้ำมันเสมอ...บันไดก็ยั้งวางของระเกะระกะ...ซึ่งตรงตรงราวบันไดก็ช่างวางจนลูกอาจร่วงลงไปเมื่อใดก็ได้...ไม่มีการทำที่กันทางขึ้นและทางลง (โดยให้เปิดได้ทางเดียว)ทั้งที่ลูกยังอยู่ในวัยหัดคลานหรือหัดเดิน...ประตูทางออกไประเบียงมักจะเปิดอ้าซ่าไว้เสมอ...เช่นเดียวกับหน้าต่างที่เด็กจะปีนเล่นได้เสมอเพราะมีตัวช่วย (โซฟา, โต๊ะ, เก้าอี้)ที่ตั้งไว้ชิดติดกำแพงใต้หน้าต่าง

เด็กจมน้ำ

จมน้ำเป็นเหตุการตายในเด็กไทย เด็กไทย 0-17 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำปีละ 1624 ราย คิดเป็นอัตราการตาย 8.7/100000 ต่อปี หรือร้อยละ 27 ของการตายจากการบาดเจ็บ กลุ่มทารกและกลุ่มวัยรุ่น (อายุมากกว่า 10 ปี) เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงน้อยกว่ากลุ่ม 1-10 ปี พบว่ากลุ่มเด็ก 1-4 ปี มีอัตราการตายจากการจมน้ำสูงถึง 12.9/100000 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 53 ของการตายจากการบาดเจ็บ และกลุ่มเด็ก 5-9 ปี มีอัตราการตายจากการจมน้ำ 12/100000 ต่อปี หรือร้อยละ 56 ของการตายจากการบาดเจ็บทั้งหมด

ปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัวและผู้ดูแล (สิ่งแวดล้อมเชิงสังคม):

พ่อแม่จบชั้นประถมศึกษา รายได้น้อยกว่า 6000 บาทต่อเดือน ครอบครัวหย่าร้าง การศึกษาการจมน้ำในเด็กที่มีภูมิลาเนาในกรุงเทพมหานครและเสียชีวิตจากการจมน้ำในกรุงเทพมหานครพบว่า รายได้ครอบครัว การหย่าร้างของพ่อแม่ การศึกษาของผู้ปกครองครอบครัว และการศึกษาของผู้เลี้ยงดูหลัก อาจมีความเกี่ยวข้อง กล่าวคือ ร้อยละ 41 ของเด็กจมน้ำเสียชีวิตอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 10 000 บาท (ค่าเฉลี่ยรายได้ครอบครัวใน กทม.เท่ากับ) ร้อยละ 24 ของเด็กจมน้ำเสียชีวิตอยู่ในครอบครัวที่หย่าร้าง (ค่าเฉลี่ยของครอบครัวที่หย่าร้างใน กทม.เท่ากับร้อยละ) ร้อยละ 41 ของเด็กจมน้ำเสียชีวิตอยู่ในครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาน้อยกว่า 6 ปี ร้อยละ 44 ของเด็กจมน้ำเสียชีวิตมีผู้เลี้ยงดูหลักที่มีการศึกษาน้อยกว่า 6 ปี (ค่าเฉลี่ยการศึกษาของคนอายุมากกว่า 15 ปี ใน กทม. เท่ากับ 11.9 ปี)

การศึกษาในสวนภูมิภาคพบว่า ร้อยละ 65 อยู่ในครอบครัวมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49 บิตามีรายน่อยกว่า 6,000 บาท/เดือน ร้อยละ 22อยู่ในครอบครัวหย่าร้างหรือแยกทางร้อยละ 35 ผู้ดูแลหลักเป็นปู่ ย่า ตา ยายหรือญาติอื่นๆ ของพ่อแม่

ตอนที่ 3.4

การดูแลเด็กด้านการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาล หมายถึง การให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือเจ็บป่วยกระทันหัน สถานที่เกิดเหตุ ให้พ้นอันตราย ก่อนที่จะส่งไปให้แพทย์รักษาต่อไปโดยใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือเท่าที่หาได้ในขณะนั้น

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นในเด็ก

เด็กที่มีคุณภาพยอมเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเด็กไทยที่พึงประสงค์คือเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูให้เติบโตแข็งแรงมีเชาวน์ปัญญาเก่งดีและมีสุขพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อเติบโตเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าแต่หากเด็กมีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุก็ส่งผลตรงต่อการมีพัฒนาการทางร่างกายจิตใจสังคมที่ชะลอลตัวและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยพัฒนาไปได้แต่อาจล่าช้าได้

หลักทั่วไปในการปฐมพยาบาล

1. ผู้ทำการปฐมพยาบาลต้องมีสติไม่ตื่นเต้นตกใจหรือหวาดกลัวสิ่งทีพบจนทำอะไรไม่ถูก
2. ห้ามไม่ให้คนมุงล้อมเด็กเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกและทำการพยาบาลได้สะดวก
3. สังเกตอาการของเด็กสังเกตชีพจรการหายใจตลอดเวลาหากจำเป็นต้องผายปอดหรือปั๊มหัวใจ
4. ทำการปฐมพยาบาลตามอาการที่เกิดขึ้นทีโดยใช้วัสดุเท่าทีจะหาได้รอบๆบริเวณทีเกิดเหตุ

5. หลังจากการปฐมพยาบาลแล้วรีบนำเด็กส่งโรงพยาบาลโดยการเคลื่อนย้ายเด็กต้องทำอย่างถูกวิธีเพื่อป้องกันอาการบาดเจ็บที่จะเพิ่มมากขึ้นแทนที่จะลดทอนใส่เครื่องมือการปฐมพยาบาลที่บ้านควรมีกล่องปฐมพยาบาลเตรียมพร้อมไว้เวลาที่เด็กเกิดอุบัติเหตุจะได้นำมาใช้ทันทีที่กล่องนี้ทำงานง่ายจากกล่องใส่รองเท้าใหม่ๆที่ซื้อจากร้านเอารองเท้าใส่ส่วนกล่องใส่เครื่องมือเวชภัณฑ์ต่างๆในการปฐมพยาบาลได้อย่างสบายหรือจะเป็นพวกกล่องพลาสติกอย่างกล่องไอศกรีมขนาดบรรจุไอศกรีม 2 ลิตรเป็นขนาดที่พอดีควรเก็บกล่องปฐมพยาบาลให้พ้นมือเด็ก แต่ง่ายต่อการหยิบใช้สิ่งที่ควรใส่กล่องไว้ดังนี้

1. ผ้ากอสและสำลีที่ฆ่าเชื้อโรคเรียบร้อยแล้วพร้อมทั้งพลาสติกและผ้าพันแผล
2. พลาสติกขนาดใหญ่และเล็ก
3. ผ้ายัดขนาดต่างๆสัก 3-4 ม้วน
4. เข็มกลัดซ่อนปลาย
5. ยาฆ่าเชื้อและยาใส่แผลสด (ควรให้เภสัชกรแนะนำชนิดใช้กับเด็ก)
6. กรรไกรปากคิปลายแหลมและปลายมนแบบมีเขี้ยวและไม่มีเขี้ยว
7. ยาแก้ปวดลดไข้เช่นพาราเซตามอน
8. ม้วนผ้าขนาดเล็ก
9. เทอร์โมมิเตอร์
10. ผ้าฝ้ายสีเหลี่ยมขนาด 1x1 เมตร
11. ครีมหั้บทาแมลงกัดต่อย

ประเภทของการปฐมพยาบาลที่สำคัญๆ มีดังนี้

บาดแผล

เด็กอาจจะเกิดบาดแผลจากการหกล้มแผลถลอกเล็กน้อยไปจนถึงบาดแผลที่ใหญ่ที่เกิดจากของมีคมทำให้เลือดออกมากจึงควรปฐมพยาบาลตามลักษณะของบาดแผลดังนี้

1. แผลถลอกมีเศษหินดินติดอยู่ให้ชะล้างทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำสะอาดแลสบู่ทาลายรักษาแผลสดเช่นโพวิดีน (Povidine) หรือใส่ยาแดงแล้วปิดแผลด้วยผ้าขาวสะอาดหรือผ้ากอสที่ฆ่าเชื้อแล้วถ้าแผลเป็นแผลตื้นๆมีเลือดตื้นๆมีเลือดซิบๆเท่านั้นทายาแล้วไม่ต้องปิดแผล

2. แผลถูกแทงเช่นไม้เสียบลูกชิ้นแทงหรือเหล็กแหลมแทงถ้าแทงเพียงตื้นๆและไม่เป็นไม้เล็กๆให้ดึงออกแล้วห้ามเลือดเมื่อเลือดหยุดใช้ยาใส่แผลเหมือนแผลถลอกถ้าไม้ที่แทงเป็นไม้ที่ค่อนข้างใหญ่และแทงเข้าลึกห้ามดึงไม้ออกให้รีบนำเด็กส่งโรงพยาบาลทันทีโดยไม่ให้แผลถูกกระทบไม้ฝังลึกเข้าไปอีก

3. แผลแตกเช่นหกล้มหัวแตกชนกันหัวแตกให้ห้ามเลือดขณะที่กดแผลห้ามเลือดขณะที่กดแผลห้ามเลือดให้นำเด็กส่งโรงพยาบาลไปพร้อมๆกันเพื่อเย็บแผล

4. แผลถูกของมีคมบาดเช่นมีดบาดของเล่นแตกบาดโดยมากมักจะมีเลือดออกต้องห้ามเลือดก่อนเช่นกันถ้าเป็นแผลเล็กๆและของที่บาดไม่สกปรกไม่จำเป็นต้องนำเด็กส่งโรงพยาบาลเพียงใส่ยาเหมือนแผลถลอกแต่ถ้าเป็นแผลใหญ่เมื่อห้ามเลือดแล้วต้องนำเด็กส่งโรงพยาบาลเพราะอาจจะต้องเย็บแผลแผลที่สกปรกมากต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักบาดแผลบริเวณมือแขนเท้าจะหยุดได้เร็วขึ้นถ้ายกส่วนนั้นสูงๆเลือดจะไหลไปส่วนนั้นน้อยลงในกรณีที่เป็นแผลใหญ่เลือดออกมากใช้วิธีกดห้ามไม่ให้ผลให้ใช้วิธีรัดส่วนเหนือของแผลด้วยผ้าแล้วใช้ไม้สอดเข้าไปในแผลนั้นพร้อมกับหมุนไม้ไปทางเดียวกันจนแน่นการห้ามเลือดโดยวิธีนี้จะเป็นการปิดกั้นไม่ให้เลือดไหลผ่านบริเวณที่มีบาดแผลทำให้เลือดหยุดไหลแต่จำเป็นต้องคลายเชือกหรือฝ้านั้นออกเป็นระยะเพื่อป้องกันเนื้อเยื่อของอวัยวะส่วนปลายตายจากการขาดเลือดมาเลี้ยงนานเกินไปดังนั้นจึงให้รัดแน่นนาน 5 นาทีคลายออก 1 นาทีสลับกันไปเรื่อยๆในเวลาเดียวกันควรรีบนำเด็กส่งโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์ทำการเย็บแผลเพื่อห้ามเลือดต่อไป

หัวโนหรือเลือดฟกซ้ำ

เมื่อเด็กหกล้มหรือวิ่งชนกันหรือชนวัตถุที่เป็นของแข็งส่วนที่ถูกกระทบกระเทือนก็อาจจะเกิดห้อเลือดเขียวซ้ำหรือบวมขึ้นมารวมกับอาการปวดทั้งนี้เนื่องจากการฉีกขาดของเส้นเลือดใต้ผิวหนังในบริเวณนั้น อาการปวดบวมเขียวซ้ำจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณเลือดที่ออกใต้ผิวหนังการปฐมพยาบาลควรทำดังนี้

1. ในระยะแรกให้ประคบด้วยความเย็นโดยอาจจะใช้ถุงพลาสติกใส่น้ำแข็งหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีชื่อว่า cold-hot pack เป็นถุงใช้ได้ทั้งร้อนและเย็น (เวลาไม่ใช้จะเก็บในช่องแช่แข็ง) ประคบเส้นเลือดบริเวณนั้นจะหดตัวทำให้เลือดนั้นหยุดไหลห้ามนวดคลึงเพราะจะทำให้เลือดที่ออกใต้ผิวหนังยิ่งออกมากขึ้น

2. ห้ามใช้ยาหม่องหรือของร้อนอื่นๆทาบริเวณที่โนเพราะแทนที่จะหายโนความร้อนของยาหม่องจะยิ่งทำให้ปวดร้อนเลือดมาครั้งร้อนอยู่ที่บริเวณแผลบางครั้งจะเห็นแผลแดงเข้ามาขึ้น

3. หลังจากประคบเย็นแล้ว 24 ชั่วโมงจึงเริ่มประคบด้วยความร้อนโดยการใช้ถุงน้ำอุ่นขวดใส่น้ำอุ่นหรือใช้โพลีพลิงอิงไฟให้อุ่นๆพันหรือวางนาบไว้ที่แผลเพื่อให้เลือดที่ออกถูกดูดซึมกลับเข้าเส้นเลือดเร็วขึ้นช่วยลดอาการปวดในบริเวณนั้นหรืออาจจะใช้ยาหม่องทาให้ผลดีเช่นเดียวกันข้อควรระวังก็คือความร้อนที่นำมาประคบให้เด็กนั้นต้องไม่ร้อนเกินไปจนทำอันตรายต่อผิวหนังทำให้เด็กเกิดแผลพุพองขึ้นไฟไหม้ของร้อนลวกอุบัติเหตุจากไฟไหม้มน้ำร้อนลวกนำน้ำร้อนลวกมักพบได้กับเด็กทุกช่วงวัยเมื่อเกิดบาดแผลให้ใช้น้ำปาลายาสีฟันหรือยาหม่องทาเพราะจะทำให้เกิดแผลติดเชื้อได้และต้องรีบให้การช่วยเหลือทันทีดังนี้

- ถ้าเด็กถูกไฟและมีไฟติดที่เสื้อผ้ารีบรูดน้ำไปบนตัวเด็กเพื่อดับไฟถ้าไม่มีน้ำใช้ผ้าไฟเพื่อให้ไฟจากเสื้อผ้าดับหรือหาผ้าหนามาห่อหุ้มเด็กหลังจากไฟดับแล้วฉีกเสื้อผ้าออกเพื่อดูบาดแผล

- ถ้าเกิดบาดแผลมีบริเวณกว้างหลังจากรดน้ำเย็นๆแล้วใช้ผ้าสะอาดรีบซับให้แห้งแล้วนำผ้าสะอาดห่อเด็กรีบนำส่งโรงพยาบาลถ้าในเด็กที่มีอายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไปจะใช้การประเมินบริเวณผิวหนังที่ถูกไฟไหม้ของร้อนลวกนิยมใช้หลักกฎเลขเก้า (The Rule of Nines)(Jean W.S. and JANE C. O'Brien, 2006 : 182) เพื่อประเมินแบบเร่งด่วนว่ามีภาวะของการช็อคจากการเสียน้ำในหลอดเลือด(Hypovolumic Shock) กฎเลขเก้าประกอบด้วยการให้คะแนนบริเวณของผิวหนังที่สูญเสียน้ำเมื่อผิวหนังชั้นนอกถูกทำลายรวมเปอร์เซ็นต์บาดแผลที่ได้รับและสูญเสียและช็อครวมพื้นที่บาดเจ็บได้ 100 เปอร์เซ็นต์

ข้อแพลง

เด็กๆ ที่เล่นซุกซนหกล้มหรือตกจากเครื่องเล่นซอเข้าข้อเข้าอาจจะแพลงหรือเด็กเอามือลงยันพื้นข้อมืออาจจะแพลงได้การแพลงคือการที่เนื้อเยื่อกล้ามเนื้อเอ็นและเลือดรอบๆข้อได้รับการบาดเจ็บอาการแพลงจะหายช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการบาดเจ็บที่ได้รับเราจะทราบว่าเป็นเด็กข้อมือข้อเท้าส่วนอื่นๆมีอาการแพลงนั้นลองกดบริเวณที่ข้อแพลงเด็กจะร้องเจ็บและมองเห็นว่าบาดแผลนั้นบวมขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะการแพลงที่รุนแรงการปฐมพยาบาลเด็กที่ได้รับบาดเจ็บข้อแพลงทำดังนี้

1. ไม่เคลื่อนไหวข้อที่แพลงเช่นถ้าข้อเท้าแพลงห้ามเดินถ้าต้องการเคลื่อนย้ายเด็กเข้าที่ร่มควรรุ้มเด็ก

2. ใช้ความเย็นประคบบริเวณที่ได้รับบาดเจ็บที่ความเย็นจะช่วยให้อาการบวมยุบตัวลงเนื่องจากเมื่อข้อแพลงเส้นเลือดเล็กๆจำนวนมากรอบๆข้อจะแตกทำให้เลือดน้ำเหลืองไหลออกมาจากเส้นเลือดมาคั่งตามเนื้อเยื่อจึงเกิดการบวมความเย็นจะช่วยทำให้เส้นเลือดที่กำลังแตกหดตัวเลือดหรือน้ำเหลืองแข็งตัวข้อที่แพลงจะไม่บวมมากขึ้นและยังช่วยให้ปวดน้อยลง

3. ห้ามใช้น้ำอุ่นประคบข้อที่แพลงทันทีหรือประคบในวันแรกเพราะหากเส้นเลือดยังคงแตกและเลือดหรือน้ำเหลืองยังคงซึมออกมาความร้อนจะยิ่งทำให้ข้อบวมมากขึ้นและเด็กจะรู้สึกเจ็บปวดข้อมากขึ้นหลังจากประสบอุบัติเหตุอย่างน้อย 24 ชั่วโมงจึงใช้น้ำอุ่นประคบเพื่อให้เลือดมาเลี้ยงบริเวณที่ประคบมากขึ้นทำให้ก้อนเลือดที่แข็งตัวถูกละลายและดูดซึมกลับเร็วขึ้น

4. ยกข้อที่เพลงให้อยู่สูงเช่นข้อเท้าเพลงควรให้เด็กนั่งแล้วพาดเท้าบนเก้าอี้อีกตัวที่สูงกว่าไม่นั่งห้อยเท้าหรือนอนแล้วหาหมอนหรือผ้าห่มหนาๆมาพับหนุนเท้าให้สูงกว่าระดับตัวเด็กประมาณ 1 ฟุตหรือข้อมือเพลงให้ห้อยแขนข้างที่เพลงไว้ด้วยผ้าสามเหลี่ยมให้ปลายนิ้วสูงกว่าข้อศอกที่พับตั้งฉากประมาณ 4-5 นิ้ว การยกข้อที่เพลงให้สูงจะทำให้ข้อบวมน้อยลงเมื่อบวมน้อยลงก็จะปวดน้อยลงด้วย

กระดูกหัก

เด็กที่ตกจากที่สูงโดยมากมักจะกระดูกหักเราทราบว่าเป็นกระดูกหักโดยดูจากบาดแผลส่วนที่หักจะผิดรูปไปจากเดิมเช่นแขนหักแขนจะโค้งงอบิดเบี้ยวหรือคดออกไม่เหมือนแขนปกติและเด็กจะร้องเจ็บปวดมากมีอาการบวมแดงร้อนของผิวหนังหรือบริเวณนั้นอาจจะมีรอยเขียวช้ำร่วมด้วยอาจมีรอยบาดแผลและส่วนของกระดูกที่หักที่มโผล่ขึ้นมาจากบาดแผลนั้นก็ได้ในกรณีที่สงสัยว่ากระดูกหักก็ให้ปฏิบัติในการช่วยเหลือเช่นเดียว กับเมื่อปฏิบัติกับเด็กที่กระดูกหักทุกประการการปฐมพยาบาลทำได้ดังนี้

1. ห้ามเคลื่อนไหวบริเวณที่บาดเจ็บหรือเคลื่อนย้ายเด็ก

2. ทำการเข้าเฝือกชั่วคราวเพื่อช่วยให้ส่วนที่หักเคลื่อนไหวน้อยที่สุดซึ่งจะช่วยลดอาการเจ็บปวดและป้องกันความพิการที่อาจจะเกิดขึ้นการเข้าเฝือกชั่วคราวทำได้โดยใช้แผ่นไม้กิ่งไม้ชนิดยาสารพันครึ่งตามยาวหนังสือพิมพ์พับเป็นท่อนยาวหนาๆไม่บรรทัดหรือด้ามร่มวางแนบกับส่วนที่หักแล้วมัดด้วยเชือกให้แน่นหรืออาจใช้พันส่วนที่หักติดกับร่างกายก็ได้เช่นพันต้นแขนที่หักกับลำตัวแล้วใส่ผ้าคล้องแขนไว้หรือพันแขนข้างที่หักกับข้างที่ปกติเป็นต้น

3. นำเด็กส่งโรงพยาบาล

สิ่งแปลกปลอมเข้าอวัยวะต่างๆ

สิ่งแปลกปลอมเข้าจมูก สิ่งแปลกปลอมเข้าจมูกอาจทำให้เกิดอาการหายใจขัดหายใจไม่ออกได้การปฐมพยาบาล ปฏิบัติดังนี้

1. บอกให้เด็กอ้าปากหายใจทางปากแทนแต่ถ้าเป็นทารกและมองเห็นว่าสิ่งแปลกปลอมนั้นอยู่ลึกและปิดจมูกแน่นสังเกตการณ์หายใจรู้สึกขัดควรรีบนำส่งโรงพยาบาล

2. หยอดน้ำมันพืชเข้าไปในจมูกข้างที่มีสิ่งแปลกปลอมถ้าเป็นจำเมล็ดพืชจะช่วยไม่ให้เมล็ดพืชนั้นบวมปิดจมูกจนแน่นมากขึ้นถ้าเป็นพวกแมลงเข้าจมูกจะช่วยลดอาการปวดแสบปวดร้อนในจมูกและยังทำให้แมลงหยุดการเคลื่อนไหวได้ด้วยและอาจจะตาย

3. บอกให้เด็กที่สามารถสั่งมูกได้สั่งมูกเบาๆวิธีนี้สิ่งแปลกปลอมอาจจะหลุดออกมา แต่ถ้าเด็กเล็ก 2-4 ขวบไม่ควรใช้วิธีนี้เพราะแทนที่เด็กจะสั่งน้ำมูกออกกลับสูดลมเข้าไปทำให้สิ่งแปลกปลอมยิ่งเข้าไปลึก

4. ถ้าสิ่งแปลกปลอมเป็นพวกเศษผ้าเศษกระดาษอาจใช้ปากคีบปลายมนค่อยๆคีบออกมา

5. ถ้าสิ่งแปลกปลอมอยู่ลึกและเป็นจำพวกถั่วเมล็ดกลมผิวมันหรือลูกปัดห้ามคีบหรือเขี่ยออกเองเพราะจะยิ่งเป็นการดันให้เมล็ดพืชหรือลูกปัดกลิ้งเข้าไปลึกอีกควรพาเด็กไปพบแพทย์สิ่งแปลกปลอมเข้าหูมักพบบ่อยๆที่เด็กๆซุกซนเอาของใส่หูน้องหรือหูเพื่อนเช่นเศษกระดาษเศษผ้าเมล็ดถั่วเมล็ดผลไม้ลูกปัดกระดุมเม็ดเล็กๆแล้วติดค้างอยู่ข้างในควรปฐมพยาบาลดังนี้

5.1. ถ้าเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงปลายวัย 5-6 ขวบสามารถบอกให้เด็กอยู่นิ่งๆได้หรือทารกเราสามารถจับศีรษะให้อยู่นิ่งๆได้และของนั้นอยู่ตื้นมองเห็นและคีบออกได้ง่ายควรระวังพุดกับเด็กให้เข้าใจอย่าให้ตกใจแล้วค่อยๆใช้ปากคีบปลายมนคีบออกมาอย่ารีบร้อนเพราะของอาจจะยิ่งตกลึกลงเข้าไป

5.2. ถ้าเป็นเด็กเล็กที่ไม่ยอมนิ่งและไม่ยอมให้ปฐมพยาบาลหรือสิ่งแปลกปลอมนั้นอยู่ในหูลึกหรือไม่แน่ใจว่าจะคีบได้ควรพาไปพบแพทย์เพราะถ้ากระทบกระเทือนถึงเยื่อแก้วหูอาจหนวกได้และทางที่ดีอย่าให้เด็กกินอาหารก่อนไปเพื่อไว้กรณีที่ต้องล้างยาสลบเพื่อที่จะเอาของที่ติดอยู่ออกจะได้ทำได้ง่ายโดยไม่มี

อันตรายเพราะในการวางยาสลบถ้าทำหลังการกินอาหารเด็กอาจสำลักอาหารเข้าหลอดลมได้นอกจากนั้นเวลาเดินทางไปพบแพทย์ต้องระวังอย่าให้กระเทือนเพราะสิ่งแปลกปลอมนั้นจะกระเทือนเข้าไปในหูมากขึ้นได้

5.3. ถ้าเป็นแมลงเข้าหูต้องทำให้แมลงตายโดยใช้น้ำมันพืชเช่นน้ำมันมะกอกหรือน้ำมันพืชที่ใช้ประกอบอาหารหยอดเข้าไปในหูทิ้งไว้สักครู่เมื่อแมลงตายจะลอยขึ้นมาให้ตะแคงหูเพื่อให้แมลงและน้ำมันออกให้หมดแล้วใช้สำลีสะอาดเช็ดอีกครั้งถ้ามองเห็นแมลงอยู่ตื้นๆไม่ขยันทึบตันนิฐานว่าอาจตายอยู่ก่อนแล้วไม่จำเป็นต้องใช้น้ำมันหยอดใช้ไม้พันสำลีสะอาดเช็ดออกมา

สิ่งแปลกปลอมเข้าตา

สิ่งแปลกปลอมที่เข้าตาเด็กอาจจะเข้าไปอยู่ที่เปลือกตาล่างหรือเปลือกตาบนหรืออาจจะฝังอยู่ที่นัยน์ตาสิ่งแปลกปลอมเข้าตามักจะเป็นพวกเศษดินหินทรายที่เด็กชอบเล่นแล้วขว้างใส่กันบางครั้งอาจเกิดจากลมแรงพัดเอาสิ่งสกปรกเข้าตาเด็กถ้าเด็กเล็กมากไม่สามารถทำตามคำบอกได้ควรนำเด็กส่งจักษุแพทย์ให้เร็วที่สุดถ้าเด็กทำตามที่ได้บอกได้ทำการปฐมพยาบาลดังนี้

1. ใช้ยาล้างตาให้เด็กลืมตาในแก้วล้างตาเศษฝุ่นผงอาจจะหลุดออกมาได้

2. ถ้าสิ่งแปลกปลอมยังไม่ออกเด็กยังร้องเจ็บผู้ทำการปฐมพยาบาลต้องล้างมือให้สะอาดแล้วพลิกเปลือกตาบนหรือดึงเปลือกตาล่างดูว่าสิ่งแปลกปลอมอยู่ตำแหน่งใดถ้าอยู่ที่เปลือกตาล่างใช้ผ้าเช็ดหน้าสะอาดหรือสำลีสะอาดชุบน้ำสะอาดบิดให้แห้งค่อยๆเชี่ยออกอย่างเบาๆเมื่อถ้าสิ่งแปลกปลอมอยู่เปลือกตาบนให้เด็กกลอกนัยน์ตาลงจากนั้นใช้น้ำสะอาดค่อยๆรินผ่านสิ่งแปลกปลอมที่ติดอยู่ในเปลือกตาบนหรือจะใช้ผ้าเช็ดหน้าสะอาดหรือสำลีชุบน้ำสะอาดบิดให้แห้งเชี่ยวัตถุแปลกปลอมออก

3. ถ้าสิ่งแปลกปลอมยังไม่ออกไม่ควรพยายามเชี่ยสิ่งแปลกปลอมแรงๆเพื่อให้ออกเพราะจะเป็นอันตรายต่อเยื่อตาเยื่อตาอาจอักเสบแดงและติดเชื้อได้ควรปิดตาด้วยผ้ากอซหรือผ้าสะอาดอื่นๆแล้วรีบนำเด็กส่งจักษุแพทย์

4. ถ้าสิ่งแปลกปลอมที่เข้าตาเป็นพวกสารเคมีต้องรีบเบิกเปลือกตาบนและล่างให้เห็นนัยน์ตากว้างที่สุดแล้วรินน้ำสะอาดผ่านนัยน์ตาทันทีต้องรินผ่านนานๆประมาณ5นาทีเพื่อล้างสารเคมีออกให้หมดขณะที่รินน้ำควรระวังอย่าให้น้ำที่ไหลออกกระเด็นเข้าตาอีกข้างหนึ่งที่ไม่โดนสารเคมีควรให้เด็กนอนเอียงตาข้างที่โดนสารเคมีออกจากตัวเวลารินน้ำควรรินจากหัวตาไปหาหางตาจากนั้นใช้ผ้ากอซหรือผ้าเช็ดหน้าที่สะอาดพับปิดตาอย่างหลวมๆแล้วรีบนำเด็กส่งจักษุแพทย์

สิ่งแปลกปลอมติดคอ

ถ้าเป็นก้างปลาติดคอให้ใช้ข้าวปั้นเป็นก้อนขนาดพอคำให้เด็กกลืนควรทำซ้ำถ้ายังไม่ออกและเด็กร้องเจ็บหรือมองเห็นว่าเป็นก้างใหญ่ควรนำเด็กส่งโรงพยาบาลถ้าสิ่งแปลกปลอมนั้นเป็นวัตถุของแข็งเช่นเมล็ดผลไม้ต่างๆปฐมพยาบาลดังนี้

1. ถ้าเป็นทารกจับเท้าทั้งสองข้างของทารกห้อยศีรษะลงหรือจับทารกนอนคว่ำลงบนท้องแขนข้างหนึ่งให้มีรองอยู่ที่ส่วนศีรษะคอและหน้าอกของทารกลำตัวของทารกอยู่บนท้องแขนจับให้ศีรษะทารกอยู่ต่ำกว่าลำตัวใช้สันฝ่ามืออีกข้างหนึ่งกระแทกเร็วๆ4ครั้งติดต่อกันตรงบริเวณระหว่างสะบักทั้ง2ข้างทารกจะไอเอาสิ่งแปลกปลอมออกมาถ้ายังไม่ออกควรนำทารกส่งโรงพยาบาล

2. ถ้าเป็นเด็กวัยก่อนเรียนจับเด็กนั่งโดยใช้มือด้านหนึ่งพยุงหน้าอกของเด็กไว้โน้มศีรษะเด็กให้ต่ำกว่าหน้าอกหรืออยู่ในระดับเดียวกับหน้าอกใช้ฝ่ามืออีกข้างกระแทกเร็วๆ4 ครั้ง ติดต่อกันค่อนข้างแรงตรงบริเวณระหว่างสะบักทั้ง 2 ข้างเพื่อให้สิ่งที่ติดอยู่หลุดออกมาถ้ายังไม่หลุดควรกระแทกซ้ำถ้ายังไม่ออกควรนำเด็กส่งโรงพยาบาล

กลิ่นและดมสารพิษ

การได้รับสารพิษในเด็กมักมีแหล่งที่มาจากการใช้สิ่งของอุปโภคบริโภคที่มีอยู่ในครอบครัวเช่น ยาของผู้ใหญ่น้ำยาทำความสะอาดเครื่องสำอางผู้ใหญ่สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Karen J.M. 2006 :204) มีเด็กจำนวนมากที่กลิ่นกินสารพิษหรือดมสารพิษจนเกิดอันตรายต่อร่างกายบิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กจึงควรศึกษาการปฐมพยาบาลอุบัติเหตุที่เกิดจากการกลิ่นหรือดมสารพิษถ้าเด็กกลิ่นพวกแกลกเกอร์ทินเนอร์ยาขัดพื้นน้ำยาเช็ดเฟอร์นิเจอร์ยาขัดห้องน้ำน้ำยาขัดรองเท้าหรือสารที่เป็นกรดต่างและสารประกอบปิโตรเลียมอื่นๆห้ามทำให้เด็กอาเจียนเด็ดขาดเพราะสารเคมีเหล่านี้ อาจหลุดเข้าไปในหลอมลมและปอดทำให้เกิดหลอดลมและปอดอักเสบได้และการอาเจียนออกมา

เป็นการทำให้สารเคมีที่เป็นอันตรายเหล่านี้ผ่านทำลายเยื่อหลอดอาหารลำคอปากอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะออกจากร่างกายการปฐมพยาบาลมีคำแนะนำดังนี้

1. ถ้าเด็กยังรู้สึกตัวดีให้เด็กดื่มนม 1-2 แก้วเพื่อเป็นการเจือจางสารพิษถ้าหามไม่ได้ในขณะนั้นให้ดื่มน้ำแทน

2. นำเด็กส่งโรงพยาบาลทันทีพร้อมขวดสารพิษที่เด็กกลิ่นเข้าไป

3. ถ้าเด็กกลิ่นสารพิษพวกน้ำหอมยาทาเล็บผงซักฟอกน้ำยาปรับผ้านุ่มดีทียาเบื่อหนูยากำจัดแมลงสาบหรืออื่นๆที่ไม่ใช่สารเคมีพวกกรดต่างหรือสารประกอบปิโตรเลียมให้เด็กดื่มนมหรือน้ำ 1-2 แก้วเพื่อเจือจางสารพิษเช่นกันจากนั้นทำให้เด็กอาเจียนโดยการใช้นิ้วสะอาดล้วงคอเข้าไปลึกๆเพื่อกระตุ้นให้เด็กอาเจียน

4. นำเด็กส่งโรงพยาบาลพร้อมขวดสารพิษที่เด็กกลิ่นเข้าไป

5. ถ้าเด็กดมสารพิษเข้าไปเต็มที่จนรู้สึกหายใจติดขัดไอปวดศีรษะคลื่นไส้อาเจียนงุนและชักกระตุ้นนำเด็กออกจากแหล่งที่มีสารพิษให้อยู่ในที่ที่อากาศถ่ายเทได้ดีมีลมพัดผ่านถ้าเด็กหมดสติเนื่องจากอากาศไม่เพียงพอหลังจากนำเด็กออกมาอยู่ในที่อากาศถ่ายเทแล้วปลดเสื้อผ้าออกให้หลวมหากเด็กหนาวสั่นต้องหาผ้าห่มคลุมให้ให้เด็กนอนตะแคงสังเกตการณ์หายใจหากเด็กหยุดหายใจต้องรีบช่วยหายใจโดยการเป่าปากทันที

เลือดกำเดาไหล

เลือดกำเดาไหลพบบ่อยในเด็กวัยก่อนเรียนเนื่องจากเด็กชอบวิ่งเล่นบางครั้งอาจชนกันเองหรือชนวัตถุที่มีเนื้อแข็งทำให้บริเวณจมูกได้รับแรงกระแทกอย่างแรงทำให้เส้นเลือดฝอยในจมูกแตกเลือดจึงไหลออกมาเลือดกำเดาที่ไหลมักจะออกมาจากจมูกข้างใดข้างหนึ่งเท่านั้นตรงตำแหน่งของเส้นเลือดฝอยซึ่งอยู่ใกล้กับผิวเยื่อจมูกด้านในและตรงผนังกันจมูกทั้งสองข้างตอนปลายจมูกควรทำการปฐมพยาบาลดังนี้

1. ให้เด็กก้มหน้าลงท่าก้มหน้านั้นจะให้เด็กยืนหรือนั่งก็ได้แต่ห้ามนอนเพราะการนอนทำให้เลือดไหลลงคอได้ถ้าหากงดยหน้าเลือดที่ออกมาจะไหลเข้าไปในปากได้ง่ายขึ้นทำให้หายใจลำบากและอาจทำให้เด็กอาเจียนออกมาภายหลังได้

2. ใช้นิ้วกดจมูกด้านที่เลือดออกแล้วใช้ความเย็นประคบบริเวณตั้งจมูกสัก 1-2 นาที

3. ถ้าเลือดยังไม่หยุดไหลใช้ผ้ากอซหรือผ้านุ่มๆสะอาดๆห้ามใช้สำลีหรือกระดาษชำระผ้าที่หาง่ายที่สุดคือผ้าเช็ดหน้าเนื้อบางๆนุ่มๆที่ซักเรียบร้อยแล้วสอดเข้าไปในรูจมูกข้างที่เลือดออกค่อยๆสอดเข้าไปให้แน่นเหลือชายผ้าไว้เพื่อจะดึงต่อการดึงออกทิ้งไว้สักครู่ใหญ่สังเกตดูว่าเลือดไม่ออกมาซึมผ้าแปลว่าเลือดหยุดไหลแล้วจึงค่อยๆดึงผ้าออก

4. บอกเด็กไม่ให้แคะแคะหรือปีบจมูกเล่น

5. ถ้าเลือดกำเดาไม่หยุดไหลหรือหยุดไหลไปแล้วครึ่งชั่วโมงยังไหลออกมาอีกควรพาเด็กไปพบ

แพทย์

คนและสัตว์กัด

คนกัดบ่อยครั้งที่เด็กๆเล่นด้วยกันแล้วเกิดมันเขี้ยวกัดกันหรือกัดด้วยความโกรธความไม่พอใจจนเกิดแผลเลือดออกหรือที่อาจหมั่นไส้หนังอาจฉาน้องเลยแอบกัดน้องวัยทารกตอนที่มารดาไม่อยู่โดยทั่วไปฟันของเด็กจะมีเชื้อโรคอยู่จำนวนมากเหมือนผู้ใหญ่และเชื้อโรคนี้เองเป็นสาเหตุทำให้เกิดการอักเสบในบริเวณที่ถูกกัดได้จึงไม่ควรปล่อยทิ้งไว้จำเป็นต้องมีการปฐมพยาบาลดังนี้

1. พาเด็กไปล้างแผลทันทีโดยเปิดน้ำประปาให้ไหลผ่านแผลแล้วฟอกด้วยสบู่ให้สะอาดซับให้แห้งด้วยผ้าสะอาด

2. ถ้ามีเลือดออกซิบๆใช้ยาแดงทาแต่ถ้าบาดแผลลึกมากมีเลือดออกมากควรห้ามเลือดแล้วนำเด็กส่งโรงพยาบาลสุนัขแมวกัด สุนัขแมวหรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆเช่นกระรอกกระต่ายลิงนอกจากฟันปากจะสกปรก มีเชื้อโรคอยู่มากมายหลายชนิดในน้ำลายยังอาจมีเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าหรือที่เรียกว่าโรคกลัวน้ำเด็กที่ถูกสัตว์เหล่านี้กัดยังอาจจะได้รับเชื้อบาดทะยักอีกด้วยเมื่อเด็กถูกกัดควรปฐมพยาบาลดังนี้

- รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่เช่นเดียวกับคนกัด
- ซับแผลให้แห้งปิดแผลไว้ด้วยผ้าสะอาดนำเด็กส่งโรงพยาบาล

งูกัด

งูมี 2 ชนิดคือ งูมีพิษและไม่มีพิษถ้าเด็กถูกงูมีพิษกัดจะสังเกตเห็นรอยแผลที่ถูกกัดเป็น จุด 2 จุดห่างกันซึ่งเกิดจากเขี้ยวพิษของงูนั่นเองงูที่ไม่มีพิษกัดรอยแผลที่ถูกกัดจะไม่มีรอยเขี้ยว 2 จุดฝังให้เห็นชัดเจนเหมือนงูพิษ

งูไม่มีพิษกัดทำการปฐมพยาบาลดังนี้

1. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่
2. ซับให้แห้งแล้วปิดด้วยผ้ากอซสะอาดนำเด็กส่งโรงพยาบาล

งูมีพิษกัดทำการปฐมพยาบาลดังนี้

1. รีบนำเด็กส่งโรงพยาบาลขณะเดินทางพยายามอย่าให้เด็กตกใจ
2. ให้ส่วนที่ถูกงูกัดอยู่ต่ำกว่าระดับหัวใจของเด็กให้มากที่สุดและอย่าเคลื่อนไหวส่วนนั้น
3. ใช้ผ้าห่อน้ำแข็งหรือชুবน้ำเย็นวางไว้เหนือแผลเพื่อทรมานพิษของงูดูดซึมเข้าสู่ร่างกาย

ช้าลงหรือจะใช้วิธีการรัดเหนือแผลทั้ง 2 วิธีจะช่วยไม่ให้พิษเข้าหัวใจเร็วขึ้นแต่ไม่ควรใช้ทั้ง 2 วิธีพร้อมกันเพราะเด็กผิวอ่อนบางมากจะทำให้ส่วนที่ต่ำกว่าแผลลงไปขาดเลือดมาหล่อเลี้ยงอาจจะเป็นอันตรายได้

ตะขาบกัด

ตะขาบมีเขี้ยวอยู่คู่หนึ่งที่ปล้องแรกต่อจากหัวเวลากัดจะใช้เขี้ยวทั้ง 2 ฝังลงไปเนื้อคล้ายคีมหนีบเห็นรอยเขี้ยวเป็น 2 จุดอยู่ด้านข้างผิวกับรอยเขี้ยวของงูซึ่งฝังเขี้ยวตรงลงไปการปฐมพยาบาลเด็กที่ถูกกัดปฏิบัติดังนี้

1. บีบเลือดให้ออกจากแผลรัดเหนือแผลด้วยผ้า
2. ใช้ความเย็นวางประคบบรรเทาอาการปวดส่วนมากมักจะหายหรือทุเลาภายใน 15 นาที
3. ใช้แอมโมเนียหอมชุบปิดแผลไว้ถ้าบวมแดงมากใช้ครีมที่มีฮีสตามีนหรือใช้ครีมสเตอรอยด์ทาถ้า

เด็กมีอาการมากควรนำส่งโรงพยาบาล

ผึ้งตัวต่อต่อย

ผึ้งต่างจากตัวต่อที่ผึ้งมีเหล็กในแต่ตัวต่อไม่มีการปฐมพยาบาลทำเหมือนกันดังนี้

1. ถ้าผึ้งต่อยเอาเหล็กในออกก่อนใช้กุญแจที่มีรูตรงปลายหรือใช้หลอดดูดนมเล็กๆแฉ่งๆครอบจุดที่ถูกต่อยแล้วกดลงให้เหล็กในโผล่ใช้ปากคีบ-ดึงเหล็กในออก

2. ใช้สาลีชุบแอมโมเนียปิดแผลไว้จนกว่าจะหายปวดอาจใช้ความเย็นประคบจะช่วยลดอาการปวดลงได้และควรยกส่วนที่ถูกต้อยให้สูง

3. ไม่ควรใช้ยาหม่องทาเพราะอาจทำให้หลอดเลือดฝอยใต้ผิวหนังบริเวณที่ถูกต้อยขยายตัวพิษอาจจะแผ่ซ่านได้อย่างรวดเร็วซึ่งเป็นอันตรายได้ถ้าเด็กมีอาการแพ้พิษอย่างรุนแรงควรรีบนำเด็กส่งโรงพยาบาล

แมลงป่องต้อย

1. อย่าให้เด็กออกแรงให้อยู่นิ่งๆ ให้ส่วนที่ถูกต้อยอยู่ต่ำกว่าหัวใจ

2. ใช้ผ้ารัดเหนือแผลอย่าให้แน่นจนเกินไป

3. ทาแผลด้วยแอมโมเนียหรือความเย็นประคบเพื่อลดอาการเจ็บปวดนอกจากจะให้การปฐมพยาบาลดังกล่าวแล้วอาจใช้สมุนไพรเช่นพญาายอดยใช้ใบสดกลางแก่กลางอ่อนที่เรียกว่าใบสลาดขนาดประมาณหนึ่งกำมือล้างให้สะอาดให้เด็กที่ถูกแมลงป่องต้อยเคี้ยวใบพญาายอนั้นทันทีที่ถูกแมลงป่องต้อยแล้วกลืนน้ำที่ได้จากการเคี้ยวใบพญาายอนั้นเสร็จแล้วให้ออกอากาศออกพอกที่แผลที่ถูกแมลงป่องต้อยเป็นลม

ไฟฟ้าดูด

ก่อนที่จะทำการปฐมพยาบาลเด็กที่ถูกไฟดูดหากผู้ใหญ่อยู่ในเหตุการณ์ขณะที่เด็กถูกไฟดูดควรให้ความช่วยเหลือก่อนดังนี้

1. รีบตัดกระแสไฟเช่นดึงปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าที่กำลังใช้อยู่หรือสับสะพานไฟลงทั้งหมด

2. ถ้าหาทางตัดกระแสไฟฟ้าไม่ได้ใช้วัสดุที่เป็นฉนวนไฟฟ้าเช่นเข็มขัดหนังผ้าขาวม้าท่อนไม้หรือถุงมือยางดึงเกี่ยวสายไฟออกจากตัวเด็กหรือสอดเข้าไปในตัวเด็กวัดตัวเด็กออกมาถ้าเด็กติดอยู่กับอุปกรณ์ใช้ไฟฟ้าผู้ช่วยดึงเด็กออกมาควรรยืนอยู่บนฉนวนไฟฟ้าเช่นบนผ้าแห้งหรือแผ่นกระดานแผ่นไม้แห้งๆและเท้าต้องไม่เปียกน้ำการปฐมพยาบาลหลังจากที่ช่วยเด็กได้แล้วปฏิบัติดังนี้

- ถ้าเด็กหยุดหายใจต้องรีบช่วยหายใจโดยการเป่าปากถ้าชีพจรหยุดเต้นต้องรีบปั๊มหัวใจ
- ถ้ามีบาดแผลไหม้ปฐมพยาบาลเช่นเดียวกับบาดแผลไฟไหม้
- รีบนำเด็กส่งโรงพยาบาล

จมน้ำ

การจมน้ำของทารกและเด็กวัยก่อนเรียนรวมไปถึงการจมน้ำในอ่างอาบน้ำที่มีน้ำตื้นๆรวมความชุกชุนของเด็กที่หัวศีรษะจมลงใต้น้ำถึงใสน้ำแล้วขึ้นไม่ได้การปฐมพยาบาลปฏิบัติดังนี้

1. จับเด็กนอนลงทันทีสังเกตถ้าเด็กหยุดหายใจหรือหายใจอ่อนผิดปกติต้องรีบช่วยการหายใจทันทีโดยการเป่าปาก (ดูรายละเอียดการเป่าปากในหัวข้อการช่วยหายใจ)

2. ใช้มือสอดและพยุงบริเวณบั้นเอวของเด็กแล้วยกเอวขึ้นเพื่อให้กระเพาะอาหารถูกบีบรัดทำให้เด็กอาเจียนน้ำออกมาเป็นการช่วยกระตุ้นการหายใจและการไหลเวียนของเลือด

3. เมื่อเด็กหายใจได้ตามปกติแล้วถอดเสื้อผ้าที่เปียกออกเช็ดตัวให้แห้งใส่เสื้อผ้าห่มผ้าให้เด็กเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย

4. นำเด็กส่งโรงพยาบาลในท่านอนคว่ำตะแคงหน้าไปด้านในด้านหนึ่งหรือนอนตะแคงเพื่อป้องกันการอาเจียนหรือสำลักการช่วยหายใจ

ดังนั้น การป้องกันอุบัติเหตุอุบัติภัยในเด็กเป็นการจัดกิจกรรมหรือบริการต่างๆเพื่อเป็นการป้องกันเหตุของเกิดภาวะเสี่ยงต่อสุขภาพเด็กรวมทั้งการให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นการจัดการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในสถานี่ดูแลเด็กหรือในครอบครัวเพื่อลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กการจัดการบริการความปลอดภัยการให้สวัสดิการศึกษแก่ผู้ปกครองให้ความรู้ด้านการป้องกันอุบัติเหตุและอุบัติภัยให้แก่ผู้ปกครองบุคลากรในโรงเรียนบุคลากรในสถานี่รับเลี้ยงเด็กเพื่อให้มีความรู้มีทักษะในการช่วยเหลือปฐมพยาบาลขั้นเบื้องต้นก่อนส่งถึงมือแพทย์หรือการให้กิจกรรมช่วยเหลือขั้นต้นอันเป็นการป้องกันอันตรายที่รุนแรงและหากเกิดปัญหาแล้วการให้คำแนะนำเพื่อเตรียมตัวล่วงหน้าจะเป็นการฝึกฝนให้มีกระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้และยังเป็นการลดการรุนแรงได้อีกด้วย

แบบทดสอบหลังเรียน

ชื่อเรื่อง การดูแลเด็กด้านอาหาร
การดูแลเด็กด้านสุขภาพอนามัย
การดูแลเด็กด้านอุบัติเหตุ
การปฐมพยาบาล

คำสั่ง จงเลือกอธิบายหัวข้อดังต่อไปนี้ให้ประโยคข้อความสมบูรณ์ที่สุด ลงในกระดาษคำตอบ

- 1.การเล่น คือ
- 2.อุบัติเหตุที่เกี่ยวกับเด็กในปัจจุบัน ได้แก่
- 3.เมื่อเกิดเหตุการณ์เด็กจมน้ำควรทำอย่างไร
- 4.เด็กทารกในวัยใดเกิดเหตุการณ์จมน้ำมากที่สุด
- 5.การปฐมพยาบาล หมายถึง
- 6.การปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีลักษณะอย่างไร
- 7.บอกเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 8.จากคำถามข้อที่ 7 ถ้าเด็กสิ้นลมจะเลือกใช้อุปกรณ์ใด
- 9.เมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าอวัยวะต่างๆ จะทำอย่างไร
- 10.เมื่อเด็กถูกไฟฟ้าดูด ควรทำอย่างไร

หน่วยที่ 4

การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการปฐมพยาบาล

วิชา การอนุบาลเด็ก

หน่วยที่ 4 การจัดกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่

- 1.1 ลักษณะสำคัญของนันทนาการ
- 1.2 กิจกรรมนันทนาการ
- 1.3 การจัดกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน
- 1.4 การจัดกิจกรรมนันทนาการในสถานศึกษา

แนวคิด

1. กิจกรรมนันทนาการ คือ การสร้างพลังงานที่หายไปให้เกิดขึ้นมาใหม่เหมือนเดิมหรือกว่าเดิม เพื่อพร้อมจะประกอบภารกิจต่อไป
2. การสร้างขึ้นมาใหม่หรือการทำให้มีขึ้นมาใหม่หรือสร้างขึ้นมาอีก นักสรีรกายวิภาคศาสตร์เชื่อว่าร่างกายคนเราเมื่อใช้พลังงานจากการรับประทานอาหารไปจนหมดก็เกิดความเมื่อยล้า อ่อนเพลีย ทั้งร่างกายและสมอง จึงจำเป็นต้องสร้างพลังขึ้นมาใหม่

วัตถุประสงค์

- เมื่อศึกษาหน่วยที่ 4 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ
1. บอกความหมายของการจัดกิจกรรมนันทนาการได้
 2. อธิบายลักษณะของการจัดกิจกรรมนันทนาการได้
 3. เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนและในสถานศึกษาได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 4
3. ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในเอกสาร
4. ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน

แบบประเมิน

1. แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากการสอบประจำภาค

ตอนที่ 4.1

ลักษณะสำคัญของนันทนาการ

ความหมายนันทนาการตามคำศัพท์ (Terminology) ความหมาย ทางวิชาการ ได้เน้นเรื่องกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง ด้วยความสมัครใจ และได้รับความพึงพอใจ เพลิดเพลินใจจากกิจกรรมนั้น ๆ จากคำศัพท์ “Recreation” เมื่อเป็นคำนาม หมายถึง การสร้างขึ้นมาใหม่หรือการทำให้มีขึ้นมาใหม่หรือสร้างขึ้นมาอีก นักสรีรกายวิภาคศาสตร์เชื่อว่า ร่างกายคนเราเมื่อใช้พลังงานจากการรับประทานอาหารไปจนหมดก็จะเกิดความเมื่อยล้า อ่อนเพลีย ทั้งร่างกายและสมอง จึงจำเป็นต้องสร้างพลังขึ้นมาใหม่ ความเมื่อยล้ามี 2 อย่าง คือ

1.ทางสมอง ซึ่งเกิดจากความเครียด งานที่ต้องใช้สมองคิดหรือใช้มาก

2.ทางกาย ซึ่งเกิดจากที่ร่างกายหรือกล้ามเนื้อถูกใช้งานหนักเกินไป ทำให้สูญเสียพลังงานซึ่งนักนันทนาการเชื่อว่าความเมื่อยล้านี้จะถูกขจัดไปได้และสร้างพลังขึ้นใหม่ทดแทนได้ กิจกรรม “นันทนาการ” แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.กิจกรรมประเภทที่ใช้กำลังกายเบา ๆ ได้แก่ การทำงานฝีมือ วาดเขียน ปั่น รดน้ำต้นไม้ ทำสวนครัว อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ เล่นต่าง ๆ ที่ใช้พลังน้อย เป็นต้น

2.กิจกรรมประเภทที่ใช้กำลังมาก ๆ ได้แก่ กีฬาประเภทหนัก ๆ เช่นฟุตบอล เทนนิส วัยน้ำวิ่ง ขุดดินทำสวนครัว เดินทางไกล ปีนเขา เป็นต้น

ฉะนั้น ผู้ที่เมื่อยล้าทางสมองควรเลือกกิจกรรมประเภทที่ร่างกายต้องกระทำหรือเคลื่อนไหว เช่นการเล่นกีฬา สำหรับผู้ที่เมื่อยล้ากล้ามเนื้อหรือร่างกาย ต้องใช้กิจกรรมเบา ๆ

ตามหลักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าการนอนหลับเฉย ๆ ไม่ใช่วิธีการเพิ่มพูนพลัง แต่ถ้าเป็นการพักผ่อนด้วยกิจกรรมที่ทำให้ร่างกายและสมองได้พักผ่อนเต็มที่ เมื่อนอนหลับจะหลับสนิท ตื่นขึ้นมาจะสดชื่น กระปรี้กระเปร่า นั่นคือการพักผ่อนด้วยกิจกรรมนันทนาการ

นันทนาการ จึงหมายถึง การสร้างพลังงานที่หายไปให้เกิดขึ้นมาใหม่เหมือนเดิมหรือกว่าเดิม เพื่อพร้อมจะประกอบภารกิจต่อไป

ลักษณะสำคัญของนันทนาการ

1. ต้องเป็นกิจกรรมที่มีการกระทำ ร่างกายกล้ามเนื้อหรืออวัยวะได้มีการกระทำ หากอยู่เฉย ๆ เช่นนอนหลับ ไม่ถือว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ

2. กระทำด้วยความสมัครใจ ความต้องการและเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ โดยสมัครใจ

3. ทำในเวลาว่าง คือนอกเหนือกิจวัตรประจำวัน เช่น เวลานอน เวลาทำงาน เวลาเรียน เวลาเดินทาง เวลารับประทานอาหารเวลาเข้าห้องน้ำ ฯลฯ

4. เป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมไม่เป็นอบายมุข แต่ก่อประโยชน์ทางการศึกษา

5. เกิดความพึงพอใจในทันทีที่เข้าร่วม

6. ไม่เป็นกิจกรรมที่เป็นอาชีพ เช่น การตกปลาของชาวประมง

กิจกรรมนันทนาการมีหลายประเภท ได้แก่

1.ประเภทการฝีมือและศิลปหัตถกรรม เช่น งานปั้น แกะสลัก วาดเขียน จักสาน เย็บปักถักร้อย ประดิษฐ์เครื่องใช้ ประดิษฐ์งานด้วยกระดาษ วัสดุเหลือใช้ ประดิษฐ์อุปกรณ์เกมส์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเป็น การได้ทำสิ่งใหม่ ๆ สวยงาม แปลก สนุกสนานเพลิดเพลิน ต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักดัดแปลง และมีความสามารถในกิจกรรมนั้นๆ เหมาะกับวัยและเพศ

2.ประเภทเกมส์ กีฬา กรีฑา

-เกมส์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เกมส์ที่ต้องใช้กำลัง ความว่องไว เช่นมวย ยูโด เทนนิส ฯลฯ เกมส์ที่ไม่ค่อยใช้กำลัง เช่น โยนห่วง จัดภาพปริศนา ฯลฯ

- กรีฑา กีฬา ก็จะมีทั้งประเภทลู่วิ่งและลาน เล่นได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เช่น ฟุตบอล บาสเก็ตบอล วอลเลย์บอล แบดมินตัน ตะกร้อ ซอฟบอล เทนนิส เทเบิลเทนนิส ยิมนาสติก ว้าว ว่ายน้ำ กอล์ฟ ภายบริหาร ซึ่งถือว่าการส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรง ทรวดทรงดีไม่อ้วน และทำให้ร่างกายสดชื่น

3.ประเภทดนตรีและร้องเพลง ดนตรี เป็นเครื่องปลอบประโลมใจให้เพลิดเพลินสนุกสนาน ให้ ความบันเทิงใจ ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถนำไปเชื่อมโยงกิจกรรมอื่นได้ เช่นการเต้นรำ การเชียร์กีฬา กิจกรรม ลูกเสือเนตรนารี เป็นต้น

4.ประเภทละครภาพยนตร์ ให้ความสนุกเพลิดเพลิน เช่น ละคร ภาพยนตร์ โทรทัศน์ โขน หนังตะลุง มโนห์รา หุ่นกระบอก ลิเก เป็นต้น

5.ประเภทงานอดิเรก เช่น การเก็บสะสมของต่าง ๆ ประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ

6.ประเภทกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดงานเลี้ยงวันเกิด ขึ้นปีใหม่ การเต้นรำ เกมส์ เล่า นิทาน ไต่วาที่ ประชุมสังสรรค์

7.ประเภทเต้นรำ เป็นกิจกรรมที่ใช้จังหวะทางดนตรี ให้ความสนุกสนาน ทำให้ชีวิตเพลิดเพลิน เพิ่มคุณค่าแห่งชีวิต เช่นการเต้นรำพื้นเมือง การรำไทย ลีลาศ ฯลฯ

8.ประเภทนันทนาการนอกสถานที่ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ทำให้มีชีวิตชีวา รู้สึกสดชื่น เช่น การยิงนก ตกปลา ล่าสัตว์ ว่ายน้ำ พายเรือ เทียวสวนสัตว์ พักผ่อนในสวนสาธารณะ รับประทานอาหารใน สวนสาธารณะ เดินเล่น เดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น

9.การอ่าน พุด เขียน และทางวรรณกรรม

การอ่าน เช่น อ่านหนังสือต่าง ๆ และการใช้ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

การพุด เช่น คุย สนทนา ไต่วาที่ โดยสนทนากับเพื่อน หรือจัดงานเลี้ยงแล้วนั่งคุย กัน

การฟัง เช่น ฟังวิทยุ ฟังธรรมเทศนา ฟังไต่วาที่ ฯลฯ

การเขียน เช่น การเขียนบทความ ฯลฯ

10.กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่มีการเล่นเป็นครั้งคราว ตามประเพณี เช่นงานขึ้นปีใหม่ งาน วันตรุษ งานเทศกาลท้องถิ่น งานประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา นอกจากจะได้พักผ่อนแล้วยังเป็นโอกาส ในการทำบุญไปด้วย

11.กิจกรรมอาสาสมัคร เช่นอาสาสมัครพัฒนาท้องถิ่น อาสาสมัครโรงพยาบาล หรือกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน

ตอนที่ 4.2

กิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน

การให้การศึกษาแก่เด็ก ไม่เพียงแต่ให้เด็กมีความรู้ทางสมองแต่อย่างเดียวนั้น แต่การศึกษาควรจะเป็นการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นสติปัญญา ร่างกาย สังคม จิตใจ ซึ่งการที่เด็กจะได้พัฒนาทุกด้าน ก็ไม่เพียงแต่เรียนให้เต็มชั่วโมงเท่านั้น หรือถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะจัดให้มีชั่วโมงพลศึกษา ศิลปะ ก็เพียงสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง ก็ไม่เพียงพอในการพัฒนาเด็ก อีกทั้งสถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีไม่มากพอต่อความต้องการของเด็ก ทางโรงเรียนจึงควรจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น ในเวลาก่อนเข้าเรียน ระหว่างพักกลางวัน หลังเลิกเรียน เป็นต้น ซึ่งควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกีฬา ว่ายน้ำ ดนตรี ร้องเพลง ทัศนศึกษา การประกวดต่าง ๆ เป็นต้น

สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกนันทนาการในโรงเรียน เช่น บริเวณและสถานที่ โรงเรียนควรมีสถานที่และบริเวณสำหรับให้เด็กได้นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ มีม้านั่ง รั้วไม้ สร้างทิวทัศน์ที่สวยงามร่มรื่น ในยามว่างก่อนและหลังเข้าเรียน สนามเล่น ขาดไม้ได้ เพราะสนามเล่นก็คือห้องปฏิบัติการ ของกิจกรรมพลศึกษาหรือนันทนาการ เพราะสนามเล่นถือเป็นส่วนสำคัญในการทำกิจกรรมนันทนาการที่สามารถพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน ถ้าโรงเรียนใดขาดสนามเล่น ถือว่าไม่ควรที่จะเป็นสถานศึกษาเพราะขาดปรัชญาอันสำคัญ ส่วนขนาดจะเล็กจะใหญ่ก็ขึ้นอยู่กับประเภทของโรงเรียนและจำนวนของเด็ก

ห้องฝึกพลศึกษาและห้องนันทนาการ ทุกสถานศึกษาควรมี เพื่อให้เด็กได้เรียน ได้เล่นกีฬาในร่ม และเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

ห้องสมุด เป็นสถานที่ที่จำเป็นมากในทุกสถานศึกษา เพราะเป็นแหล่งที่เด็กสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รักการอ่าน โดยห้องสมุดอาจจัดกิจกรรมนิทรรศการ ประกวด เพื่อชักจูงให้เด็กได้เข้าสมุด หนังสือก็มีหลายประเภท ตามชนิดของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

ห้องประชุมและเวทีแสดง เป็นสถานที่เด็กจะได้พบปะ ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแสดง การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และการจัดงานต่าง ๆ

สนามเด็กเล็ก ถ้าเป็นโรงเรียนเด็กเล็ก ๆ สนามเด็กเล็กมีความจำเป็นมาก เพราะเด็กจะไต่กระโดด ปีน ป่าย ห้อยโหน และเล่นของเล่นได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และยังส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กในหลาย ๆ ด้าน เช่น การระมัดระวังถึงความปลอดภัย การเป็นเจ้าของ การรักษาสีทิวของตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น แต่ควรเน้นถึงความปลอดภัยในการเล่นของเด็กด้วย

ห้องงานฝีมือ หรือห้องศิลปะ สถานศึกษาควรมีการจัดห้องดังกล่าวไว้เป็นส่วนหนึ่งเพื่อให้เด็กได้เรียนวิชาเหล่านี้และได้ใช้ในช่องว่าง เพราะเป็นห้องที่สามารถฝึกวิชาชีพด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ห้องเย็บปักถักร้อย ห้องประกอบอาหาร ห้องวาดเขียน เป็นต้น

ตอนที่ 4.3

กิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นในสถานศึกษา

1. กิจกรรมกีฬาและกรีฑา เป็นกิจกรรมนอกเหนือจากเวลาเรียน ทางโรงเรียนควรจัดแบ่งให้เป็นสี หรือเป็นคณะ แล้วแต่ ให้นักเรียนเลือกประธานคณะกรรมการประจำสี แล้วดำเนินการแข่งขัน แต่ละสีมีครูเป็นที่ปรึกษา ประเภทกีฬา ควรเลือกให้เหมาะกับเด็ก ซึ่งกิจกรรมกีฬานอกจากจะให้ความสนุกร่างกายแข็งแรงแล้วยังเป็นการสอนให้เด็กได้เรียนรู้ด้านประชาธิปไตย การเป็นผู้นำ ความสามัคคี รู้แพ้รู้ชนะให้อภัย ฯลฯ

2. กิจกรรมประเภทโด่วาที และประกวดอื่น ๆ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กในด้านการศึกษาค้นคว้าการทำงานเป็นทีม ถ้าเป็นการประกวดด้านงานฝีมือ ก็จะเป็นการพัฒนาด้านวิชาชีพ หรือประกวดด้านความรู้ทางวิชาการ ช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3. กิจกรรมทัศนจาร และศึกษานอกสถานที่ สถานศึกษาอาจจัดนำนักเรียน ศึกษานอกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งธรรมชาติ โบราณสถานหรือวัตถุ โรงงานอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม หรือแหล่งอาชีพ ฯลฯ ส่งเสริมให้เด็กรักการท่องเที่ยวศึกษา หาความรู้จากสถานที่ต่าง ๆ

4. กิจกรรมงานรื่นเริงต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนาน เช่นวันขึ้นปีใหม่ วันไหว้ครู วันเกิดโรงเรียน เป็นต้น โดยให้มีการแสดงของเด็ก หรือมีกีฬา หรือกิจกรรมรื่นเริงอื่น ๆ เช่นการเต้นรำ แสดงละครสั้น ๆ

5. กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด เป็นกิจกรรมพิเศษที่จัดนอกเวลาเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ใ้รู้จักการบริการ

6. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม เป็นกิจกรรมของคนทั่วไป ที่ต้องการใช้เวลาว่างนอกเมือง เพื่อศึกษาธรรมชาติ การใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ

7. กิจกรรมประเภทปลูกผัก ปลูกดอกไม้และสวนครัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งโรงเรียนอาจหาพื้นที่ว่าง ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงในการปลูกพืชต่าง ๆ

กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การประกอบอาหาร ที่ทางโรงเรียนจัดให้ เป็นกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่าง

หน่วยที่ 5 การทำของเล่นสำหรับเด็ก

วิชา การอนุบาลเด็ก

หน่วยที่ 5 การทำของเล่นสำหรับเด็ก

ตอนที่

- 1.1 ความหมายการทำของเล่นแต่ละวัยตามช่วงอายุ
- 1.2 การทำของเล่นแต่ละวัยตามช่วงอายุ
- 1.3 เปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กกับของเล่นแต่ละวัยตามช่วงอายุได้

แนวคิด

1. การเล่นของเด็กแต่ละช่วงอายุเป็นการเล่นตามความสนใจและความถนัดของเด็ก ผู้ปกครองและครูสามารถจัดหาของเล่นเพื่อเป็นการพัฒนาการของเด็กทางด้านต่างๆ อาทิ การกระตุ้นการรับรู้ เสียงและประสาทสัมผัส การเคาะหรือเขย่าเสียงจะดังและทำให้เด็กสนใจดูมือช่วยให้ความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้มือกับสายตาพัฒนาไปเร็วขึ้น ฝึกสายตากับการใช้มือให้สัมพันธ์ กันดียิ่งขึ้น และฝึกสังเกตเสียงที่ได้ยิน ฝึกให้เด็กใช้มือจับสิ่งต่างๆ และสังเกตด้วยการสัมผัส ได้ความรู้สึกรูปร่าง นุ่ม ฝึกการใช้มือ นิ้วมือ หยิบจับสิ่งต่างๆ สังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งที่ลอยน้ำได้ สิ่งเหล่านี้เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กได้เล่นเพื่อความสนุกสนาน และความเข้าใจการรับรู้ต่างๆ

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 5 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกความหมายการทำของเล่นแต่ละวัยตามช่วงอายุได้
2. อธิบายวิธีการทำของเล่นแต่ละวัยตามช่วงอายุได้
3. เปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กกับของเล่นแต่ละวัยตามช่วงอายุได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 5
3. ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในเอกสาร
4. ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน

แบบประเมิน

1. แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากการสอบประจำภาค

ตอนที่ 5.1 การทำของเล่นสำหรับเด็ก

การเล่นของเด็กแต่ละช่วงอายุเป็นการเล่นตามความสนใจและความถนัดของเด็ก ผู้ปกครองและครูสามารถจัดหาของเล่นเพื่อเป็นการพัฒนาการของเด็กทางด้านต่างๆ อาทิ การกระตุ้นการรับรู้ เสียงและประสาทสัมผัสการ เคาะหรือเขย่าเสียงจะดังและทำให้เด็กสนใจดูมือช่วยให้ความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้มือกับสายตาพัฒนาไปเร็วขึ้น ฝึกสายตากับการใช้มือให้สัมพันธ์ กันดียิ่งขึ้น และฝึกสังเกตเสียงที่ได้ยิน ฝึกให้เด็กใช้มือจับสิ่งต่างๆ และสังเกตด้วยการสัมผัส ได้ความรู้สึกรูปร่าง นุ่ม ฝึกรูปร่าง ใช้มือ นิ้วมือ หยิบจับสิ่งต่างๆ สังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งที่ลอยน้ำได้ สิ่งเหล่านี้เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เด็กได้เล่นเพื่อความสนุกสนาน และความเข้าใจการรับรู้ต่างๆ

ของเล่นเสริมพัฒนาการ ช่วงอายุแรกเกิด – 1 ขวบ

อายุ 0-2 เดือน

เนื่องจากเด็กยังเล่นไม่เป็น สามารถตอบสนองต่อเสียงและหันศีรษะหาเสียง ควรพูดคุ้ย หรือร้องเพลงแทน

ประโยชน์ : กระตุ้นการรับรู้ เสียงและประสาทสัมผัส

อายุ 2-2.5 เดือน

วัยนี้ชอบจับตามองของที่เคลื่อนไหว ควรแขวนของเล่นที่มีสีฉูดฉาดและมีเสียงไว้ให้ดู ในระยะไม่เกิน 8 นิ้ว เช่น โคมบาย เศษผ้าสีต่างๆ มีกริ่งกรังที่ปลาย และจะดีหากมีเสียงเวลาลมพัด

ประโยชน์ : กระตุ้นการใช้สายตา และการฟังเสียงรวมถึงเล่นกับมือของตัวเอง รู้จักขยำนิ้วมือเล่น ควรหาของเล่นที่มีสีสดใส และมีเสียงกรังกรังใส่ในมือเด็ก เช่น ห่วงเขย่า ข้างในมีเสียงกรังกรัง เวลาที่หยิบไปมาเด็กจะชอบมากหรือข้อมือเสริมพัฒนาการ

ประโยชน์ : ฝึกฟังเสียงสังเกตว่า เมื่อเคาะหรือเขย่าเสียงจะดังและทำให้เด็กสนใจดูมือช่วยให้ความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้มือกับสายตาพัฒนาไปเร็วขึ้น

อายุ 2.5-3 เดือน

วัยนี้ชอบเล่นปัดวัตถุที่มองเห็นและมือยื่นไปถึง ของเล่นควรเป็นของเล่นที่แขวนไว้บริเวณเปลหรือเตียงให้ห่างจากตาประมาณ 10 นิ้ว เวลา เด็กต้อยหรือปัดไปมา ถ้ามีเสียงด้วยยิ่งดี เช่น โคมบายเกลียวแขวนขอบเตียง

ประโยชน์ : ฝึกสายตากับการใช้มือให้สัมพันธ์ กันดียิ่งขึ้น และฝึกสังเกตเสียงที่ได้ยิน

อายุ 3-4 เดือน

ช่วงวัยนี้ชอบเล่นและจับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว ของเล่นควรเป็นแบบของเล่นนั่งกับที่เพื่อไม่ให้เด็กหงุดหงิด

ประโยชน์ : ฝึกให้เด็กใช้มือจับสิ่งต่างๆ และสังเกตด้วยการสัมผัส ได้ความรู้สึกรูปร่าง นุ่ม ฝึกรูปร่าง

อายุ 4-6 เดือน

เป็นช่วงวัยที่อยากเรียนรู้ อยากดู อยากยื่นแขนออกไปแตะและจับวัตถุต่างๆ มากขึ้น ควรหาของต่างๆ ให้เด็กดู และจับมาก ๆ เช่น ตุ๊กตาเป็นรูปต่างๆ มีผิวหยาบแต่ นุ่มนิ่ม ของเล่นทำด้วยผ้าสำลี หรือผ้าลินิน ถ้ามีเสียงดัง

เวลาที่กำบิบ เขย่าเด็กยิ่งชอบ หรือหนังสือผ้า ที่มีวัสดุแตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่ให้เด็กจับต้องเป็นวัตถุที่ไม่มีพิษภัย หรือเป็นอันตรายเมื่อเด็กเอาใส่ปาก

ประโยชน์ : ฝึกการใช้ มือ นิ้วมือ หยิบจับสิ่งต่างๆ ได้ ความรู้สึกหยาบ แข็ง นุ่ม ลื่น และฝึกสังเกตฟังเสียงและ เป็นช่วงที่ชอบเล่นน้ำเวลาอาบน้ำ ควรให้ของเล่นที่ลอยน้ำได้ เช่น ตัวอักษรลอยน้ำติดฝาผนัง หรือหนังสือโฟมก็ช่วยสอนและสนุกไปพร้อมๆ กันได้

ประโยชน์ : ฝึกการใช้มือ นิ้วมือ หยิบจับสิ่งต่างๆ สังเกตการเคลื่อนไหวของสิ่งที่ลอยน้ำได้

อายุ 6-8 เดือน

เป็นช่วงวัยรู้สึกคันเหงือกเมื่อฟันใกล้ขึ้น ควรให้ยางหรือพลาสติกสำหรับกัด อาจใช้ผักสดชิ้นโต ๆ ก็ได้ เช่น แดงกวา คว้านเมล็ดตอก ล้างให้สะอาด หรือ ของเล่นที่มียางกัด อาทิ ยีราฟไซไฟ หรือหนังสือผ้ายางกัด เป็นต้น

ประโยชน์ : ช่วยให้เด็กคลายคันเหงือกได้ ยิ่งคัดมากยิ่งขึ้นยิ่งอยากใช้เหงือกย้ำ ทำให้เหงือกแข็งแรง

อีกทั้งชอบเล่นกับเงาตัวเองในกระจก เล่นจ๊ะเอ๋ หรือซ่อนหา ของเล่นอาจเป็นพลาสติกในแบบกลอกกลิ้ง หรือ ห่วงเขย่าใส่ๆ

ประโยชน์ : ฝึกการ สังเกตและเคลื่อนไหวสายตาช่วงนี้ชอบเล่นลิ้นชัก เล่นกระดาษ และฉีกกระดาษ

ประโยชน์ : ฝึกการใช้มือ นิ้วมือให้คล่องแคล่วขึ้นวัยที่ชอบเสียงกระทบกัน ของเล่นควรเป็นของไม่แตก และทำให้เกิดเสียงดังได้

ประโยชน์ : ฝึกการสังเกตและเคลื่อนไหวสายตา ขณะที่ของเล่นไหลวนเคลื่อนที่

อายุ 8-9 เดือน

เป็นช่วงวัยที่ชอบโยกตัวเป็นจังหวะเวลาได้ยินเสียงเพลงควรเปิดเพลงให้เด็กฟัง

ประโยชน์ : ฝึกฟังเสียงและจังหวะ เพลงรวมถึงชอบจับต้องสิ่งของต่างๆ สนใจในเรื่องน้ำหนัก รูปร่าง พยายามนำสิ่งของต่างๆมารวมเข้าด้วยกันและจับแยกออกของเล่นควรเป็นวัสดุที่ทำ เป็นรูปต่างๆ เช่น บล็อกหอยดรูปรูปทรงต่างๆ

ประโยชน์ : ฝึกการ สังเกตรูปร่างต่างๆ ถ้าหากวัสดุนั้นมีอะไรอยู่ข้างใน ก็จะจับเคาะ เขย่า ฝึกการฟังเสียงและรู้สึกถึงน้ำหนักของวัสดุด้วย

อายุ 9-10 เดือน

เป็นวัยที่ชอบหยิบของเล็ก ๆ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ ชอบเล่นรูและชอกต่างๆ ตามเก้าอี้ ของเล่นควรเป็นพวกกลิ้งหรือหีบเจาะรูไว้ข้างบน หรือ บล็อกที่มีรูต่างๆไว้ใส่

ประโยชน์ : ฝึกการใช้ปลายนิ้วหยิบใส่ และฝึกการใช้สายตาและมือให้สัมพันธ์กันรวมถึงชอบเล่นดึงเชือกที่ติดกับของเล่น ทำให้ของเล่นเคลื่อนที่ได้ เช่น อาจใช้เตาดนตรีช่วย เพราะมีเพลงและสอนภาษาไปในตัวได้

ประโยชน์ : ฝึกการใช้กล้ามเนื้อแขนและการเคลื่อนไหวสายตา

อายุ 10 เดือน – 1 ปี

วัยที่ชอบเล่นตบแผละ และเลียนแบบการกระทำของผู้ใหญ่ เล่นชนมาก ชอบรื้อของ

ประโยชน์ : ฝึกการใช้มือและแขน การสังเกตและส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถเล่นของเล่นได้หลายอย่างมาก

ตัวอย่างการทำของเล่น

ชื่อผลงาน สัตว์ประหลาดจาก ไม้หนีบผ้า

วัสดุ-อุปกรณ์

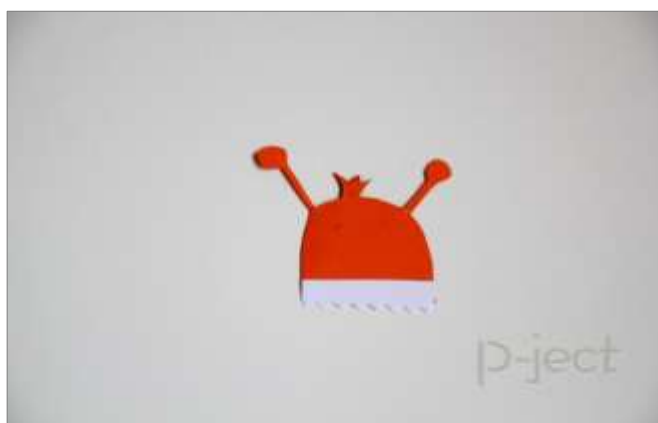
1. ไม้หนีบผ้าสีสด
2. กระดาษ
3. ดินสอ
4. กาว
5. กรรไกร
6. สีเมจิก

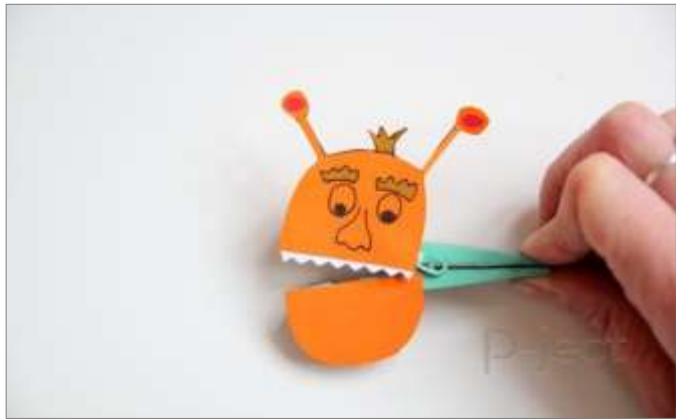
วิธีทำ

1. วาดรูปสัตว์ประหลาด จากกระดาษ

2. ตัดครึ่งหน้าสัตว์ประหลาด นำไปติดกับไม้หนีบผ้าที่เตรียมไว้ แล้วตกแต่งให้สวยงามนำไปเล่นสนุกๆ

หน่วยที่ 6

การจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก

วิชา การอนุบาลเด็ก

หน่วยที่ 6 การจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็ก

ตอนที่

- 1.1 ความหมายของการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กได้
- 1.2 ลักษณะของการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กได้
- 1.3 เปรียบเทียบการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กของรัฐบาล และเอกชนได้

แนวคิด

1. การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็ก การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการและชุมชนภายใต้การบูรณาการความร่วมมือกับ 5 กระทรวง ประกอบด้วย การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในการควบคุมของรัฐบาล การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการและชุมชน การขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) และการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 6 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกความหมายของการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กได้
2. อธิบายลักษณะของการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กได้
3. เปรียบเทียบการจัดและดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กของรัฐบาล และเอกชนได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. ศึกษาเอกสารการสอนหน่วยที่ 6
3. ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในเอกสาร
4. ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน

แบบประเมิน

1. แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากการสอบประจำภาค

ตอนที่ 6.1

การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในการควบคุมของรัฐบาล

การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในการควบคุมของรัฐบาล

6.1.1. กระทรวงแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

1. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการแรงงานทั้งในและนอกระบบแก่นายจ้าง ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ
2. ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กเพื่อผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจการและชุมชนเพื่อเป็นสวัสดิการ ให้แก่ผู้ใช้แรงงานและครอบครัว
3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเรื่องศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบ กิจการและชุมชน

6.1.2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

1. การอนุญาตให้จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก
2. การตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพ
3. การสนับสนุนอาหารเสริมประเภทนม และสื่อพัฒนาการเด็กเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
4. การประชุม สัมมนา สำหรับเจ้าของหรือผู้ทำการของสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ วิธีการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตลอดจนทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานและการแก้ไข เพื่อให้เด็กที่ได้รับบริการได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของเด็กอย่างมีคุณค่า
5. การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

6.1.3. กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามบทบาทหน้าที่และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในท้องถิ่นและชุมชน
3. ศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพของรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บริการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

6.1.4. กระทรวงศึกษาธิการ

1. จัดทำนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบกิจการ
2. จัดทำมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และมาตรฐานตัวบ่งชี้การพัฒนาคุณภาพเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

3. ส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการวิจัยรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูที่เลี้ยง
4. ติดตาม ดูแลคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย
5. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาต่อเนื่องในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป
6. สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการปรับปรุง ซ่อมบำรุงศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการที่จดทะเบียนจัดตั้งโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ

6.1.5. กระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

1. สนับสนุนองค์ความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพด้านต่างๆ เช่น โภชนาการ สุขากิจบาล อาหารและน้ำ พันธุศาสตร์ สุขภาพเด็ก รวมถึงไอคิว (IQ) อีคิว (EQ) สุขภาพจิตและอนามัยสิ่งแวดล้อม
2. สนับสนุนองค์ความรู้ในการอบรมเพิ่มพูนศักยภาพให้กับผู้ดูแลเด็ก
3. ให้คำแนะนำส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของกรมอนามัย

การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการและชุมชน

1. การจัดสวัสดิการแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของกระบวนการบริหารงานบุคคล ซึ่งนายจ้างจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับลูกจ้าง การจัดสวัสดิการมีหลายรูปแบบทั้งการบริหารและกิจกรรมต่างๆ เช่น รถรับ-ส่ง ชุดทำงาน การจัดแข่งขันกีฬา ฯลฯ
2. การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการเป็นการจัดสวัสดิการอีกรูปแบบหนึ่ง ที่นายจ้างควรให้ความสำคัญเนื่องจากการจัดตั้งศูนย์

ประโยชน์ในการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการ

1. สร้างขวัญ กำลังใจในการทำงานให้แก่ลูกจ้าง
2. เสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัวให้แก่ลูกจ้างในการได้ดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด
3. เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความเข้าใจร่วมกันระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง
4. สร้างการมีส่วนร่วมของลูกจ้าง และความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็ก
5. ลดความขัดแย้ง อัตราการเข้า-ออกงาน และการขาดงาน
6. ลูกจ้างสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ และได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพเพื่อนายจ้างที่ดีของเขา

ขั้นตอนในการดำเนินงาน

1. **สำรวจความต้องการของพนักงาน** ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ เพื่อจัดเตรียมเด็กและกำหนดจำนวนเด็กให้เหมาะสมกับพื้นที่

2. จัดเตรียมสถานที่ใช้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการ

2.1 ที่ตั้ง ไม่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ มลภาวะ ทั้งอากาศ แสงและเสียงที่มากเกินมาตรฐาน หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่างๆ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ พื้นที่ใช้สอยโดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน จัดให้มีบริเวณพื้นที่ในและนอกอาคารที่สะอาดและปลอดภัย เหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ คือ เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกายแยกเป็นสัดส่วน จากห้องรับประทานอาหาร ห้องส้วม และที่พักเด็กป่วย

3. การบริหารจัดการ

3.1 จัดให้มีบุคลากรที่จำเป็นในการดำเนินงานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก เช่น เจ้าของกิจการ ผู้ดำเนินการ พยาบาล สถานพยาบาล ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้จัดการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่คนหนึ่งๆ อาจทำหน้าที่เกินกว่าหนึ่งประการได้แต่ต้องมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก หรืออาจใช้ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการทำหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม

3.2 คุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูเด็กในศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการและชุมชน

- ต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจต้องผ่านการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน
- มีคุณวุฒิการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต้องผ่านการฝึกอบรม เรื่องการอบรม

เลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก

3.3 อัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก

- เด็กอายุแรกเกิด – 2 ปี อัตราส่วน 1:3
- เด็กอายุ 2 – 3 ปี อัตราส่วน 1:8
- เด็กอายุ 3 – 4 ปี อัตราส่วน 1:12
- เด็กอายุ 4 – 6 ปี อัตราส่วน 1:20

3.4 การขออนุญาตจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กที่ให้บริการรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีเด็ก จำนวน 6 คนขึ้นไป ต้องได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง การขออนุญาตจัดตั้งให้ติดต่อขออนุญาตจัดตั้งได้ที่

- ส่วนกลางให้ยื่นขอ ณ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โทร. 0 2659 6107, หรือโทร 0 2659 6113

- ส่วนภูมิภาคให้ยื่นขอ ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ณ จังหวัด

4. หน่วยงานที่ขอจัดตั้งหน่วยงานที่จัดอบรม / เปิดสอนหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็ก / หลักสูตรการดูแลเด็กเล็ก มีดังนี้

4.1 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- สำนักพัฒนาสังคมจังหวัด

4.2 สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม

5. หน่วยงานที่บูรณาการความร่วมมือในการให้คำแนะนำส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการ มีดังนี้

5.1 กระทรวงแรงงาน

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกองสวัสดิการแรงงาน โทร. 0 2245 6774, 0 2246 0383

- กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่
- สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด

5.2 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก โทร. 0 2659 6107, 0 2659 6113

- กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

5.3 กระทรวงมหาดไทย

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น

โทร. 0 2241 9021-3 ต่อ 116, 120

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.4 กระทรวงศึกษาธิการ

- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ โทร. 0 2628

5638-9 ต่อ 42, 46

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โทร. 0 2668 7123 ต่อ 243
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- สำนักตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ

5.5 กระทรวงสาธารณสุข

- กรมอนามัย โทร. 0 2590 4255, 0 2590 4261
- ศูนย์อนามัยที่ 1-12
- สำนักงานสาธารณสุขทั่วประเทศ
 - > เทศบาล
 - > องค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 6.2

การขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล)

การขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล)

ผู้ประสงค์จะขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียน ให้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1

1. สถานที่ สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องมีลักษณะกว้างขวางพอแก่กิจการของโรงเรียน และไม่ขัดต่อสุขลักษณะ หรืออนามัยของนักเรียน มีรั้วแสดง ขอบเขต และจะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่แล้ว ไม่น้อยกว่า 300 เมตร เส้นทางคมนาคม ฯลฯ

2. ที่ดิน

2.1 ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน หรือเป็นกรรมสิทธิ์ของ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน หรือเป็นที่เช่าที่มีลักษณะดังนี้

ก. เป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ที่ศาสนา สมบัติกลาง ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ขององค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

ข. เป็นที่ดินของเอกชน แต่ต้องมีสัญญาเช่าซึ่งมีระยะเวลาเช่าเหลืออยู่ นับแต่วันยื่นคำขอ ไม่น้อยกว่าสามปี

2.2 ที่ดินต้องเป็นผืนเดียวติดต่อกัน มีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา

3. อาคารเรียน/ห้องเรียน และห้องประกอบ อาคารเรียน การใช้อาคารเรียนระดับก่อนประถมศึกษาให้ใช้ได้ไม่เกินชั้นที่สอง และจะต้องมีห้องสุขาใน ชั้นที่สองด้วยห้องเรียน ห้องเรียนแต่ละห้องต้องมี

พื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และจะต้องเป็นห้องโล่ง ไม่มีเสา หรือสิ่งกีดขวางมีแสงสว่างเพียงพอ มีทางเข้าออกสองทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตรถ้ามีทางเข้าออกทางเดียวต้องกว้าง ไม่น้อยกว่า 1.60 เมตร ที่รับ ประทานอาหาร โรงเรียนต้องจัดให้มีโรงอาหาร มีโต๊ะ ม้านั่ง สำหรับรับประทานอาหาร เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน และมีน้ำดื่ม น้ำใช้โดยไม่ขัดต่อสุขลักษณะห้องส้วมและที่ปัสสาวะ ต้องจัดให้ เหมาะสมและ เพียงพอกับจำนวนนักเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ ถ้ามีนักเรียนชาย-หญิง ต้องแยกเป็น ห้องส้วมชายและห้องส้วม หญิง

ขั้นตอนที่ 2

ผู้ประสงค์จะขอจัดตั้งโรงเรียน ให้ยื่นเอกสารและดำเนินการดังนี้

1. โครงการจัดตั้งโรงเรียน
2. ยื่นหนังสือขออนุญาตใช้แบบแปลน เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน พร้อมเอกสารประกอบ ในกรณีที่ยังไม่มีอาคาร คือ (1) แบบแปลน 3 ชุด (ถ้าใช้แบบแปลนของส่วนราชการใดต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ใช้แบบแปลน ของส่วนราชการนั้นด้วย) (2) หนังสือรับรองแบบแปลนของสถาปนิก และวิศวกรพร้อม สำเนาบัตรอนุญาตประกอบวิชาชีพจำนวน 1 ชุด (3) เอกสารแสดงการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสัญญาเช่าที่ดิน ที่ใช้เป็นที่จัดตั้งโรงเรียนซึ่งได้รับรองสำเนาถูกต้อง (4) รายการคำนวณโครงสร้าง 1 ชุด
3. ในกรณีผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนมีอาคารที่ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เตรียมเอกสารดังนี้ (1) แบบแปลน 3 ชุด (2) หนังสือรับรองสภาพความมั่นคงของอาคารซึ่งรับรองโดยวุฒิวิศวกร (3) เอกสารแสดงการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสัญญาเช่าที่ดินที่ใช้เป็นที่จัดตั้งโรงเรียน ซึ่งได้รับรองสำเนาถูกต้อง การยื่นเรื่อง ส่วนกลาง ให้ยื่นเรื่องที่กองโรงเรียนสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่วนภูมิภาค ให้ยื่นเรื่องที่อำเภอซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3

เมื่อก่อสร้างอาคารเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน ดำเนินการยื่นเอกสาร ดังนี้

1. คำขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน (สข.1) พร้อมเอกสารระบุท้ายคำขอ
2. คำขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ (สข.4) พร้อมเอกสารระบุท้ายคำขอ
3. คำขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ใหญ่ (สข.7) พร้อมเอกสารระบุท้ายคำขอ
4. คำร้อง ร.11 ขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พร้อมเอกสารประกอบ
5. ระเบียบการโรงเรียน
6. แผนผังบริเวณโรงเรียน
7. แผนผังอาคารเรียนและห้องต่าง ๆ
8. รายการตรวจสอบสถานที่และสุขภาพ
9. ใบอนุญาตให้ใช้แบบแปลน

ตอนที่ 6.3

การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน

การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก กฎกระทรวง คำแนะนำ เอกสารประกอบคำขอใบอนุญาต

6.4.1.เอกสารประกอบคำขอใบอนุญาต

- กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นบุคคลธรรมดา

(1) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในสถานที่ และอาคารที่จะขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ในกรณีที่สถานที่ หรืออาคารเป็นของผู้อื่น ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีหนังสือแสดงว่าได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานที่หรืออาคาร

(2) แผนผังแสดงที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็ก

(3) แบบแปลนแผนผังอาคารภายใน สถานที่ที่จะขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สอยอาคารและห้องต่าง ๆ ทุกห้อง

(4) ระเบียบหรือข้อบังคับการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

(5) ภาพถ่ายการใช้สอยอาคารและห้องต่างๆ ทุกห้อง ทั้งภายนอกและภายใน ดังนี้

5.1 ภายนอกอาคาร ประกอบด้วย

5.1.1 ภาพด้านหน้า – ด้านข้าง และทางเข้า – ออกของอาคาร

5.1.2 ป้ายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

5.1.3 ที่เล่นในร่ม / สนามเด็กเล่นในกรณีที่ตั้งบนพื้นที่ซีเมนต์ต้องมีวัสดุกัน

กระแทก

5.1.4 สมุดเซ็นรับ – ส่งเด็กในแต่ละวัน

5.1.5 มุมผู้ปกครอง

5.1.6 เสาชงชาติ

5.1.7 ชั้นวางรองเท้าเด็ก พร้อมติดสัญลักษณ์

5.2 ภายในอาคาร ประกอบด้วย

5.2.1 พระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลปัจจุบัน พระพุทธรูป ธงชาติไทย

5.2.2 ตารางกิจกรรมและตารางอาหารประจำวัน

5.2.3 ชั้นวางกระเป๋าเด็ก พร้อมติดสัญลักษณ์

5.2.4 บอร์ดสมาชิกเด็ก

5.2.5 ป้ายชื่อหน้าห้องทุกห้อง พร้อมระบุอายุเด็ก

5.2.6 ห้องพัฒนาเด็กจัดเป็นมุมประสบการณ์ต่าง ๆ 5.2.7 ห้องนอนเด็กพร้อม

ติดมุ้งลวด

5.2.8 ห้องรับประทานอาหารพร้อมภาชนะเครื่องใช้

5.2.9 ห้องพักเด็กป่วยพร้อมเตียง ที่นอน ตุ๊กตา และยาสำหรับเด็ก

5.2.10 เครื่องชั่งน้ำหนัก – ที่วัดส่วนสูง

5.2.11 ที่ดื่มน้ำสำหรับเด็กพร้อมภาชนะ

5.2.12 ห้องครัวหรือที่เตรียมอาหารและติดตั้งเครื่องดับเพลิง

5.2.13 ห้องน้ำ – ห้องส้วม สำหรับเด็ก

5.2.14 การหุ้มเหลี่ยมเสาด้วยวัสดุกันกระแทก

5.2.15 ที่กั้นทางขึ้น – ลง บันได (กรณีสูงกว่า 1 ชั้น)

(6) สำเนาทะเบียนบ้าน

(7) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

(8) ใบรับรองแพทย์ พร้อมผล X – Ray ปอด

(9) สำเนาหลักฐานการศึกษา/ประกาศนียบัตร/วุฒิปริญญาตรี/ปริญญาบัตร เกี่ยวกับการศึกษาเด็ก ปฐมวัยหรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดหรือมี ประสิทธิภาพในการทำงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยอย่างน้อยหนึ่งปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(10) รูปถ่ายครึ่งตัวหน้าตรง ของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่สวมหมวก ขนาด 2 นิ้ว ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกินหกเดือนจำนวนสามรูป

(11) กรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่ดำเนินกิจการด้วยตนเอง สามารถหาผู้ ดำเนินกิจการแทนได้โดยต้องมีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กปฐมวัย หรือมีประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยอย่างน้อยหนึ่งปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผ่านการอบรมตาม หลักสูตรที่ปลัดกระทรวงกำหนด และมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี พร้อม หลักฐานแสดงคุณวุฒิและเอกสารตามข้อ (6) (7) และ (8)